DE CONTEMPTU MUNDI.

DE CONTEMPTU MUNDI, *SIVE* DE IMITATIONE CHRISTI, LIBRI QUATUOR.

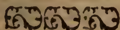
AUCTORE

JOANNE GERSEN

Abbate Vercellensi, Ordinis S. BENEDICTI:

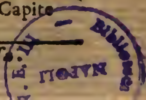
Ex decem Mss. Auctori eidem, atque integritati restituti:

Nunc tandem primùm Romæ recusi, juxta editiones Parisienses.

ROMÆ, MDCXCVII.
Ex Typographia Antonii de Rubeis, propè S. Sylvestrum de Capite in Via Vitis.

Superiorum permissu.

JOSEPHI S.R.E.
CARDINALIS
DE AGUIRRE
PROLEGOMENON I.
De vero Auctore hujus Operis.

NITIO præmittendum, certo omnium hujus sæculi scriptorum judicio, quotquot egerunt de Auctoribus Ecclesiasticis, Joannem Gerson Cancellarium Parisiensem, nullatenus fuisse Auctorem hujus Opusculi, quamvis nõnulli oppositum judicaverint, fortasse abducti similitudine nominis cum Joanne Gersen. Neque in eo stabiliendo oportebit modò tempus insumere: cùm jam id ab aliis fusè demonstratum sit; neque ullus inveniatur, aut sit intrà hoc sæculum qui id affirmet. Quare tota controversia vertitur hoc seculo inter Thomam à

Kempis, Canonicum Regularem S. Auguſtini, & Joannem Gerſen Abbatem Ordinis Sancti Benedicti, qualem ipſo initio hujus libelli, utcunque deſcripſimus. Sanè inter plures Societatis Auctores, qui in hanc ſententiam inclinant; apertè ſuffragatur Eminentiſſimus Card. Bellarminus lib. De Script. Eccleſ. editionis Romanæ, & Pariſien. An. 1617. apud Cramoiſi, ubi in Ioanne Gerſone ſæculo 15. ita loquitur: Valde probabile eſt Auctorem illius Opuſculi (*De Imitatione Christi*) eſſe Ioannem quendam Abbatem de Gerſen, ſive de Geſſen, ut habet inſcriptio vetuſtiſſima hujus libri in CodiceMs. qui aſſervatur in Monaſterio Aronenſi, quod olim fuit Monachorum S. Benedicti, & nunc eſt domus Novitiorum Societatis Ieſu Et hinc apparet hoc opus tributum fuiſſe Ioanni Gerſon propter ſimilitudinem nominis: quia verus Auctor erat Ioannes de Gerſen, & tamen quia non inveniebatur hoc opus inter opera Ioannis Gerſonis Cancellarii Pariſienſis, tributum fuiſſe Thomæ de Kempis ob ſimilitudinem aliquam ſtyli. His accedit, quod S. Bonaventura, qui fuit ducentis circiter annis

an-

antiquior Ioanne Gerſone, & Thoma de Kempis, citat ex hoc Auctore partem cap. ult. lib. 1. ad verbum, & dicit, illa eſſe verba devoti cujuſdam libelli *De Imitatione Christi*. Vide in to. 2. Opuſculor. S. Bonaventuræ collat. 7. ex lib. Collationum habitarum in Conventu Toloſano. Hucuſque Bellarminus, qui ſanè ſententiam ſuam validiſſimè munit. Quare nulla fides adhibenda eſt poſterioribus editionibus, in quibus ea verba non leguntur, ſed potiùs alia omnia. Nam cùm eæ editiones ſint poſthumæ, nec in iis legatur, quam ob cauſam tantus vir ſententiam mutaverit, nec fiat ſatis rationibus, quæ ipſum meritò impulerunt ad id judicium ferendum; ſuſpicari licet, verba poſteriùs addita eſſe centonem quendam aſſutum operi alienâ manu, & injuſſu Auctoris.

2. Quare eidem opinioni ſubſcripſit ex noſtris Conſtantinus Cajetanus Abbas, Paulo V. à ſacris literarum monimentis, eamq́ue latè, & ex inſtituto confirmavit: tum ex variis Mss. antiquiſſimis, & nominatim ex Cavenſi, in quo effigies Ioannis Gerſen Abbatis exſtat (qualem initio Operis præmiſimus) cum in-

ſcriptione ex lib. 3. cap. 56. deſumptâ: tùm ex aliis pluribus conjecturis, & argumentis. Certum enim apud omnes eſt, Thomam è Kempis anno 1471. diem extremum egiſſe. Cùm igitur multa exemplaria exſtēt longè antiquiora referentia nomen Ioannis Gerſen Auctoris; & aliunde S. Bonaventura duobus ſæculis antiquior Thoma à Kempis, verba hujus Opuſculi nominatim alleget, exſcribatq; certum omninò videtur, potiùs Ioannem Gerſen ſæculo circiter ipſo S. Bonaventuræ florentem, quàm Thomam longiſſimè poſteriorem, edidiſſe fætum hunc.

3. Sed enim, uti varia ſunt hominum judicia, & affectiones, Heribertus Roſveidus, & Henricus Sommalius (fortaſſis, ut Patriæ, aut Nationi ſuæ id decus tribuerent) rejectâ eâ ſententiâ decertarunt pro Thoma de Kempis, ducti potiſſimùm uno, aut altero exemplari manuſcripto, in cujus fine habebatur: *Finitus & completus ann. Dom. 1441. per manus Fr. Thomæ Kempis.* Hoc Achille fretus, prior ex iis *Vindicias Kempenſes* edidit, ſententiamque Cajetani, imò potiùs Bellarmini, & aliorum è Societate refutavit; vario tamen

men eventu. Nam licèt quosdam in suam opinionem traxerit; ab aliis fidem impetrare non potuit, etiam domesticis; quales imprimis fuerunt Viri clarissimi Iacobus Sirmondus, & Iulius Nigronius, qui palam contradixêre. Quare Cajetanus novo instructus præsidio anno 1644. Vindiciis Kempensibus à Rosveido editis reposuit Apologiam instructiorem pro Joanne Gersen: cui posteà subscripsit, cogente veritate, & posthabito Nationis suæ amore, Christophorus Besoldus celebris Jurisconsultus Teuto, ac prętereà Anonymus Siculus; & ex nostris Gabriel Buzelinus, qui testatur, in Monasteriis variis Germaniæ, Melicensi Ofchenhusano, Wibligensi, & Weingartensi exstare adhuc quatuor, aut quinque exemplaria hujus Operis antiqua, & calamo exarata, annis 1418. 1430. 1433. & 1434. Si autem anno 1418. scriptum jam integrè erat hoc Opusculum, quomodo finitum & completum fuit anno 1441. à Thoma de Kempis, tanquam à vero Auctore, uti colligit Rosveidus ex illa Syngrapha paullo antè prolata? Neque enim liber aliquis integer potuit exstare plurimis annis antè suam genesim,

ſive antequam à ſuo Germano Auctore prodiret. Putandum itaque eſt, immò & colligendum ex ſyngrapha illa, Thomam à Kempis non Auctorem, ſed Scriptorem hujus Opuſculi fuiſſe. Quod ſanè compertum habuit, & jam diu teſtatus fuit clariſſimus vir D. Petrus de Marillac cap. 5. Præfationis ad ſuam verſionem Gallicam, inquiens. Inter rationes à Roſveido allatas, ego nullam invenio cur hic libellus Thomę à Kempis, qui anno 1471. obiit, ab ullo tribuendus ſit. Quinimò mihi videtur, Thomam ubique excludi, & vel ipſius teſtimonio proprio expelli; nam ſubſcriptione illa *rubris literis notata*. (Finitus, & completus anno Domini 1441. per manus Fr. Thomæ Kempen) diſertè fatetur ejus libri non Auctorem ſe, ſed ſcriptorem tantùm, & obmanuenſem exſtitiſſe.

4. Conſultiùs certè, & moderatiùs quàm alii, ſe geſſit ſummo Vir ingenio Joannes Barclajus lib 1. ſuæ Parçneſis, ubi litem hanc indefinitam reliquit: ſimiliterque Philippus Labbè in diſſertatione hiſtorica *De Scriptoribus Eccleſiaſt.* verbo *Joannes Gerſon* pag. 582. ubi cenſet ſatiùs profiteri, verum, & germanum hujus ope-

operis Scriptorem adhuc re ipſa ignorari, quàm ad rixas, & toties decantata in utramque partem jurgia deſcendere.

5. *Alii verò* pro Joanne Gerſen novas Apologias ſcripsêre, non ſolùm ex hominibus noſtrę Religionis, ut Robertus Quatremaires, & Franciſcus Valgravius; ſed etiam ex aliis, ut Joannes Launoyus Doctor Pariſienſis, ſatis notus multiplici librorum fætu: Illuſtriſs. Epiſc. Franciſcus Auguſtinus ab Eccleſia, & Joannes Baptiſta Moneta, ut alios omittam. Quare non eſt, quod poſt tot aliorum lucubrationes, quibus Joanni Gerſen aſſeritur hoc Opuſculum, tanquam germano Auctori, & Monachatus S. Benedicti, & dignitas Abbatialis in Urbe Vercellenſi, & tempus, in quo floruit, ab anno circiter 1220. uſque ad 1250. nos tundamus incudem eandem, aut promiſſam brevitatem prætergrediamur.

6. Mitto denique controverſiam hanc magna partium contentione denuò excitatam fuiſſe inter Canonicos Regulares, & Monachos florentiſſimæ Congregationis S. Mauri, prout refert celeberrimus Joannes Mabillonius, qui & Apologiam edidit

dit pro Joanne Gerſen ; & refert quæ utrinque circa eam controverſiam geſta ſunt, præcipuè coram Pariſienſi Archiepiſcopo , & judicio ſex peritorum hominum , ex multis , quibus abundat Lutetia , quorum multi potiùs videntur detuliſſe exemplaribus productis nomine Thomæ à Kempis, tanquam puro Scriptori hujus eximii Operis;alii autem plures Joanni Gerſen tanquam Auctori , non abſque utrorumque diſſidio .

7. Habeant itaque , ſi placet , Canonici Regulares Thomam ſuum pro germano Auctore hujus Operis . Habeant & alii ,qui ipſorum cauſam quamvis nihil ſua referentem , aliquantò acriùs amplexi ſunt . Nobis certè quotquot S.BENEDICTI Regulam profitemur , & plurimis aliis Viris doctiſſimis , qui in re non ſuâ nobiſcum ſentiunt,altè infixum erit, libros hos à Joanne Gerſen longè antiquiore conceptos, & natos fuiſſe intra Monaſtica Clauſtra . Reliquum eſt , ut ſemotis contentionibus , & amaritudinibus, unaquęque partium ſtudeat illorum doctrinam intentè legere , frequenter ruminare , & diligenter exequi . Hunc fructum exoptamus ampliſſimum in omnibus

iis,

iis, qui utriusque editionis, & subinde aliarum participes fuerint; præsertim verò in sectatoribus Benedictinę Regulę, quorum spiritualis utilitas proximiùs nobis curæ est.

PRO-

Elogia quædam Operis hujus, selecta ex innumeris apud Scriptores sparsis.

11. S. IGNATIUS Societatis JESU Fundator apud Orlandinum lib. 5. Hiſtor. cap. 5. & Ribadeneiram lib. 1. Vitæ ipſius cap. 13. miris laudibus commendabat librum hunc, & ad quotidianam lectionem ejus hortabatur, narrans ingentes fructus ex ea percipi ſolitos.

12. LUDOVICUS Granatenſis eximius vitæ ſpiritualis Magiſter, & Ordinis Prædicatorum immortale decus, in Verſione Hiſpanica hujus libri à ſe facta, cenſet illum eſſe *omni laude ac fama majorem, ut poſt audita quantalibet ejus encomia, ſi ipſe experiri velis, cogaris dicere cum Regina Saba: MAJOR EST SAPIENTIA ET OPERA TUA, QUAM RUMOR QUEM AUDIVI.* Et proſequitur: *Tu ipſe, Lector, fac periculum. Proba, tange, guſta: videbiſque vim verborum, & manna comedes, in quo omne genus ſaporis, ut olim Iſraelitæ,*

litæ, reperies. Deinde ostendit librum hunc esse *quasi Alexipharmacon contra omnes morbos animæ.* Nec dubitat dicere *immensam Dei providentiam agnosci in hoc libello, ut qui tam paucis, sed spiritu plenis verbis, tam multa suggerit; adeò efficacia ad movendum cor hominis.* Denique concludit: *Ut ergo eum circumferas, sinuque gestes assiduè, excudendum parvâ, & commodâ formâ curavi, ne esset oneri, qui lectus ipse molestus non est; habeasque fidum viæ hujus vitæ comitem, solamen in adversis, doctorem, ducemq; in dubiis, artem praxinque rectè orandi hinc hauries, ac piè vivendi normam, necnon benè beatèque moriendi scientiam. Quamobrem amicum hunc recipe, nec à latere tuo dimitte: semel lectum, iterum, iterumque lege: non enim tædium afferet ejus lectio, mihi crede; quin decies repetita placebit: & in verbis licèt eisdem, nova semper occurrent: videbisque divini spiritus indolem, qui nunquam exhauritur. Accipe munus hoc grato animo, quod Deus immensa bonitate nobis contulit, eoque in commodum tuum utere.*

13. S. FRANCISCUS SALESIUS, teste Illustrifs. D. Petro Camus Epi-

Episcopo Belleyensi parte 9. sect. 21. tum de hoc Opusculo, tum de quodam alio, cui epigraphe, *Oppugnatio Spiritualis*, (Hispanicè, *Combate Espiritual*, Auctore D. Laurentio Scupoli) respondit: *Ea duo opera prodiisse à duobus Auctoribus verè afflatis Spiritu Dei: & quamvis diversam faciem præferant, de unoquoque eorum dici posse quod Ecclesia accinit de SS. NON EST INVENTUS SIMILIS ILLI.* Hæc & plura alia S. Pontifex eo loco in laudem utriusque libri.

14. Cæsar Baronius Cardinalis, Historiæ Ecclesiasticæ amplissimus scriptor, nulli doctrinâ, aut pietate secundus, teste Fabio Justiniano Episcopo Adignacensi lib. 2. p. 1. de sacro Concion. dicere solebat, *Opusculum hoc à nemine erga divina benè affecto, sine spirituali profectu legi posse.*

15. Constantinus Abbas Caetanus Summo Pontifice Paulo V à sacris Litterarum monimentis, in editione hujus Operis à se adornatâ, hoc testimonium profert de SS. Thoma, Bonaventura, Ignatio, Carolo Borromæo, & Philippo Nerio, aliisque. *Quanta, Deus bone, in JOANNE*

GERSEN *Abbate nostro Vercellensi, auctore librorum de Imitatione Christi, sanctitas elucet, quis humanarum rerum contemptus, quæ sapientiæ cœlestis sublimitas, quæ beatæ vitæ forma, & disciplina! Jam si auctoritas quæratur, testes habet locupletissimos, Ecclesię Doctores,* THOMAS *Angelicus, &* BONAVENTURA *Seraphicus, duo Christiani Orbis lumina, quanti hunc librum facerent, evidenter ostenderunt. Ille enim in componendo SS. Corporis Christi Officio ab Ecclesiâ approbato, eo usus est: hic autem integros ex eodem locos in sua scripta transtulit. Quid de S.* CAROLO *Borromæo, de* PAULO IV. *&* PIO V. PP. *Maximis dicam, qui illum quòcumque irent secum circumferebat? Hic est Liber ille, ex quo SS. Patres* IGNATIUS DE LOYOLA, *&* PHILIPPUS NERIUS, *ille Clericorum Societatis* JESU, *hic Congregationis Oratorii Fundator, religiosæ vitæ præcepta haurientes magno Christianæ Reipublicæ bono posteris promulgârunt. Thomas verò à Kempis vir admodum pius, & insignis, amanuensis bis, vel ter eundem sua manu descriptum reliquit. Alexandrum Saulium magna*

sanctitatis Episcopum, *& alios ferè innumeros prætereo, qui eundem librum è manibus nunquam dimisserunt*, &c.

16. ROB. Bellarmius Cardinal. pietate, & doctrinâ, quàm purpurâ spectabilior, lib. de Scriptoribus Ecclesiast. editionis Parisiensis anni 1617. p.397. loquens de Joanne Gersone, cui liber hic malè à quibusdam supponebatur, inquit: *Opusculum est utilissimum, & jure in tota Ecclesia summo omnium consensu receptum, & frequentatum, & in omnes linguas conversum, Ego certè ab adolescentia, & usque in senectam hoc opusculum sæpissimè volvi, & revolvi: & semper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo sapit.*

17. SUNT & innumera alia hujus libri elogia apud Scriptores sparsa, quæ consultò prętermittimus, ne volumen excedat solitam parvitatem. Subjungenda tamen fuit pia quædam Epistola Francisci Valgravii ex editione Parisiensi.

EPISTOLA Fr. FRANCISCI Valgravii, ad fratres suos Benedictinæ Familiæ Ascetas.

LIBELLUM de Imitatione Christi Joannis Gersen Abbatis nostri Benedictini Auctori, atque Ordini suo asserturus, cujus auspiciis, vel potiùs patrocinio, mihi militandum esset, quàm vestris (PP. admodum RR. mihique summoperè colendi) quorum interest potissimùm, Virum hunc, vestri Ordinis, ac dignitatis decus, vestræ vitæ, ac disciplinæ ducem præstantissimum tueri. Quæ namque est alia, vita vestra, verbis Apostoli, quàm *Vita abscondita cum Christo in Deo*, seu, ut loquitur Auctor hic noster, *Via Regia Sanctæ Crucis* : vel ut alibi, *Christum per Crucem imitari?*

18. QUID autem est Christum per Crucem imitari, nisi mundo, & se ipso spretis, Christum sequi, Crucem ferendo, in Cruce moriendo. *Ecce*, inquit, *in Cruce totum constat, & in moriendo totum jacet!* Scilicet, Crucem suam portare, cum Christo Cruci configi, & in eâ usque ad mortem perseverare, hæc est vera Christi imi-

Imitatio, Auctoris Vita, Vita vestra. *Suscepi*, inquit, *de manu tua Crucem: portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi. Verè vita boni Monachi Crux est, sed dux Paradisi. Inceptum est: retro abire non licet, nec relinquere oportet. Eja, fratres, pergamus simul: JESUS erit nobiscum. Propter JESUM suscepimus hanc Crucem: propter JESUM perseveremus in Cruce.* Ita ille lib. 3. cap. 56.

19. CUM igitur Monasticæ vitæ summa in Cruce consistat, & in unâ imitatione Christi absolvatur; quis eam alibi, si rem spectamus, meliùs; si nomen, aptiùs descriptum inveniat, quàm in his quatuor libris de Imitatione Christi? Quis illius Vitæ, vel perfectionem docuerit luculentiùs, vel profectum, ac perseverantiam persuaserit efficaciùs, quàm hic Joannes Gersen Abbas noster Vercellensis? Hos enim quatuor de imitando Christo libellos, ut olim Patriarcha Jacob tot virgas in canalibus aquarum, ipse Pastor insignis, & Theodidactus, in Claustris Monachorum ante conspectum arietum, & ovium, Superiorum scilicet, & subditorum posuit, ut in eorum contemplatione conciperent. Concipe-

rent,

rent, inquam, & conceptos parerent Monasticæ Vitæ fœtus, æternâ vitâ dignos, in imitando videlicet Christo, profectum, ac perseverantiam. Quandoquidem ergo Auctor vester est, quia vestri Ordinis Abbas; vestrum & Opus, quia vobis elucubratum; quidni etiam utriusque propugnator vester sit, & nuncupetur.

PROLEGOMENON III.

Regulæ aliquot & sententiæ Doctorum Vitę Spiritualis, ut lectio librorum hujus generis sit fructuosa & salutaris.

QUAMVIS circa hoc nonnulla præmiserimus in aliis Opusculis nuper editis; quia tamen res summi momenti est, in gratiam eorum, ad quos fortè illa non pervenient, visum fuit modò regulas aliquot & sententias præscribere à piis Scriptoribus observatas, ut lectio librorum hujus generis non sit arida aut sterilis, sed jucunda & fructuosa ad salutem animæ.

21. Occurrit primo loco Prologus S. Anselmi in suas Meditationes nuper à nobis recusas, ubi sic loquitur: *Meditationes seu Orationes, quæ subscriptæ sunt, quoniam ad excitandam legētis mentem ad Dei amorem, vel timorem, seu ad suimet discussionem editæ sunt: NON SUNT LEGENDÆ, IN TUMULTU, SED IN QUIETE; NEC VELOCITER, SED PAULLATIM CUM*

IN-

TENTA, ET MOROSA MEDITATIONE Nec debet intendere Lector, ut quamlibet illarum totam perlegat; sed quantùm sentit, Deo adjuvante, sibi valere ad accendendum affectum orandi, vel quantùm illum delectat. Nec necesse habet aliquam semper à principio incipere; sed ubi magis placuerit. Ad hoc enim ipsum paragraphis sunt distinctæ, ut ubi elegerit, incipiat, vel desinat: ne prolixitas, aut frequens ejusdem loci repetitio generet fastidium; sed potius aliquem inde colligat Lector, propter quem factæ sunt, pietatis affectum. Hucusque S. Anselmus. Id autem ipsum dictum accipe de Meditationibus, & Orationibus contentis in hoc Opusculo.

22. S. Bernardus in Speculo Monachorum: *Post lectionem*, ait, *est orandum: & si ad legendum accedas, non tam quæras scientiam, quàm saporem. Est autem Scriptura sacra puteus Jacob, ex quo hauriuntur aquæ, quæ, in oratione funduntur. Nec semper ad Oratorium est eundum: SED IN IPSA LECTIONE POTERIS CONTEMPLARI ET ORARE.* Idem alio loco: *Dei servum sine intermissione legere & orare oportet.*

ret. Rationemque reddit S. Bonaventura: quoniam *lectio dat materiam, & quasi semen bonæ cogitationis: oratio rigat, & ad perfectum roborat, & cor illuminat ad intelligentiam.*

23. S. Vincentius Ferrer, *Nullùs*, inquit, *quantumcunque pollens ingenio, debet omittere ea, quæ possunt eum ad devotionem excitare: immo qui legit, & studet, debet ad Christum instectere, cum ipso loquendo, & ab ipso intelligentiam postulando. Sæpe dum actu legit aut studet, à libro debet ad horam oculos avertere, & oculis clausis se in Christi plagis abscondere, & iterato se ad Christum convertere. Etiam quandoque debet ab studio vel lectione surgere, & in cœlum flexis genibus aliquam ignitam orationem cum brevitate ad Deum fundere, vel cellam egredi, Ecclesiam, claustrum, vel capitulum circumire, secundum quod Christus confert; & aliquando oratione formata, vel informi per gemitus, & suspiria de ebullitione cordis divinum auxilium implorare, vota sua, & desideria Altissimo præsentando, & Sanctorum ad hec auxilium implorando. Et illud negotium quandoque agitur, sine psalmis, & sine quibus-* cum-

tunique orationibus externis formatis verbo; quamvis hoc aliquando initium sumpserit vel ex aliquo versu psalmi, vel loco alierius scripturæ, sive alicujus Sācti, nobis interdū Deo inspirāte interiùs. Dum autē ille fervor spiritus transierit, qui communiter parùm durat potes ad memoriam revocare ea, quæ paulo ātè studueras, & tunc dabitur tibi clarior intellectus. Quo facto, iteratò ad studium redeas, vel ad lectionem, & iteratò ad orationem; & sic alternando commutes: Nam per hujusmodi commutationem in oratione, majorem reperies devotionem, & in lectione aut studio intelligentiam clariorem.

24. Auctor hujus Operis lib. 1. c. 5. *Veritas est in scripturis sanctis quærenda, non in eloquentia. Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere debemus potiùs utilitatem in scripturis, quàm subtilitatem sermonis. Ita libenter devotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos.* Et quibusdam interiectis: *Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter: nec unquam velis habere nomen scientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sāctorū.*

25. Thomas à Kempis lib. 5. de disciplina Claustral. *Tria sunt omni Religioso necessaria, sine quibus non potest diu stare in bona vita:* Hæc sunt, *Oratio, Lectio, & Operatio. In istis omni die se exercere debet, & semper in aliquo horum occupari.* Atque infra: *LECTIO DEBET ESSE QUASI ORATIO: & antequam legas, precedat oratio. Lectio sacra ignorantiam nostram erudit, dubia solvit, errores corrigit, bonos mores instruit, facit cognoscere vitia, hortatur ad virtutes, excitat ad fervorem, incutit timorem, recolligit mentem, recreat fastidiosum animum.*

26. Trithemius Abbas Hom. 4. *Vos itaque, fratres mei, si Dominum JESUM in toto corde vestro veraciter diligitis, si complacere illi super omnia ut veri milites desideratis, si denique ad perfectionem vitæ monasticæ cupitis proficere, in lectione divinarum scripturarum debetis vos semper CUN FERVIDA AFFECTIONE occupare.* Quod ibidem latiùs prosequitur.

27. Dacryanus Abbas (id est, Ludov. Blosius) in Speculo Monach. *Si interioribus tuis neglectis, exterio-*

ra tantùm curas ; & si sacris lectionibus , aliisque spiritualibus exercitiis non das diligentem operam , ut rarò ad æterna assurgas ; Monachus non es .

28. EX his aliisque documentis Patrum , Scriptores pii varias regulas colligunt . *Prima* est, ut unusquisque ante lectionem,sicuti & ante orationem, præparet animam suam; imprimis purâ intentione gloriæ divinæ , & profectûs spiritualis . Quod faciet humiliando se coram Deo , & indignitatem suam ex animo agnoscendo , ac subinde petendo lumen & gratiam, quibus illustretur mens, & accendatur voluntas. *Secunda*,ut nō legat cursim,aut festinanter, sed morosè , ruminando sacra verba cum magna animi attentione , ut divinis illustrationibus sit locus . *Tertia* , ut studeat elicere affectus voluntatis congruentes lectioni in materia diversarum virtutum : subindeque aspirationes varias ad Deum ingeminet . Alioqui periculum erit , ut sola mens illustretur , & voluntas arida maneat . *Quarta* , ut claudat lectionem cum gratiarum actione , & de cætero curet conservare in animo , atque exercere similes affectiones;ne

fructus ex lectione perceptus brevi evanescat. *Quinta*, ut lectio non sit desultoria aut vaga, prout sors occurrerit, sed certa & ex ordine, *Ultima*, ut sit certum quotidie tempus lectioni piæ, sicuti & orationi deputatum: occurrente autem gravi impedimento commutetur in aliam horam. Si enim hoc facimus circa alimentum corporis; quantò magis præstari debet circa refectionem animi?

PROLEGOMENON IV.

Indicantur variæ & piiſſimæ quædam Orationes, hiſce libris contentæ.

QUAMVIS opuſculum hoc paſſim miniſtret materiam aptiſſimam orandi, ſeu fundendi preces ad Deũ; occurrunt ſpeciatim in illo quædam ignitæ ac devotiſſimæ Orationes, quas hoc loco indicare oportuit.

EX LIBRO III.

EX LIB. IV.

OMnia ferè capita libri quarti ſunt totidem Orationes devotiſſimæ, & affectionibus opportunis plenæ: cum ad dignè recipiendum Corpus Chriſti D. tum ad agendum gratias: tum ad poſtulandum dona ipſius, & quicquid ad ſalutem, profectumque ſpiritualem animæ oportet. Ideoque non fuit opus peculiari Indiculo. Vale, LECTOR, & ora pro me.

6 Ex

Ex S. ANSELMI Carmine de Contemptu Mundi, ad Monachos, FRAGMENTUM.

Non tonſura facit Monachum, non horrida veſtis;
Sed virtus animi, perpetuuſque rigor
Mens humilis, MUNDI CONTEMPTUS, vita devota,
Sanctaque ſobrietas; hæc faciunt Monachum.
Hæc vos in cœlum, Monachi, quadriga levabit:
Hęc poſt hanc vitam pręmia ſumma dabit.
Nil tonſura juvat, juvat aut viliſſima veſtis,
Si lupus es, quamvis eſſe vidêris ovis:
Nam falli poſſunt homines, & fallere. Chriſtum,
Qui nullum fallit, fallere nemo poteſt.
Ille quidem fucum ſimulatæ relligionis.
Damnat, & in reprobis moribus eſſe nequit.
Voviſtis, fratres, voviſtis: veſtra rogamus
Vivite ſolliciti reddere vota Deo.

In Majeſtatem divinã peccat abundè
Quiſquis quæ non vult reddere, vota vovet.
Voviſtis Domino veſtros convertere mores:
Jam nunc peccatis ſit modus, & vitiis.
Nunc humilis vivat qui vixerat antè ſuperbus:
Sit caſtus quiſquis luxurioſus erat.
Quærebat cenſus aliquis? captabat honores?
At modò vileſcant cenſus honorque ſibi.
Gaudebat dapibus, gaudebat divite menſa?
Nunc tenuẽ victum ſobria menſa dabit.
Ille ſuis lætus ſucceſſibus eſſe ſolebat?
Nunc lacrymis culpas diluat ipſe ſuas, &c.

IN-

INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM.

LIBER PRIMUS.

De Imitatione CHRISTI.

15 De

LIBER II.

LIBER III.

26 De

39. Quòd

52. Quòd

LIBER IV.

De Sacramento Altaris.

Ad Majorem Dei Gloriam,

Reimprimatur

Si videbitur Reverendiſs. P.Sac. Pal. Apoſt. Mag.

Sperellus Epiſc. Interamn. Viceſg.

Imprimatur.

Fr. Joſeph Maria Berti Sac.Th.Mag. ac Reverendiſs. P. Sac. Apoſt. Pal. Mag. Socius Ord. Præd.

JOANNIS GERSEN

Abbatis Ordinis
S. Benedicti,

DE IMITATIONE

CHRISTI,

LIBER PRIMUS.

De imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi.

CAPUT PRIMUM.

UI ſequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam ejus, & mores imitemur, ſi volumus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Jeſu meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui spiritum ejus haberet, absconditum ibi manna inveniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditione Evangelii parvum desiderium sentiunt, quia spiritum Christi non habent. Qui autem vult plenè, & sapidè Christi verba intelligere, oportet ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi alta de Trinitate disputare: si careas humilitate, unde displiceas Trinitati? Verè alta verba non faciunt sanctum, & justum: sed virtuosa vita efficit Deo carum. Opto magis sentire compunctionem, quàm scire ejus definitionem. Si scires totam Bibliam, & omnium Philosophorum dicta: quid totum prodesset sine charitate, & gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, pręter amare Deum, & illi soli servire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad cœlestia regna.

4. Vanitas igitur est divitias perituras quærere, & in illis sperare. Vanitas quoque est honores ambire, & in altum statum se extollere. Vanitas est carnis desideria sequi: & illud

lud deſiderare, unde poſtmodum graviter punitur. Vanitas eſt longam vitam ſperare, vel optare, & de bona vita modicum curare. Vanitas eſt præſentem vitam ſolùm attendere; & quæ futura ſunt, non prævidere. Vanitas eſt diligere quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium eſt:

5. Memento illius frequenter Proverbii: quia non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere & ad inviſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAP. II. *De humili ſentire ſuipſius.*

1. OMNIS homo naturaliter ſcire deſiderat, ſed ſcientia ſine timore quid importat? Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui Deo ſervit, quàm ſuperbus philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cœli conſiderat. Qui bene ſe ipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis. Si ſcirem omnia, quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate, quid

me juvaret coram Deo, qui me judicaturus eſt ex facto?

2. Quieſce à nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi invenitur diſtractio, & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ſunt, quæ ſcire, parùm vel nihil animæ proſunt. Et valdè inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quàm iis, quæ ſaluti ſuæ deſerviunt. Multa verba non ſatiant animam, ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia magnam præſtat ad Deum confidentiam.

3. Quantò plus & melius ſcis, tantò graviùs indè judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris. Noli ergo extolli de ulla arte, vel ſcientia, ſed potiùs time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quòd multa ſcis & ſatis benè intelligis: ſcito tamen quia ſunt multo plura quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti? Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere, ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſſima, & veriſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio, & deſpectio. De ſe ipſo nihil tenere, &

de aliis ſemper benè, & alta ſentire, magna ſapientia eſt, & perfectio. Si videres aliquem apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non debes te tamen meliorem æſtimare, quia neſcis quamdiu in bono poſſis ſtare. Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

CAP. III. *De doctrina veritatis.*

1. FELIX, quem veritas per ſe docet, non per figuras, & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet. Noſtra opinio, & noſter ſenſus ſæpe nos fallunt, & modicum vident. Quid prodeſt modica cavillatio de occultis, & obſcuris rebus, de quibus non arguemur in judicio, quia ignoravimus? Grandis inſipientia, quòd neglectis utilibus, & neceſſariis, ultrò intendimus curioſis & damnoſis: Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid nobis de generibus, & ſpeciebus? Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur. Ex uno Verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & hoc eſt principium, quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt; potest stabilis corde esse, & in Deo pacificus permanere. O *veritas* Deus, fac me unum tecum, in charitate perpetua! Tædet me sæpè multa legere, & audire: in te est totum, quod volo, & desidero. Taceant omnes doctores: sileant universæ creaturæ in conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

3. Quantò quis magis unitus, & interiùs simplificatus fuerit, tantò plura, & altiora sine labore intelligit, quia desuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus, ab omni propria exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit, & molestat, quàm tua immortificata affectio cordis? Bonus, & devotus homo, opera sua priùs intus disponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere se ipsum? Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet

delicet se ipsum, & quotidie se ipso fortiorem fieri, atque in melius proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem habet sibi annexam; & omnis speculatio nostra quadam caligine non caret. Humilis tuî cognitio, certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio. Non est culpanda scientia, aut quælibet rei notitia, quæ bona in se considerata est, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita. Quia verò plures magis scire desiderant, quàm benè vivere: ideò sæpe errant, & penè nullum, vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inserendas, sicuti ad movendas quęstiones: non fierēt tanta mala, & scandala in populo, nec tanta dissolutio in Cœnobiis. Certè, adveniente die judicii, non quæretur à nobis, quid legimus, sed quid fecimus: nec quàm benè didicimus, sed quàm religiosè viximus. Dic mihi, ubi sunt modò omnes illi Magistri, quos novisti benè, dum adhuc viverent, & studiis florerent? Jam eorum Præ-

bendas alii possident ; & nescio , utrùm de eis recogitent . In vita sua aliquid videbantur , & modò de illis tacetur.

6 O quàm cito transit gloria mundi ! Utinam vita eorum , scientię eorum concordâsset , tunc benè studuissent , & legissent. Quàm multi pereunt per vanam scientiam in hoc sæculo , qui parùm curant de Dei servitio ! Et quia eligunt magis esse magni , quàm humiles , ideò evanescunt in cogitationibus suis. Verè magnus est , qui in se parvus est , & pro nihilo omne culmen honoris ducit . Verè prudens est , qui omnia terrena arbitratur ut stercora , ut Christum lucrifaciat . Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam relinquit.

CAP. IV. *De prudentia in agendis.*

1. NON est credendum omni verbo , nec multitudinis instinctui; sed cautè & longanimiter res est secundùm Deum ponderanda . Proh dolor , sæpè malum faciliùs , quàm bonum de alio creditur , & dicitur : ita infirmi sumus . Sed perfecti viri non facilè cre-

credunt omni enarranti, quia sciunt humanam infirmitatem ad malum proclivem, & in verbis satis labilem, sive debilem.

2. Magna sapientia est, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis sensibus stare. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita, vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potiùs à meliori instrui, quàm tuas adinventiones sequi. Bona vita facit hominem sapientem secundùm Deum, & expertum in multis. Quantò quis in se humilior fuerit, & Deo subjectior; tantò in omnibus erit sapientior, ac pacatior.

CAP. V. *De lectione sanctarum Scripturarum.*

1. VERITAS est in Scripturis sanctis quærēda, non eloquentia. Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quàm subtilitatem sermonis. Ita libenter devotos, & simplices libros legere de-

bemus, ſicut altos, & profundos. Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrùm parvæ, vel magnæ literaturæ fuerit: ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hæc dixerit, ſed quid dicatur, attende.

2. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione variis modis loquitur nobis Deus. Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum: cùm volumus intelligere, & excutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum, ſive perfectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec unquàm velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec diſpliceant tibi parabolæ Seniorum, ſine cauſa enim non proferuntur.

CAP. VI. *De inordinatis affectionibus*

1. QUandocunque homo inordinatè appetit aliquid, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus, & avarus nunquam quieſcunt: pauper, & humilis ſpiritu, in multitudine pacis con-

converſantur. Homo, qui necdum in ſe perfectè mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur in rebus parvis, & vilibus. Infirmus ſpiritu, & quodammodo carnali, & ad ſenſibilia inclinatus, difficiliter poteſt ſe à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideò ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit: leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2. Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ gravatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæſivit. Reſiſtendo igitur paſſionibus, invenitur vera pax cordis, non autem ſerviendo eis. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido ſpirituali.

CAP.VII. *De vana ſpe, & elatione fugienda.*

1. VANUS eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non pudeat te aliis ſervire, amore Jeſu Chriſti: & pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper te ipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac

quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua scientia, vel cujusquam astutia viventis: sed magis in Dei gratia, qui humiles adjuvat, & de se præsumentes humiliat.

2. Non glorieris in divitiis, si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas de magnitudine, vel pulchritudine corporis: quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipsi de habilitate, aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cujus est totum, quicquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem; ne fortè coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine. Non superbias de operibus tuis: quia aliter sunt judicia Dei, quàm hominum: cui sæpè displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves. Non nocet, ut hominibus te supponas: nocet autem plurimùm, si vel uni te præponas. Jugis pax cum humili, in corde autem superbi zelus, & indignatio frequens.

CAP. VIII. *De nimia familiaritate cavenda.*

1. NON omni homini reveles cor tuum; sed cum sapiente, & timente Deū age caussam tuam. Cum juvenibus, & extraneis rarus esto. Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus, & simplicibus, cum devotis, & morigeratis sociare, & quæ ædificationis sunt pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri, sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo, & Angelis ejus, opta familiaris esse, & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, ut persona ignota ex bona fama lucescat: cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione nostra: & incipimus magis displicere ex morum improbitate, in nobis considerata.

De

CAP. IX. *De obedientia, & subjectione.*

1. VALDE magnum eſt, in obediẽtia ſtare, ſub Prelato vivere, & ſui juris non eſſe. Multò tutius eſt ſtare in ſubjectione, quàm in Prælatura. Multi ſunt ſub obedientia magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent; niſi ex toto corde, propter Deum, ſe ſubjiciant. Curre hîc, vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione, ſub Prœlati regimine. Imaginatio locorum, & mutatio, multos fefellit.

2. Verum eſt, quòd unuſquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo, & inclinatur ed eos magis, qui ſecum ſentiunt. Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, ut relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire, propter bonum pacis. Quis eſt ita ſapiens, qui omnia ſcire plenè poteſt? Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere; ſed velis etiam libenter ſenſum aliorum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, &

& alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi etiam ſæpè, ſecurius eſſe audire, & accipere conſilium, quàm dare. Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuſcujuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cùm id ratio, aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ, aut pertinaciæ.

CAP. X. *De cavenda ſuperfluitate verborum.*

1. CAVEAS tumultum hominum, quantum potes: multùm enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiam ſi ſimplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur, cùm tamen rarò ſine læſione conſcientiæ ad ſilentium redimus? Ideò tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones invicem conſolari quærimus: & cor diverſis cogitationibus fatigatum, optamus relevare. Et multùm libenter de his, quæ multùm diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui, & cogitare.

Sed,

2. Sed, proh dolor, sæpe inaniter,& frustrà.Nam hæc exterior consolatio, interioris, & divinæ consolationis non modicum detrimentum est.Ideò vigilandum est,& orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet, & expedit; quæ ædificabilia sunt, loquere. Malus usus, & negligentia profectûs nostri multum facit ad incustodiam oris nostri. Juvat tamen non parùm ad profectum spiritualem, devota spiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & spiritu in Deo sibi socientur.

CAP. XI. *De pace acquirenda & zelo proficiendi.*

1. MULTAM possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis, & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecùs quærit? qui parùm, vel raro se intrinsecùs colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam sanctorum tam perfecti, & contemplativi fuerunt? Quia

Quia omnino seipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: & ideò totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt. Nos nimiùm occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur. Raro etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideò frigidi, & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobismet ipsis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati; tunc possemus etiam divina sapere, & de cœlesti contemplatione aliquid experiri. Totum, & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus, & concupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio; profectò auxilium Domini super nos videremus de cœlo. Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adiuvare: qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus. Si tantum in istis exterioribus observantiis, pro-

fectum

fectum Religionis ponimus, citò habebit finem devotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus: ut purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò è contrario sæpè sentimus: ut meliores, & puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quàm post multos annos professionis. Fervor, & profectus noster quotidie deberet crescere: sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem possit retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc cuncta posteà possemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave est assueta dimittere, sed gravius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parva, & lævia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem: ne fortè paullatim ad majorem te ducat difficultatem. O si adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, te ipsum benè habendo! puto, quòd sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CAP. XII. *De utilitate adversitatis.*

1. BONUM nobis eſt, quod habeamus aliquando aliquas gravitates, & contrarietates; quia ſæpè hominem ad cor revocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat: nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. Bonum nobis eſt, quòd patiamur quandoque contradictores: & quòd malè, & imperfectè de nobis ſentiatur, etiam ſi bene agimus, & intendimus. Iſta ſæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet ſe homo, in Deo totaliter firmare: ut non eſſet ei neceſſe multas humanas conſolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur, tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis, quas patitur. Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire: ut poſſit diſſol-

vi,

vi, & cum Christo esse. Tunc enim benè advertit, perfectam securitatem, & plenam pacem in mundo non posse constare.

CAP. XIII. *De tentationibus resistendis.*

1. QUANDIU in mundo vivimus, sine tribulatione, & tentatione esse non possumus. Unde in Job scriptum est: Tentatio est vita humana super terram. Ideò unusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed circuit quærens quem devoret. Nemo tam perfectus est, & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini sæpe valdè utiles, licèt molestæ sint, & graves; quia in iis homo humiliatur, purgatur & eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes, & tentationes transierunt, & profecerunt. Et qui benè tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti

sunt,

ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes, vel adverſitates.

3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis eſt, unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Unâ tentatione, ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit, & ſemper ad patiendum aliquid habemus: nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere, ſed per patientiam, & veram humilitatem omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem evellit, parùm proficiet; immo citiùs tentationes ad eum accedent, & pejus ſentiet. Paullatim, & per patientiam cum lõganimitate (Deo juvante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia, & importunitate propria. Sæpiùs accipe conſilium in tentationibus, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentatio-

tationum, inconstantia animi, & parva ad Deum confidentia. Quia sicut navis sine gubernaculo hinc, & inde à fluctibus impellitur, ita homo remissus, & suum propositum deferens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem justum. Nescimus sæpè quid possumus, sed tentatio aperit, quid sumus. Vigilandum tamen præcipuè est circa initium tentationis; quia tunc faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim, ut pulsaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit: Principiis obsta, serò medicina paratur. Nam primò occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio; posteà delectatio, & motus pravus, & assensio. Sicque paullatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quantò diutiùs ad resistendum quis torpuerit, tantò in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis suæ graviores tentationes patiuntur: quidam autem in fine. Quidam verò quasi per totam vitam suam habent malè. Nonnulli satis leniter tentantur, secundùm divinæ

ordina-

ordinationis ſapientiam, & æquitatem; quæ ſtatum, & merita hominum penſat, & cuncta ad Electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7. Ideò non debemus deſperare, cùm tentamur: ſed eo ferventiùs Deum exorare, quatenus dignetur in omni tribulatione nos adjuvare: qui utique ſecundùm dictum Sancti Pauli, talem faciet cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei in omni tentatione, & tribulatione, quia humiles ſpiritu ſalvabit, & exaltabit.

8. In tentationibus, & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit: & majus meritum ibi exiſtit, & virtus meliùs pateſcit. Nec magnum eſt, ſi homo devotus ſit, & fervidus, cùm gravitatem non ſentit: ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectûs erit. Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & à parvis quotidianis ſæpe vincuntur: ut humiliati nunquam de ſe ipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAP.XIV. *De temerario judicio vitando.*

1. AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo fruſtra laborat, ſæpius errat, & leviter peccat: ſeipſum verò judicando, & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicandum, propter privatum amorem faciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſensûs noſtri.

2 Sed ſæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè ſeipſos quærunt in rebus, quas agunt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire. Si autem aliter fit, quàm cupiunt, citò moventur, & triſtes fiunt. Propter diverſitatem ſenſuum, & opinionum ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos, & cives; inter Religioſos, & devotos.

3. An-

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris, vel industriæ, quàm virtuti subjectivæ Jesu Christi, rarò, & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfectè subjici, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAP. XV. *De operibus ex charitate factis.*

1. PRO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum; sed pro utilitate tamen indigentis, bonum opus aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto bonum opus non destruitur, sed in melius commutatur. Sine charitate opus externum nihil prodest: quicquid autem ex charitate agitur, quantumcumque parvum sit, & despectum, totum efficitur fructuosum. Magis siquidem Deus pensat, ex quanto quis agit, quàm quantum quis facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem benè

facit. Multum facit, sive benè facit, qui magis communitati, quàm suæ voluntati servit. Sæpe videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia carnalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, rarò abesse volunt.

3. Qui veram, & perfectam charitatem habet, in nulla re seipsum quærit, sed Dei gloriam solummodò in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat; nec in seipso vult gaudere, sed in Deo, super omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis! profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

CAP. XVI. *De sufferentia defectuum aliorum.*

1. QUÆ homo in se, vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia sic melius

melius est fortè pro tua probatione, & patientia, sine qua non sunt multùm ponderanda merita nostra. Debes tamen, pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus dignetur tibi subvenire, & possis benignè portare.

2. Si quis semel, aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor in omnibus servis suis, qui benè scit malum in bonum convertere. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter volumus alios esse perfectos, sed tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quòd alii districtè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quàm raro proximum, sicut nos ipsos amamus. Si essent omnes perfe-

cti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus alter alterius onera portare; quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens; sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instituere, & admonere. Quantæ autem virtutis quisque fuerit, meliùs patet occasione adversitatis. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit ostendunt.

CAP. XVII. *De Monastica vita.*

1. OPORTET: ut discas teipsum in multis frangere, si vis pacem, & concordiam cum aliis tenere. Non est parvũ in Monasteriis, vel in Congregatione habitare, & ibi sine querela conversari, & usque ad mortem fidelis perseverare. Beatus, qui ibidem benè vixit, & feliciter consummavit. Si vis debitè stare, & proficere, teneas te tanquam exulem, & peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Ha-

2. Habitus, & tonſura modicum faciunt, ſive conferunt; ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum verum faciunt religioſum. Qui aliud quærit, quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inveniet, niſi tribulationem, & dolorem. Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubjectus.

3. Ad ſerviendum veniſti, aut ad regendum? ad patiendum ſcias te vocatum, & ad laborandum, non ad otiandum, vel ſabulandum. Hîc ergò probantur homines, ſicut aurum in fornace. Hîc nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAP. XVIII. *De exemplis ſanctorum Patrum.*

1. INTUERE Sanctorum Patrum vivida exēpla, in quibus vera perfectio refulſit & religio, & videbis quàm modicum ſit, & penè nihil, quod nos agimus. Heu, quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti, & amici Chriſti Domino ſervierunt in fame, & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fa-

tigatione, in vigiliis & orationibus, in jejuniis & sanctis meditationibus, in persecutionibus, & opprobriis multis.

2. O quàm multas, & graves tribulationes passi sunt Apostoli, & Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi! Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in vitam æternam possiderent eas. O quàm strictam, & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas, & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati sunt! quàm crebras, & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abstinẽtias peregerunt! quàm magnum zelum, & fervorem ad spiritualem profectum habuerũt! quàm forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt? quàm puram, & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando ab oratione mentali minimè cessarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obli-

oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renunciabant; nil de mundo habere cupiebant; vix necessaria vitę sumebant, corpori etiam servire in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valdè in gratia, & virtutibus. Foris egebant, sed intùs gratiâ, & consolatione divina reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, sed Deo proximi, & familiares amici. Sibi ipsis videbantur tanquàm nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi, & electi. In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate, & patientia ambulabant: & ideò in spiritu quotidiè proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus religiosis: & plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit! O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna disciplina vi-

guit! quanta reverentia, & obedientia sub regula magistri, in omnibus effloruit! Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti, & perfecti fuerunt, qui tam strenuè militantes, mundum suppeditaverunt. Jam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. O tepor, & negligentia status nostri, quòd tam citò declinamus à pristino fervore, & jam tædet vivere præ lassitudine, & tepore! Utinàm in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa sæpius exempla vidisti devotorum.

CAP. XIX. *De exercitiis boni Religiosi.*

1. VITA boni Religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interiùs, qualis videtur exteriùs hominibus. Et meritò multò plus debet esse intùs, quàm quod cernitur foris, quia inspector noster est Deus, quem summopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tanquàm Angeli in conspectu ejus, mundi incedere. Omni

ni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare: quasi hodiè primùm ad conversionem venissemus, atque dicere: *Adjuva* me Domine Deus, in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est, quod hactenus feci.

2. Secundum propositum nostrum cursus profectus nostri: & multâ diligentiâ opus est, benè proficere volenti. Quòd si fortiter proponens sæpè deficit, quid ille, qui rarò, aut minùs fixè aliquid proponit? Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: & levis omissio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio transit. Justorum propositum in gratia Dei potiùs, quàm in propria sapientia pendet: in quo & semper confidunt, quicquid arripiunt. Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facilè posteà poterit recuperari. Si autem tædio animi, aut negligentiâ faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nocivum sentietur. Conemur quan-

tum possumus, adhuc leviter deficimus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, & illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora nostra, & interiora pariter nobis scrutanda sunt, & ordinanda; quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die, manè, videlicet, & vesperè. Manè propone, vesperè discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sæpiùs forsitan Deum offendisti, & proximum. Accinge te sicut vir contra diabolicas nequitias: fræna gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frænabis. Nunquàm sis ex toto otiosus; sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutiùs exercentur privata. Cavendum tamen ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè, & fideliter debitis,

&

& injunctis, si jam ultrà vacat redde te tibi, prout devotio tua desiderat. Non possunt omnes habere unum exercitium, sed aliud isti, aliud illi magis deservit. Etiam pro temporis congruentia, diversa placent exercitia: quia alia festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis, & quietis. Alia cùm tristamur libet cogitare: & alia cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renovanda sunt bona exercitia, & Sanctorum suffragia ferventiùs imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc sæculo migraturi simus, & ad æternum festum perventuri. Ideòque sollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs conversari, atque omnem observantiam strictiùs custodire, tanquam in brevi prœmium laboris nostri à Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore prefinito: & studeamus nos meliùs ad exitum præparare. Beatus servus (ait Evangelista Lucas) quem cùm vene-

rit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.

CAP. XX. *De amore ſolitudinis, & ſilentii.*

1. QUÆRE aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curioſa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus, & otioſis circuitionibus, necnon à novitatibus, & rumoribus audiendis; invenies tempus ſufficiens, & aptum pro bonis meditationibus inſiſtendis. Maximi Sanctorum humana conſortia, ubi poterant, vitabant; & Deo in ſecreto vivere eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc ſæpiùs experimur, quando diu confabulamur. Faciliùs eſt omnino tacere, quàm verbo non excedere. Faciliùs eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire. Qui igitur intendit ad interiora, & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum

Jesu à turba declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet. Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet. Nemo securè præest, nisi qui libenter subest. Nemo securè præcipit, nisi qui benè obedire didicit.

3. Nemo securè gaudet, nisi bonæ conscientiæ in se testimonium habeat. Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei extitit. Nec eò minus solliciti, & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus, & gratiâ emicuerunt. Pravorum autem securitas ex superbia, & præsumptione oritur, & in fine in deceptionem sui vertitur. Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris Cœnobita, aut devotus Eremita.

4. Sæpè meliores in æstimatione hominum, graviùs periclitati sunt, propter suam nimiam confidentiam. Unde multis utilius est, ut non penitùs tentationibus careant, sed sæpiùs impugnentur, ne nimiùm securi sint, ne fortè in superbiam eleventur; ne etiam ad exteriores consolationes licentiùs declinent. O qui nunquam transitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quàm bonam conscientiam

tiam servaret! O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, & duntaxat salutaria, ac divina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quàm magnam pacem, & quietem possideret!

5. Nemo dignus est cœlesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit, in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris compungimini. In cella invenies, quod de foris sæpiùs amittes. Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat. Si in principio conversionis tuæ, benè eam incolueris, & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium.

6. In silentio, & quiete proficit anima devota, & discit abscondita Scripturarum. Ibi invenit fluenta lachrymarum, quibus singulis noctibus se lavet, & mundet: ut Conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis, & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis sanctis. Melius est latere, & sui curam agere, quàm se neglecto,

glecto, signa facere. Laudabile est homini religioso rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus, & concupiscentia ejus, trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed cùm hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiæ, & cordis dispersionem reportas? Lætus exitus tristem sæpè reditum parit: & læta vigilia serotina, triste mane facit. Sic omne carnale gaudium blandè intrat, sed in fine mordet, & perimit. Quid potes alibi videre, quod hìc non vides? Ecce cœlum, & terra, & omnia elemẽta: nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres præsentia, quid esset, nisi visio vana? Leva oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis, & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad te Jesum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem. Si

non exiſſes, nec quicquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAP. XXI. *De compunctione cordis.*

1. SI vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber, ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lętitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſuevit. Mirum eſt, quòd homo poteſt nunquam perfectè in hac vita lętari: qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ conſiderat, & penſat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum noſtrorum non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non eſt vera libertas, nec bona lætitia niſi in timore Dei cum bona conſcientia. Felix qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem,

nem se recolligere sanctæ compunctionis. Felix, qui à se abdicat, quicquid conscientiam suam maculare potest, vel gravare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi benè te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis majorum. Habe semper oculum super te primùm, & admoneas te ipsum specialiter pre omnibus tibi dilectis. Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis benè, & circumspectè, sicut decet Dei servum, & devotum religiosum conversari. Utilius est sæpè, & securius, quòd homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundùm carnem præcipuè. Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus, quia compunctionem cordis non querimus, nec vanas, & externas abjicimus.

4. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo est perfectè compunctus, tunc gravis, & amarus est ei totus mundus. Bonus homo sufficientem invenit

ma-

materiam dolendi & flendi . Sive enim ſe conſiderat , ſive de proximo penſat , ſcit, quia nemo ſine tribulatione hîc vivit . Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat , tantò amplius dolet. Materiæ juſti doloris , & internæ compunctionis ſunt peccata, & vitia noſtra : quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœleſtia contemplari valeamus .

5. Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ tuæ cogitares , non dubium quin ferventiùs te emendares . Si etiam futuras inferni , ſive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo, quòd libenter laborem , & dolorem ſuſtineres , & nihil rigoris formidares . Sed quia ad cor iſta non tranſeunt , & blandimenta adhuc amamus : ideò frigidi, & valdè pigri remanemus .

6. Sæpe eſt inopia ſpiritûs , unde tam leviter conqueritur miſerum corpus . Ora igitur humiliter ad Dominum , ut det tibi compunctionis ſpiritum : & dic cum Propheta : Ciba me Domine, pane lachrymarum, & potum da mihi in lachrymis , in menſura .

CAP.

CAP. XXII. *De consideratione humanæ miseriæ.*

1. MISER es, ubicumque fueris, & quòcumque te verteris, nisi ad Deũ te convertes. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis, & desideras? Quis est, qui habet omnia secundùm suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione, vel angustia: quamvis Rex sit & Papa. Quis est qui meliùs habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles, & infirmi: Ecce quàm bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens, & excelsus! Sed attende ad cœlestia bona, & videbis, quòd omnia ista temporalia nulla sunt: sed valdè incerta, & magis gravantia, quia nunquam sine sollicitudine, & timore possidentur. Non est hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocritas. Verè miseria est vivere super terram. Quantò homo voluerit esse spiritualior, tantò præ-

sens

ſens vita ſit ei amarior : quia ſentit meliùs, & videt clariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere: verè magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto: qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valdè enim gravatur interior homo neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde Propheta devotè rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: De neceſſitatibus meis erue me Domine. Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam: & ampliùs væ illis, qui diligunt hanc miſeram, & corruptibilem vitam. Nam in tãtum quidam hanc amplectuntur (licèt etiam vix neceſſaria laborando, aut mendicando habeant) ut ſi poſſent hîc ſemper vivere, de Regno Dei nihil curarent.

4. O inſani, & infideles corde, qui tam profundè in terris jacent, ut nil niſi carnalia ſapiant! Sed miſeri, adhuc in fine graviter ſentiẽt, quàm vile & nihilum erat, quod amaverunt. Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Chriſti, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ

in

in hoc tempore floruerunt: ſed tota ſpes eorum, & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum deſiderium eorum ſurſumad manſura, & inviſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia: adhuc habes tempus, & horam.

5. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc aptum tempus emendandi. Quando malè habes, & tribularis, nunc tempus eſt promerendi. Oportet te tranſire per ignem, & aquam, antequam venias in refrigerium. Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis. Quàm diu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio, & dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miſeria quietem; ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem: ideò oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam, donec tranſeat iniquitas hæc, & mortalitas abſorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana,

quæ

quæ ſemper prona eſt ad vitia! Hodie confiteris peccata tua & cras iterum perpetras confeſſa. Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Meritò ergo nos ipſos humiliare poſſumus, nec unquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles, & inſtabiles ſumus. Citò poteſt etiam perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam manè? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi jam pax ſit, & ſecuritas: cùm necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in noſtra converſatione. Benè opus eſſet, quòd adhuc iterum inſtitueremur, tanquam boni novitii ad mores optimos: ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & majori ſpirituali profectu.

CAP. XXIII. *De meditatione mortis.*

1. VALDE citò erit tecum hoc factum, vide alter quo modo te habeas. Hodie homo eſt, & cras non comparet.

Cum

Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente. O hebetudo, & duritia cordis humani, quod solùm præsentia meditatur, & futura non magis prævidet. Sic te in omni facto, & cogitatu deberes tenere, quasi hodie, vel statim esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres. Melius esset peccata cavere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta: & quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parùm emendamur? Nobis longa vita non semper emendat, sed sæpè culpam magis auget. Utinam per unam diem benè essemus conversati in hoc mundo. Multi annos conversionis computãt, sed sępè parvus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs vivere. Beatus qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem vitam transibis.

3. Cùm manè fuerit, puta te ad vesperum non perventurum. Vespere

re autem facto, manè non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat. Multi subitò, & improvisè moriuntur. Nam horâ, quâ non putatur, Filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multùm aliter sentire incipies de tota vita tua præterita, & valde dolebis, quia tam negligens, & remissus fuisti.

4. Quàm felix, & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte! Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur: sic & qui multùm peregrinantur, rarò sanctificantur.

5. Noli confiderare super amicos, & proximos, nec in futuris tuam salutem differas: quia citiùs obliviscentur tuî homines, quàm æstimas. Melius est nunc tempestivè providere,

re, & aliquid boni præmittere, quàm super aliorum auxilio sperare. Si non es pro te ipso sollicitus modò, quis erit sollicitus pro te in futuro? Nunc tempus est valdè pretiosum. Sed proh dolor, quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas. Veniet quando unum diem, seu horam pro emendatione desiderabis: & nescio, an impetrabis.

6. Eja charissime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & de morte suspectus. Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc valeas certam habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cùm nullum diem habeas hîc securum? Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Quotiens audîsti à dicentibus: quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem

 fregit,

fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam umbra pertransit.

8. Quis memorabitur tuî post mortem? Aut quis orabit pro tè? Age, age, nunc charissime, quicquid agere potes: quia nescis quando morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Præter salutem tuam nihil cogites: solùm quæ Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei sanctos, & eorum actus imitando: ut cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum, & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serva cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hîc manentem civitatem. Illuc preces, & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

CAP.

CAP. XXIV. *De judicio, & pœnis peccatorum.*

1. IN omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis judicem, cui nihil est occultum, qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit: sed quod justum est, judicabit. O miserrime, & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti; qui interdum formidas vultum hominis irati? Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excusari, vel defendi: sed unusquisque, sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius & purgativus.

2. Habet magnum, & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua injuria, qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miseretur, quàm irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omninò

ſpiritui ſubjugare conatur. Meliùs eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purganda reſervare. Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ille ignis devorabit, niſi peccata tua? Quantò tibi ipſi ampliùs nunc parcis, & carnem ſequeris, tantò duriùs poſtea lues, & majorem materiam comburendi reſervas. In quibus homo peccavit, in illis graviùs, punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur, & guloſi ingenti ſiti, ac fame cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores ardenti pice, & fœtido ſulphure perſundentur. Et ſicut furioſi canes præ dolore invidioſi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur: & avari miſerrimâ egeſtate arctabuntur. Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hîc centum anni in amariſſimâ pœnitentia. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hîc tamen interdùm ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis. Eſto modò ſollicitus, & dolens pro peccatis tuis, ut in die judicii
ſis

sis securus cum Beatis. Tunc enim Justi stabunt in magna constantia adversùs eos, qui se angustiaverunt, & depresserunt. Tunc stabit ad judicandum, qui modò se subjicit humiliter judiciis hominum. Tunc magnam fiduciã habebit pauper & humilis, & pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabis os suum. Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita. Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc plus juvabit constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc ampliùs exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis sæcularis astutia.

6. Tunc plus lætificabit pura, & bona conscientia, quàm docta Philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis

consolaberis super devota oratione, quàm super delicata comestione, Tunc potiùs gaudebis de servato silentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita, & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Disce te nunc in modico pati, ut tunc valeas, à gravioribus liberari. Hîc primò proba, quid possis posteà. Si nunc tam parùm non vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre? Si modò modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere: delectari hîc in mundo, & postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernum diem semper in honoribus, & voluptatibus vixisses, quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire. Qui enim Deum ex toto corde amat; nec mortem, nec supplicium, nec judicium, nec infernum metuit; quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccata delectant, non mirum si mortem,

tem, & judicium timeat. Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat. Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAP. XXV. *De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.*

1. ESTO vigilans, & diligens in Dei servitio, & cogita frequenter, ad quid venisti, & cur sæculum reliquisti. Nonne ut Deo viveres, & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborũ tuorũ in brevi recipies: nec erit tunc ampliùs timor, aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, immo perpetuam lætitiam invenies. Si tu permanseris fidelis, & fervidus in agendo: Deus proculdubio erit fidelis, & locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam pervenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius inter metum, & spem frequenter fluctuaret, &

quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, hæc intra se revolvit dicens: O si scirem, quòd adhuc perseveraturus essem! statimque audivit divinum intus responsum: Quid, si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & benè securus eris. Moxque consolatus, & confortatus, divinæ se commisit voluntati, & cessavit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè investigare, ut sciret, quę sibi essent futura, sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens, & perfecta ad omne opus bonum inchoandum, & perficiendum.

Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & pascèris in divitiis ejus. Unum est, quod multos à profectu, & ferventi emendatione retrahit, horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimverò illi maximè præ aliis in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis gravia, & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æquè mul-

multum ad vincendum, & moriendū. Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones, quàm alius benè morigeratus, minùs tamen fervens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem juvant; videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & ferventer instare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam studeas magis cavere, & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias: ut si bona exempla videas, vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias, aut si aliquando fecisti, citiùs te emendare studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterùm ab aliis notaris. Quàm jucundum, & dulce est, videre fervidos, & devotos fratres, benè morigeratos, & disciplinatos! Quàm triste est, & grave, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent! Quàm nocivum est negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti proposi-

ti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes, inspectâ vitâ Jesu Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licèt diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intentè, & devotè in sanctissima vita, & passione Domini exercet, omnia utilia, & necessaria sibi abundanter ibi inveniet: nec opus est, ut extra Jesum aliquid melius quærat. O si Jesus crucifixus in cor nostrum veniret, quàm citò, & sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus, omnia benè portat, & capit, quæ illi jubentur. Religiosus negligens, & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religiosus extra disciplinam vivens, gravi patet ruinæ. Qui laxiora quærit, & remissiora, semper in angustiis erit, quia aut unum, aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali? Rarò exeunt, abstractè vivunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multùm laborant, parùm loquuntur, diu vigilant,

lant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſcliplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diverſæ Religionis Monachos, ac Moniales, qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideò turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto opere pigritare, ubi tanta multitudo Religoſorum incipit Deo jubilare.

9. O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde, & ore laudare! O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare! tunc multò felicior eſſes, quàm modò, cùm carni ex qualicumque neceſſitate ſervis. Utinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolummodo ſpirituales animæ refectiones, quas (heu) ſatis rarò deguſtamus.

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primò perfectè ſapere incipit, tunc etiam benè contentus de omni eventu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico con-

tristabitur: sed ponit se integrè,& fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit, nec moritur; sed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine, & diligentia nunquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviorem laborem, propter Dei gratiam,& virtutis amorem. Homo fervidus, & diligens ad omnia est paratus. Major labor est resistere vitiis,& passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus. Qui parvos non vitat defectus, paullatim labitur ad majores. Gaudebis semper vesperè, si diem expendas fructuosè. Vigila super te ipsum, excita te ipsum; admone teipsum: & quicquid de aliis sit, non negligas teipsum. Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. Amen.

JOANNIS GERSEN

Abbatis Ordinis
S. Benedicti,

DE IMITATIONE
CHRISTI,
LIBER SECUNDUS.

De interna conversione.

CAPUT PRIMUM.

EGNUM Dei intra vos est, dicit Dominus. Converte te ex toto corde tuo ad Dominum: & relinque hunc miserum mundum, & inveniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis Regnum Dei in te venire. Est enim Regnum Dei pax, & gaudium in Spiritu sancto, quod non datur impiis

piis. Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus paraveris mansionem. Omnis gloria ejus, & decor ab intra est, & ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eja anima fidelis, præpara huic Sponso cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit. Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Da ergò Christo locum, & cæteris omnibus nega introitum. Cùm Chistum habueris, dives es, & sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter: Christus autem manet in æternum, & astat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili, & mortali, etiam si utilis sit, & dilectus: neque tristitia multa capienda ex hoc, si interdum adversetur, & contradicat. Qui hodie tecum sunt, cras contra-

trariari possunt: & è converso, sæpè ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te respondebit, & faciet benè sicut melius fuerit. Non habes hîc manentem civitatem: & ubicumque fueris, extraneus es, & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris unitus.

4. Quid hîc circumspicis, cùm iste non sit locus tuæ requietionis? In cœlestibus debet esse habitatio tua, & sicut in transitu cuncta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide, ut non inhæreas, ne capiaris, & pereas. Apud Altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur. Si nescis alta speculari, & cœlestia, requiesce in passione Christi, & in sacris vulneribus ejus libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata Jesu devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties: nec multùm curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus, & in ma-

maxima necessitate, à notis, & amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit, & despici, & tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit adversarios, & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos, & benefactores? Unde coronabitur patientia tua, si nil adversitatis occurrerit? Si nil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine tecum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6. Si semel perfectè introisses in interiora Jesu, & modicum de ardenti amore ejus sapuisses, tunc, de proprio commodo, vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Jesu facit hominem seipsum contemnere. Amator Jesu, & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum liberè convertere, & elevare supra seipsum in spiritu, ac fruitivè quiescere.

7. Cui sapiunt omnia prout sunt, non ut dicuntur, aut æstimantur: hic verè sapiens est, & doctus magis à Deo, quàm ab Hominibus. Qui ab intra scit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec tempora expectat, ad haben-

da devota exercitia. Homo internus citò se recolligit: quia nunquam se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat. Qui intus benè dispositus est, & ordinatus, non curat mirabiles, & perversos hominum gestus. Tantùm homo impeditur, & distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8. Si rectè tibi esset, & benè purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideò multa tibi displicent, & sæpè conturbant: quia adhuc non es perfectè tibi ipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis. Nihil sic maculat, & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exteriùs, poteris speculari cœlestia, & frequenter jubilare interiùs.

CAP. II. *De humili submissione sub Prælati regimine.*

1. NON magni pendas, quis pro te, vel contra te sit: sed hoc age, & cura, ut Deus tecum sit in omni re, quam facis. Habeas conscientiam bonam,

&

& Deus benè te defensabit. Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perversitas nocere poterit. Si tu scis tacere, & pati, videbis proculdubio Domini auxilium. Ipse novit tempus, & modum liberandi te, & ideo debes te illi resignare. Dei est adjuvare, & ab omni confusione liberare. Sæpe valde prodest, ad majorem humilitatem servandam, quòd defectus nostros alii sciunt & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter satisfacit sibi irascentibus. Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & consolatur: humili largitur gratiam magnam, & post suam depressionem levat ad gloriam. Humili sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit, & invitat. Humilis acceptâ contumeliâ, & confusione, satis benè est in pace, quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAP.

CAP. III. *De bono pacifico homine.*

1. PONE te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus plus prodest, quàm benè doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum convertit. Qui benè in pace est, de nullo suspicatur. Qui autem malè contentus est, & commotus, variis suspicionibus agitatur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit. Dicit sæpe, quod dicere non deberet: & omittit, quod sibi magis facere expediret. Considerat, quod alii facere tenentur: & negligit, quod ipse facere tenetur. Habe ergo primò zelum super teipsum, & tunc zelare poteris justè etiam proximum tuum.

2. Tu benè scis facta tua excusare, & colorare, & aliorum non vis recipere excusationes. Justius esset, ut te accusares, & fratrem tuum excusares. Si portari vis, porta & alium. Vide quàm longe es adhuc à vera charitate, & humilitate: quæ nulli novit indignari, vel irasci, nisi tantùm

tùm ſibi ipſi. Non eſt magnum cum bonis, & manſuetis converſari: hoc enim omnibus naturaliter placet, & unuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit. Sed cum duris, & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt & laudabile nimis, virileque factum.

3. Sed ſunt qui ſeipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent. Et ſunt qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis ſunt graves, ſed ſibi ſunt ſemper graviores. Et ſunt qui ſei pſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent. Et tamen tota pax noſtra in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferentia ponenda eſt, quàm in non ſentiendo contraria. Qui melius ſcit pati, pacem tenebit majorem. Iſte eſt victor ſuî & dominus mundi, amicus Chriſti, & hæres cœli.

CAP. IV. *De pura mente, & ſimplici intentione.*

1. DUABUS alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet, & puritate. Sim-

Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit eum, & gustat. Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis, & quæris, internâ libertate fruêris. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ, & liber sanctæ doctrinæ esset. Non est creatura tam parva, & vilis quæ bonitatem Dei non repræsentet.

2. Si tu esses intus bonus, & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & caperes benè. Cor purum penetrat cœlum, & infernum. Qualis unusquisque intus est, taliter judicat exteriùs. Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo. Et si est alicubi tribulatio, & angustia, hoc meliùs novit mala conscientia. Sicut ferrum missum in ignem, amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo ad Deum se integrè convertens, à torpore exuitur, & in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem.

tionem. Sed quando perfectè incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat quæ plus gravia esse sentiebat.

CAP. V. *De propria consideratione.*

1. NON possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpè gratia nobis deest, & sensus. Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non advertimus, quòd tam cæci intus sumus. Sępè malè agimus, & pejùs excusamus: & passione interdum movemur, & zelum putamus. Parva in aliis deprehendimus, & nostra majora pertransimus. Satis citò sentimus, & ponderamus, quid ab aliis sustinemus, sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus. Qui benè, & rectè sua ponderaret, non esset, quòd de alio graviter judicaret.

2. Internus homo sui ipsius curam, omnibus curis anteponit. Et qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus, & devotus, nisi de alienis silueris, & ad te ipsum specialiter respexeris. Si tibi & Deo totaliter inten-

intendis, modicum te movebit, quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) profecisti? Si debes habere pacem, & unionem veram, oportet, quòd totum adhuc postponas, & te solùm præ oculis habeas.

3. Multùm proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves. Valdè deficies, si aliquid temporale reputaveris. Nil altum, nil magnum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi purè Deus, aut de Deo sit. Totũ vanum existima, quicquid consolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, sub Deo despicit universa. Solus Deus æternus, & immensus, implens omnia, solatium est animæ, & vera cordis lætitia.

CAP. VI. *De lætitia bonæ conscientiæ.*

1. GLORIA boni hominis testimonium bonæ conscientiæ. Habe bona conscientiam, & semper habebis lætitiam. Bona conscientia valdè multa potest portare, & valde læta est inter ad-

adversa. Mala conscientia, semper timida est, & inquieta. Suaviter requiesces, si te cor tuum non reprehenderit. Noli lætari, nisi cùm benefeceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam sentiunt pacem; quia non est pax impiis, dicit Dominus. Et si dixerint: In pace sumus, non venient super nos mala; & quis nobis nocere audebit? Ne credas eis, quoniam repentè exurget ira Dei: & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non est grave amanti: sic enim gloriari, est in cruce Domini gloriari. Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur. Mundi gloriam semper comitatur tristitia. Bonorum gloria in conscientiis eorum, & non in ore hominum. Justorum lætitia de Deo est, & in Deo est: & gaudium eorum de veritate. Qui veram & æternam gloriam desiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem quærit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur cœlestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facilè erit contentus, & pacatus, cujus conſcientia munda eſt. Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vilior, ſi vituperaris. Quod es, hoc es; nec major dici vales, quàm (Deo teſte) ſis. Si attendis, quid apud te ſis intus, non curabis, quid de te loquantur homines foris. Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones. Benè ſemper agere, & modicum de ſe ſentire, humilis animæ indicium eſt. Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4. Qui nullum extrinſecùs pro ſe teſtimonium quærit, liquet quòd ſe totaliter Deo commiſit. Non enim qui ſe ipſum commendat, ille probatus eſt (ait B. Paullus) ſed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

CAP. VII. *De amore JESU ſuper omnia.*

1. BEATUS qui intelligit, quid ſit amare Jeſum, & contemnere ſe ipſum propter Ieſum. Oportet dilectum pro dilecto

relinquere, quia Jesus vult solus super omnia amari. Dilectio creaturæ fallax, & instabilis: dilectio Jesu fidelis, & perseverabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili; qui amplectitur Jesum, firmabitur in ævum. Illum dilige, & amicum tene tibi: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive velis, sive nolis.

2. Teneas te apud Jesum, vivens & moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, solus te potest adjuvare. Dilectus tuus talis est naturę; ut alienum non velit admittere: sed solus vult cor tuum habere, & tanquam Rex in proprio throno sedere. Si scires te benè ab omni creatura evacuare, Jesus deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditum invenies, quicquid extra Jesum in hominibus posueris. Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum; quia omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus ut flos fœni cadet.

3. Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantùm aspexeris. Si enim tuum in aliis quæris solatium, & lucrum, senties sæpiùs

piùs detrimentum. Si quæris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum. Si autem quæris te ipsum, invenies etiam te ipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocivior sibi, si Jesum non quærit, quàm totus mundus, & omnes sui adversarii.

CAP. VIII. *De familiari amicitia JESU.*

1. QUANDO Jesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur. Quando verò Jesus non adest, totum durum est. Quando Jesus intus non loquitur, consolatio vilis est. Si autem Jesus unum verbum loquitur tantùm, magna consolatio sentitur. Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: Magister adest, & vocat te? Felix hora, quãdo Jesus vocat de lachrymis ad gaudium spiritûs. Quàm aridus, & durus es sine Jesu! Quàm insipiens, & vanus, si cupis aliquid extra Jesum! Nonne hoc est majus damnum, quàm si totum perderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conferre

ſine Jeſu?Eſſe ſine Jeſu gravis eſt infernus: & eſſe cum Jeſu, dulcis eſt paradiſus. Si fuerit tecum Jeſus,nullus poterit nocere inimicus. Qui invenit Jeſum, invenit theſaurum bonum: immò bonum ſuper omne bonum. Et qui perdit Jeſum, perdit nimis multum, & plus quàm totum mundum. Pauperrimus eſt, qui vivit ſine Jeſu; & ditiſſimus, qui bene eſt cum Jeſu.

3. Magna ars eſt, ſcire converſari cum Jeſu, & ſcire Jeſum tenere, magna prudentia. Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Jeſus. Sis devotus & quietus, & permanebit tecum Jeſus. Potes fugare Jeſum, & gratiam ejus perdere, ſi volueris ad exteriora declinare. Et ſi illum effugaveris, & perdideris, ad quem tunc fugies,& quem tunc qu̧eres amicum? Sine amico non potes benè vivere: & ſi Jeſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis, & deſolatus. Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, & lætaris. Eligendum eſt magis, totum mundum habere contrarium quàm Jeſum offenſum. Ex omnibus ergo charis, ſit Jeſus ſolus, dilectus ſpecialis.

4. Diligantur omnes propter Jeſum,

ſum, Jeſus autem propter ſe ipſum. Solus Jeſus-Chriſtus ſingulariter eſt amandus: qui ſolus bonus, & fidelis invenitur præ omnibus amicis. Propter ipſum & in ipſo, tam amici, quàm inimici tibi ſint chari: & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant, & diligant. Nunquam cupias ſingulariter laudari, vel amari, quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet. Nec velis, quod aliquis in corde ſuo tecum occupetur; neque tu cum alicujus occuperis amore: ſed ſit Jeſus in te, & in omni bono homine.

5. Eſto purus, & liber ab intus, ſine alicujus creaturæ implicamento. Oportet te eſſe nudum, & purum cor ad Deum gerere, ſi vis vacare, & videre, quàm ſuavis ſit Dominus. Et revera ad hoc non pervenies, niſi gratia ejus fueris præventus, & attractus: ut omnibus evacuatis, & licentiatis, ſolus cum ſolo uniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper, & infirmus erit, & quaſi tantùm ad flagella relictus. In his non debet deiici, nec deſperare; ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare; & cuncta

supervenientia sibi ad laudem Jesu-Christi perpeti: quia post hyemem sequitur ęstas; post noctem redit dies, & post tempestatem serenitas magna.

CAP. IX. *De carentia omnis solatii.*

1. NON est grave humanum contemnere solatium, cùm adest divinum. Magnum verò est, & valde magnum tã humano, quã divino posse carere sotio: & pro honore Dei libenter exilium cordis velle sustinere: & in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere. Quid magni est, si hilaris sis, & devotus, adveniente gratia? Optabilis cunctis hæc hora. Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit: qui portatur ab Omnipotente, & ducitur à summo Doctore?

2. Libenter habemus aliquid pro solatio, & difficulter homo exuitur à se ipso. Vicit sanctus Martyr Laurentius sæculum cum suo Sacerdote; quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit: & summum Dei Sacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat pro amore Christi

etiam

etiam à se tolli clementer ferebat. Amore igitur Creatoris amorem hominis superavit: & pro humano solatio divinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu aliquem necessarium & dilectum amicum pro amore Dei disce relinquere. Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris, sciens quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multùm, & diu oportet hominem in se ipso certare, antequam discat se ipsum plenè superare, & totum affectum suum plenè in Deum trahere. Quando homo stat super seipsum; facilè labitur ad consolationes humanas. Sed verus amator Christi, & studiosus sectator virtutum non cadit super consolationes, nec quęrit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, & pro Christo duros sustinere labores.

4. Cùm igitur spiritualis consolatio à Deo datur; cum gratiarum actione accipe eam: sed Dei munus intellige esse, nō tuum meritum. Noli extolli, noli nimiùm gaudere, nec inaniter præsumere: sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa, & sequetur

tur tentatio. Cùm ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate, & patientia, expecta cœlestem visitationem: quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare gratiam, & consolationem. Istud non est novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis fuit talis sæpè alternationis modus.

5. Unde quidam (præsente jam gratia) dicebat: Ego dixi in abundantia mea, non movebor in æternum. Absente verò gratia, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens: Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantiùs Dominum rogat, & dicit: Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatur dicens: Audivit Dominus, & misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus. Sed in quo? Convertisti, inquit, planctum meum in gaudium, & circumdedisti me lætitiâ. Et si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis, & pauperibus, si interdum in fervore, & inter-
dum

dum in frigiditate ſumus; quoniam ſpiritus venit, & recedit ſecundùm ſuæ voluntatis beneplacitum. Unde beatus Job ait: Viſitas eum diluculo, & ſubitò probas illum.

6. Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis? Sive enim adſint homines boni, ſive devotì fratres, & amici fideles, ſive libri ſancti, vel tractatus pulchri, ſive dulcis cantus, & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium, quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tã religioſum, & devotũ, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionẽ, aut nõ ſenſerit fervoris detrimentum. Nullus Sanctus fuit tam altè raptus, & illuminatus, qui priùs, vel poſteà non fuerit tentatus. Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis tentatio præcedens eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis,

cœlestis promittitur consolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ.

8. Datur etiam consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa. Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est; ideò non cesses præparare te ad certamen, quia à dextris, & à sinistris sunt hostes, qui nunquam quiescunt.

CAP. X. *De gratitudine pro gratia Dei.*

1. CUR quæris quietem, cùm natus sis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad consolationem: & ad crucem portandam magis quàm ad lætitiam. Quis enim sæcularium, non libenter consolationem, & lætitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nã omnes deliciæ mundanæ, aut turpes, aut vanæ sunt. Spirituales verò deliciæ, solæ jucundæ, & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus

tibus infusæ. Sed istis divinis consolationibus, nemo semper pro suo affectu frui valet: quia tempus tentationis non diu cessat.

2. Multùm contrariatur supernæ visitationi falsa libertas animi, & magna confidentia suî. Deus benè facit consolationis gratiam dando; sed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo nõ possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati sumus Auctori: nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti: & aufertur ab elato, quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quæ mihi auferet compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem. Non enim omne altum, sanctum; nec omne desiderium, purum; nec omne dulce, bonum; nec omne charum, gratum Deo. Libenter accepto gratiam, unde humilior, & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus subtractionis verbere non sibi audebit quidpiam boni attribuere: sed potiùs se pauperem, & nudum confitebitur. Da Deo quicquid Dei est: & tibi

adſcribe, quod tuum eſt: hoc eſt Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa deberi ſentias.

4. Pone te ſemper ad infimum, & dabitur tibi ſummum, nam ſummum non ſtat ſine infimo. Summi Sācti apud Deum, minimi ſunt apud ſe. Et quantò glorioſiores, tantò in ſe humiliores. Pleni veritate & gloria cœleſti non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo fundati, & confirmati, nullo modo poſſunt eſſe elati. Et qui totum Deo adſcribunt, quicquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt: ſed gloriam, quæ à ſolo Deo eſt, volunt: & Deum in ſe & in omnibus Sanctis laudare ſuper omnia cupiunt, & in id ipſum tendunt.

5. Eſto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo: & magis contemptibile pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum eſt, quod à ſummo Deo donatur. Etiam ſi pœnas, & verbera donaverit, gratum eſſe debet: quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quicquid nobis advenire permittit. Qui gra-

tiam

tiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret, ut redeat, cautus sit, & humilis, ne amittat.

CAP. XI. *De paucitate amatorum Crucis.*

1. HABET Jesus nunc multos amatores Regni sui cœlestis, sed paucos bajulatores suæ crucis. Habet multos desideratores consolationis, sed paucos tribulationis. Plures invenit socios mensę, sed paucos abstinentię. Omnes volunt cum Christo gaudere, sed pauci volunt pro ipso aliquid sustinere. Multi Jesum sequuntur usque ad fractionem panis: sed pauci ad bibendum calicem passionis. Multi miracula ejus venerantur, sed pauci ignominiam crucis sequuntur. Multi Jesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt. Multi illum laudant, & benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt. Si autem Jesus se absconderit, & modicum; eos reliquerit, aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Jesum propter Jesum,

ſum, & non propter ſuam propriam aliquam conſolationẽ diligunt, ipſum in omni tribulatione, & anguſtia cordis, ſicut in ſumma conſolatione benedicunt. Et ſi nunquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper gratias agere vellent.

3. O quantùm poteſt amor Jeſu purus: nullo proprio commodo, vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt? Nonne amatores ſuî magis, quàm Chriſti probantur, qui ſua commoda, & lucra ſemper meditantur? Ubi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis?

4. Raró invenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum quis inveniet? Procul & de ultimis finibus pretium ejus. Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt. Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam adhuc longè eſt. Et ſi habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt: unum ſcilicet quod

ſum-

ſummè ſibi neceſſarium eſt. Quid illud? Ut omnibus relictis, ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat. Cùmque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nihil ſe feciſſe ſentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſſit: ſed in veritate ſervum inutilem ſe pronunciet; ſicut Veritas ait: cùm feceritis omnia, quæ præcepta vobis ſunt, dicite, quia ſervi inutiles ſumus. Tunc verè pauper, & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cum Propheta dicere. Quia unicus, & pauper ſum ego. Nemo tamen iſto ditior, nemo tamen liberior, nemo potentior, qui ſcit ſe, & omnia relinquere, & ad infimum ſe ponere.

CAP. XII. *De Regia via ſanctæ Crucis.*

1. DURUS hic multis videtur ſermo: Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Jeſum. Sed duriùs erit audire illud extremum verbum: Diſcedite à me maledicti, in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis,

tunc

tunc non timebunt ab auditione damnationis æternæ. Hoc signum crucis erit in cœlo, cùm Dominus ad judicandum venerit. Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, ad Christum accedent judicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad Regnum? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus; in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus; in cruce virtutis summa, in cruce perfectio sanctitatis. Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & sequere Jesum, & ibis in vitam æternam. Præcessit ille bajulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce: ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris pœnæ, socius eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum jacet, & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Am-

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris, & non invenies altiorem viam suprà, nec securiorem viam infrà, nisi viam sanctæ crucis. Dispone, & ordina omnia secundùm tuum velle & videre: & non invenies, nisi semper aliquid pati debere, aut spontè, aut invitè: & ita crucem semper invenies. Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima spiritûs tribulationem sustinebis.

4. Interdum à Deo relinquêris, interdum à proximo exercitaberis, & quod amplius est, sæpe tibimetipsi gravis eris; nec tamen aliquo remedio, vel solatio liberari, seu alleviari poteris: sed donec Deus voluerit, oportet ut sustineas. Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione discas pati, & ut illi totaliter te subjicias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati. Crux igitur semper parata est, & ubique te expectat. Non potes effugere ubicumque cucurreris: quia ubicumque veneris teipsum tecum portas, & semper te ipsum invenies. Converte te suprà, converte te infrà; converte te extra, & intra: & in his omnibus invenies cru-

crucem: & necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & deducet te ad desideratum finem: ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit. Si invitè portas, onus tibi facis, & teipsum magis gravas; & tamen oportet, ut sustineas. Si abjicis unam crucem, aliam proculdubio invenies, & forsitam graviorem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis sanctorum in mundo, sine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Jesus Christus, Dominus noster, unâ horâ sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit: Oportebat (ait) Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via sanctę crucis?

7. Tota vita Christi, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras, si aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota ista vita mortalis, plena est miseriis, & circumsignata cru-

cibus.

tibus. Et quantò altiùs quis in ſpiritu profecerit, tantò graviores ſæpe cruces inveniet: quia exilii ſui pœna, magis ex amore creſcit.

8. Sed tamen, iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine levamine conſolationis: quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis. Nam dum ſponte ſe illi ſubjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ conſolationis convertitur. Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò ſpiritus ampliùs per internam gratiam roboratur. Et nonnumquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adverſitatis, ob amorem conformitatis crucis Chriſti, ut ſe ſine dolore & tribulatione eſſe non vellet: quoniam tantò ſe acceptiorem Deo credit, quantò plura, & graviora pro eo perferre potuerit. Non eſt iſtud hominis virtus, ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt & agit in carne fragili; ut quod naturaliter ſemper abhorret & fugit, hoc fervore ſpiritûs aggrediatur & diligat.

10. Non eſt ſecundùm hominem crucem portare, crucem amare, corpus caſtigare, & ſervituti ſubjicere; honores fugere, contumelias libenter

ter sustinere, seipsum despicere, & despici optare; adversa quæque cum damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si ad teipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris. Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & subjicientur ditioni tuæ mundus, & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & Jesu cruce signatus.

11. Pone ergo te sicut bonus, & fidelis servus Christi, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad toleranda multa adversa & varia incommoda, in hac misera vita, quia sic tecum erit, ubicumque fueris: & sic revera invenies, ubicumque latueris. Oportet te ita esse, & non est remedium evadendi à tribulatione malorum, & dolore, quàm ut patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, & partem cum eo habere desideras. Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu verò pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes: quia non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram glo-

gloriam, quæ revelabitur in nobis, promerendam, etiamsi solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo; tunc bene tecum esse æstima, quia invenisti paradisum in terra. Quandiu pati grave est, & fugere quæris: tamdiu male habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad patiendum, & moriendum, fiet citò meliùs, & pacem invenies. Etiamsi raptus fueris usque in tertium cœlum cum Paullo, non es propterea securatus de nullo contrario sustinendo. Ego (inquit Jesus) ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, si Jesum diligere, & perpetuò illi servire placet.

13. Utinam dignus esses, pro nomine Jesu aliquid pati: quàm magna, gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter modicum pati pro Christo, cùm multi gravio-

graviora patiantur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quantò quisque plus sibi moritur, tantò magis Deo vivere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses, & omnibus Sanctis magis conformior. Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri, in multis suavitatibus & consolationibus: sed potius in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius & utilius saluti hominum, quàm pati, fuisset; Christus utique verbo, & exẽplo ostendisset. Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur, & dicit: * Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. * Omnibus ergo perlectis.

ctis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Explicit Liber secundus.

JOAN-

JOANNIS GERSEN

Abbatis Ordinis
S. Benedicti,

DE IMITATIONE CHRISTI, LIBER TERTIUS.

De interna Christi locutione ad animam fidelem.

CAPUT PRIMUM.

UDIAM, quid loquatur Dominus Deus in me. Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit: & de ore ejus consolationes accipit. Beatæ aures, quæ venas divini susurri suscipiunt, & de mundi hujus susurrationibus nihil advertunt. Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem loquen-

loquentem. Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœlestia magis ac magis per quotidiana extercitia se student præparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento sæculi se excutiunt. Animadverte hęc ò anima mea, & claude sẽsualitatis tuę ostia: ut possis audire, quid loquatur in te Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus.

2. D. Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua. Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia trãsitoria, & quære æterna. Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid juvabũt omnes creaturæ, si fueris à creatore deserta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas aprehendere beatitudinem.

CAP. II. *Quòd veritas intus loquitur sine strepitu verborum.*

1. LOQUERE domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego, da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.

Inclina cor meum in verba oris tui; fluat ut ros eloquium tuum. Dicebant olim filii Israel ad Moysen: * Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. * Non sic Domine, non sic oro: sed magis cum Samuele Propheta humiliter ac desideranter obsecro: * Loquere, Domine, quia audit servus tuus. Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex Prophetis: sed tu potiùs loquere Domine Deus, inspirator & illuminator omnium Prophetarum: quia tu solus sine eis potes me perfectè imbuere; illi autem sine te nihil proficient.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt. Pulchriter dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt. Literas tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferũt, sed tu referas intellectum signatorum. Mandata edicunt, sed tu juvas ad perficendum. Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantùm agunt, sed tu corda instruis, & illuminas. Illi exteriùs rigant, sed tu fœcunditatem donas. Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi

Moyses,

Moyses, sed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne fortè moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tantùm foris admonitus, & intus non accensus: ne sit mihi ad judicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non servatum. Loquere igitur Domine, quia audit servus tuus: verba enim vitæ æternæ habes. Loquere mihi, ad qualemcumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

CAP. III. *Quòd verba Dei cum humilitate sunt audienda, & quòd multi ea non ponderant.*

1. AUDI fili verba mea, verba suavissima, omnem Philosphorum, & sapientium hujus mundi scientiam excedentia. Verba mea spiritus & vita sunt, nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda. Et dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges ei à die-

bus malis, & non desoletur in terra. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt, & duri. Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs sequuntur carnis suæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mũdus temporalia, & parva, & servitur ei aviditate magna: ego promitto summa & æterna, & torpescunt mortalium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus servit & obedit, sicut mundo & dominis ejus servitur? *Erubesce Sidon, ait mare.* Et si causam quæris, audi quare.

2. Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes semel à terra levatur. Vile pretium quæritur: pro uno numismate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promissione, die noctuque fatigari non timetur.

3. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæstimabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubesce ergo serve piger & querulose, quòd illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi

li

li amplius ad vanitatem, quàm tu ad veritatem. Equidem ſpe ſua nonnunquam fruſtrantur: ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit. Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria. Quod non intelligis cùm legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui judicet eum in noviſſimo die.

Oratio ad impetrandam devotionis gratiam.

5. * Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus

vermiculus: multò pauperior & contemptibilior, quàm ſcio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu ſolus bonus, juſtus & ſanctus; tu omnia potes, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua? Noli avertere faciem tuam à me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam; doce me coram te dignè & humiliter converſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

CAP. IV. *Quòd in veritate & humilitate coram Deo conversandum est.*

1. FILI, ambula coram me in veritate, & simplicitate cordis tui quære me sẽper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eũ à seductoribus, & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis. Domine verum est. Sicut dicis, ita, quæso, mecum fiat: Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & usque ad salutarem finem conservet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. Ego te docebo (ait veritas) quæ recta sunt, & placita coram me. Cogita peccata tua, cum displicentia magna & mœrore: & nunquam reputes te aliquid esse propter opera bona. Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis; citò laberis, citò vinceris; citò turbaris, citò dissolveris. Non habes quicquam

unde possis gloriari, sed multa unde te debeas vilificare: quia multo infirmiores, quàm vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quę agis. Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum, nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vitu peres & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non sincerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes. Hi sępè in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis adversante, labuntur.

4. Time judicia Dei, expavesce iram omnipotentis. Noli autem discutere opera Altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti. Quidam solùm portant suam devotionem in libris, quidam in ima-

imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde. Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant: de terrenis graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſerviunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cœleſtia: mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte deſiderare.

CAP. V. *De mirabili affectu divini amoris.*

1. BENEDICO te Pater cœleſtis, Pater Domini mei Jeſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari. O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas conſolatione. Benedico te ſemper & glorifico, cum unigenito Filio tuo & Spiritu ſancto paraclito in ſæcula ſæculorum. Eja Domine Deus amator ſancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu

es gloria mea & exultatio cordis mei. Tu ſpes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideo neceſſe habeo à te confortari: propterea viſita me ſępius, & inſtrue diſciplinis tuis ſanctis. Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meũ ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intùs ſanatus & benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. Magna res eſt amor, magnum omnino bonum: quod ſolum leve facit omne oneroſum, fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor Jeſu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat. Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus; ne internus ejus impediatur aſpectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat. Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius

nec melius in cœlo & in terra, quia amor à Deo natus est, nec potest nisi in Deo super omnia creata quiescere.

4. Amans volat, currit & lætatur, liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus, quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit, & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se convertit super omnia bona. Amor sæpè modum nescit, sed super omnem modum fervescit. Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse, & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet & effectui mancipat, ubi non amans deficit, & jacet.

5. Amor vigilat, et dormiens non dormitat. Fatigatus non laxatur; arctatus non coarctatur: territus non conturbatur: sed sicut vivax flamma, & ardens favilla sursum erumpit, secureque pertransit. Si quis amat, novit, quid hæc vox clamat. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: * *Deus meus*, amor

meus : tu totus meus , & ego tuus.

6. Dilata me in amore , ut discam interiori ore cordis deguſtare , quàm ſuave ſit amare , & in amore liquefieri , & natare. Teneat amore, vadens ſupra me præ nimio fervore, & ſtupore. Cantem amoris cãticum, ſequar te dilectum meum in altum , deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore. Amem te pluſquam me : nec me niſi propter te : & omnes in te , qui verè amant te , ſicut jubet lex amoris lucens ex te. *

7. Eſt amor velox, ſyncerus, pius, jucundus, & amœnus; fortis, patiens, fidelis , prudens , longanimis, virilis & ſeipſum numquam quærens. Ubi enim ſeipſum aliquis quærit , ibi ab amore cadit . Eſt amor circumſpectus, humilis, & rectus ; non mollis, non levis , nec vanis intendens rebus ; ſobrius, caſtus , ſtabilis , quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubjectus & obediens Prælatis, ſibi vilis, & deſpectus, Deo devotus , & gratificus, fidens , ſemper ſperans in eo , etiam cùm ſibi non ſapit Deus : quia ſine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non eſt paratus omnia pati & ad voluntatem ſtare dilecti ,

non

non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura, & amara propter dilectum amplecti libenter; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAP. VI. *De probatione veri amatoris.*

1. FILI, non es adhuc fortis, & prudens amator. Quare Domine? Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo, ita nec in adverſis ei diſpliceo.

2. Prudens amator non tam donum amantis conſiderat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm cenſum, & infra dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum. Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis ſenſeris, quàm velles. Affectus ille bonus, dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præſentis eſt, & qui-

quidam prægustus patriȩ cœlestis: super quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem adversus incidentes malos animi motus, & suggestiones spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacumque materia ingestæ. Forte serva propositum, & intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quòd aliquando in excessum subitò rapiaris, & statim ad solitas cordis ineptias revertaris. Illas enim magis invitè pateris, quàm agis, & quamdiu displicent, & reniteris, meritum est, & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omninò nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtutibus. Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat, & horrorem, ut ab oratione revocet, & lectione sacra. Displicet ipsi humilis Confessio, & (si posset)

à Communione cessare faceret. Non credas ei neque cures illum, licèt sæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipsi imputa, cùm mala ingerit, & immunda. Dicito illi: Vade immunde spiritus, erubesce miser, valde immundus es tu, qui talia inferis auribus meis. Discede à me, seductor pessime, non habebis in me partem ullàm, sed Jesus mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus. Malo mori, & omnem pœnam subire, quàm tibi consentire. Tace, & obmutesce, non audiam te ampliùs, licèt mihi plures moliaris molestias. Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum: Dominus adjutor meus, & redemptor meus.

5. Certa tanquam miles bonus: & si interdum ex fragilitate corrueris, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & præcave à vana complacentia, & superbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pænè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hęc superborum, de se stultè præsumentium.

CAP.

CAP. VII. *De occultanda gratia sub humilitatis custodia.*

1. FILI, utilius est tibi, & securius devotionis gratiã abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum põderare: sed magis temetipsum despicere, & tanquam indigno datam timere. Non est huic affectioni tenaciùs inhærendum, quę citiùs potest mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miser, & inops esse soles sine gratia. Nec est in eo tantùm vitæ spiritualis profectus, cùm cõsolationis habueris gratiam: sed cùm humilitèr, & abnegatè, patientèrque tuleris ejus subtractionem: ita quòd tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex usu facienda omninò dilabi permittas: sed sicut melius potueris, & intellexeris, libenter quod in te est, facias; nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis, quam sentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim sunt, qui cùm non benè eis successerit, statim impatientes fiunt, aut desides. Non enim semper est in potestate homi-

nis

nis via ejus, sed Dei est dare & consolari quando vult,& quantum vult, & cui vult, sicut sibi placuerit, & non ampliùs. Quidam incauti, propter devotionis gratiam, seipsos destruxerunt:quia plus agere voluerũt, quàm potuerunt, non pensantes suæ parvitatis mensuram,sed magis cordis affectum sequentes, quàm rationis judicium. Et quia majora præsumpserunt, quàm Deo placitum fuit, ideircò gratiam perdiderunt. Facti sunt inopes, & viles relicti,qui in cœlum posuerant nidum sibi: ut humiliati, & depauperati discant non alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc novi sunt, & imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt, & elidi.

3. Quòd si suum sentire magis sequi, quàm aliis exercitatis credere velint, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu non valuerint.Rarò sibi ipsis sapientes ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est modicum sapere cum humilitate, & parva intelligentia, quàm magni thesauri scientiarum, cum vana complacentia. Melius est tibi minus habere, quàm multum, unde

unde poſſes ſuperbire. Non ſatis diſcretè agit qui ſe totum lætitiæ tradit, oblivifcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Non etiã ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis, & cujuſque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet, recogitat, ac ſentit.

4. Qui tempore pacis, nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè tempore belli nimis dejectus, & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis, & modicus in te permanere, necnon ſpiritum tuum bene moderari, & regere; non incideres tàm citò in periculum, & offenſam. Conſilium bonum eſt, ut fervoris ſpiritu concepto, mediteris, quid futurum ſit, abſcedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reverti, quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Utilior eſt enim talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate. Nam merita non ſunt ex hoc æſtimanda, ſi quis plures viſiones, aut conſolationes habeat: vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in

altiori

altiori ponatur gradu: sed si vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus: si Dei honorem purè, & integrè semper quærat: si se ipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici, & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAP. VIII. *De vili æstimatione sui ipsius in oculis Dei.*

1. LOQUAR ad Dominum meum, cùm sim pulvis, & cinis? Si me ampliùs reputavero, ecce tu astas contra me, & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere. Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (sicut suum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æstimatio, quantulacumque minima, in valle nihilitatis meæ submergetur, & peribit in æternum. Ibi ostendes me mihi, quid sum, quid fui, de quo veni: quia nihil sum, & nescivi. Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem subitò me respexeris, statim

ſtatim fortis efficior, & novo repleor gaudio. Et mirum valdè, quod ſic repentè ſublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem malè amãdo, me perdidi: & te ſolum quærendo, & purè amando, me, & te pariter inveni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi. Quia tu ô dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne meum, & ſupra quàm ſperare audeam, vel rogare.

3. Benedictus ſis Deus meus; quia licèt ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas, & infinita bonitas nunquam ceſſat benefacere etiam ingratis, & longe à te adverſis. Cõverte nos ad te, ut ſimus grati, humiles, & devoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

CAP.

CAP. IX. *Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.*

1. FILI, ego debeo esse finis tuus supremus, & ultimatus, si verè desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus; sæpiùs ad seipsum, & ad creaturas malè incurvatus. Nam si te ipsum in aliquo quęris, statim in te deficis, & arescis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia: & ideò ad me, tanquam ad suã originem, cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus & magnus, dives & pauper, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt: & qui mihi spontè, & liberè deserviunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur, & angustiabitur. Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: sed totum da Deo, sine quo

nihil

nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo: & cum magna districtione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et si intraverit cœlestis gratia, & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit. Vincit enim omnia divina charitas & dilatat omnes animæ vires. Si rectè sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis: quia nemo bonus nisi solus Deus, qui est super omnia laudandus, & in omnibus benedicendus, in sæcula sæculorum. Amen.

CAP. X. *Quòd spreto mundo, dulce est servire Deo.*

1. NUNC iterùm loquar Domine, & non silebo: dicam in auribus Dei mei, Domini mei, Regisque mei, qui est in excelso. O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Sed quid es timentibus te, aut amantibus? Quid toto corde tibi servientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ,

tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cùm non essem, fecisti me: & cùm errarem longè à te, reduxisti me, ut servirem tibi: & præcepisti ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te! Quomodo potero tuî oblivisci, qui meî dignatus es recordari, etiam postquam contabui, & perii? Fecisti ultra omnem spem misericordiam cum servo tuo: & ultra omne meritum, gratiam, & amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis, sæculo renuncient, & Monasticam vitam assumant. Numquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur? Non magnum mihi videri debet servire tibi: sed potiùs hoc mihi magnum, & mirandum apparet, quòd tam pauperem, & indignum dignaris in servum recipere, & dilectis servis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & unde tibi servio. Verumtamen vice versa, tu mihi magis servis, quàm ego tibi. Ecce cœlum, & terra, quæ in ministerium creâsti hominis, præsto sunt, & faciunt quoti-

die

die quæcunque mandâsti. Et hoc parum est, quin etiam Angelos in ministerium hominis creâsti, & ordinâsti. Transcendit autem hæc omnia, quòd tu ipse homini servire dignatus es, & te ipsum daturum ei promisisti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ. Utinam vel uno die, dignum servitium exhibere sufficerem. Verè tu es dignus omni servitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero: & quicquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi servire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui spontè se subjecerint tuæ sanctissimæ servituti. Invenient suavissimam Spiritûs sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem. Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, &

om-

omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata, & jucunda Dei servitus, quâ homo veraciter efficitur liber, & sanctus! O sacer status religiosi famulatus, qui hominem angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum; & semper optabile servitium, quo summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur sine fine permansurum!

CAP. XI. *Quòd desideria carnis examinanda sunt, & moderanda.*

1. FILI, oportet te adhuc multa addiscere, quæ necdum benè didicisti. Quę sunt hęc Domine? Ut desiderium tuum ponas totaliter secundùm beneplacitum meum: & tui ipsius amator non sis; sed meæ voluntatis cupidus æmulator. Desideria te sæpe accendunt, & vehementer impellunt: sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis. Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocum-

que ordinavero, si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce, hoc est, quod te impedit, & gravat.

2. Cave ergo, ne nimiùm innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto; ne fortè postea pœniteat, & displiceat, quod primò placuit, & quasi pro meliore zelâsti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrænatione uti etiam in bonis studiis, & desideriis; ne per importunitatem, mentis distractionem incurras; ne aliis per indisciplinationẽ, scandalum generes, vel etiam per resistentiam aliorum, subitò turberis, & corruas.

3. Interdum verò oportet violentiâ uti, & viriliter appetitui sensitivo contraire; nec advertere, quid velit caro, & quid non velit: sed hoc magis satagere, ut subjecta sit etiam nolens spiritui. Et tamdiu castigari debet, & cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, & in simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens murmurare.

CAP.

CAP. XII. *De informatione patientiæ, & luctamine adversus concupiscentias.*

1. DOMINE Deus, ut video, patientia est mihi valde necessaria: multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello, & dolore vita mea. Ita est Fili. Non autem volo te talem quærere pacem, quæ tentationibus careat; aut contraria non sentiat: sed tunc etiam æstimate te pacem invenisse, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2. Si dixeris, te multa non posse pati, quomodo tunc sustinebis ignem Purgatorii? De duobus malis minus semper est eligendum. Ut ergo æterna supplicia futura possis evadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines sæculi hujus nihil, aut parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamsi delicatissimos quæsieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias sequuntur volun-

tates:ideoque parum ponderant suas tribulationes. Esto ita sit, ut habeant quicquid voluerint: sed quamdiu putas durabit?

3. Ecce, quemadmodum fumus, deficient omnes abundantes in sæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed cùm adhuc vivunt, non sine amaritudine, & tædio, ac timore in eis quiescunt. Ex eadem namque re, unde delectationem concupiunt sibi, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Justè illis fit, ut quia inordinatè delectationes quærunt, & sequuntur, non sine amaritudine, & confusione eas expleant.

4. O quàm breves, quàm falsæ, quã inordinatæ, & turpes omnes istæ sunt? Verumtamen illi pię ebrietate, & cæcitate non intelligunt: sed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vitę delectamentum, mortem animę incurrũt. Tu ergo fili post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

5. Etenim si veraciter vis delectari, & abundantiùs à me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum,

norum, in abſciſſione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio. Et quantò plus ab omni ſolatio creaturarum te ſubtraxeris, tantò in me ſuaviores, & potentiores conſolationes invenies. Sed primò, non ſine quadam triſtitia, & labore certaminis ad hac pertinges. Obſiſtet enim inolita conſuetudo, ſed meliori conſuetudine devincetur. Remurmurabit caro, ſed fervore ſpiritûs frœnabitur. Inſtigabit, & exacerbabit te ſerpens antiquus: ſed oratione fugabitur inſuper, & labore utili aditus ejus magnus obſtruetur.

CAP. XIII. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum JESU. Chriſti.*

1. FILI, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia. Et qui quærit habere privata, amittit communia. Qui non libenter, & spontè ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quòd caro ſua necdum perfectè ſibi obedit, ſed ſæpe recalcitrat, & remurmurat. Diſce ergo Superiori tuo celeriter te ſubmittere, ſi carnem

propriam optas subjugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus. Non est molestior, & pejor animæ hostis, quàm tu ipse tibi, non bene concordans spiritui. Oportet enim verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prævalere adversus carnem, & sanguinem.

2. Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum, tu qui pulvis es, & nihil, si propter Deum te subdis homini: quando ego Omnipotens, & Altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te subjeci humiliter? Factus sum enim omniũ humillimus & infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce obtemperare pulvis. Disce te humiliare terra, & limus; & sub omnium pedibus incurvare. Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subjectionem te dare.

3. Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: sed ita subjectum, & parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri?

Quid

Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & toties infernum meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: ut cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres, & ad veram ſubjectionem, & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAP. XIV. *De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.*

1. INTONAS ſuper me judicia tua Domine, & timore, ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valde. Sto attonitus, & conſidero: quia cæli non ſunt mundi in conſpectu tuo. Si in Angelis reperiſti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt ſtellæ de cœlo, & ego pulvis quid præſumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi ma-

num tuam Domine subtrahas. Nulla sapientia prodest, si gubernare desistas. Nulla juvat fortitudo, si conservare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sancta vigilantia. Nam relicti mergimur, & perimus, visitati verò vivimus, & erigimur. Instabiles quippe sumus, sed propter te confirmamur; tepescimus, sed à te accendimur.

3. O quàm humiliter, & abjectè mihi de meipso sentiẽdum est! quàm vilipendendum, si quid boni videar habere. O quàm profundè me submittere debeo sub abyssalibus judiciis tuis Domine! ubi nihil aliud me esse invenio, quàm nihil, & nihil. O pondus immensum! ô pelagus intrãsmeabile! ubi aliud nihil de me reperio, quàm in toto nihil. Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta? Absorpta est omnis gloriatio vana in profunditate judiciorum tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo? Numquid gloriabitur lutum contra formantem se? Quomodo potest erigi vaniloquio, cujus cor in veritate subjectum est Deo! Non eum totus mundus eriget, quem veritas

ritas sibi subjecit ; nec omnium laudantium ore movebitur , qui totam spem suam in Deo firmavit: Nam & ipsi , qui loquuntur , ecce omnes nihil , & deficient etiam cum sonitu verborum : Veritas autem Domini manet in æternum.

CAP. XV. *Qualiter standum sit, ac dicendum, in omni re desiderabili.*

1. FILI , sic dicas in omni re: * *Domine* , si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine , si sit honor tuus , fiat in nomine tuo hoc . Domine, si mihi videris expedire , & utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuũ. Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animę meę saluti prodesse, aufer à me tale desiderium . * Non enim omne desiderium à Spiritu sancto est,etiamsi homini videatur rectum, & bonum. Difficile est pro vero judicare , utrum spiritus bonus , an alienus te impellat,ad desiderandum hoc vel illud : an etiam ex proprio movearis spiritu . Multi in fine sunt decepti , qui primò bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei, & cordis humilitate desiderandum est & petendum, quicquid desiderabile menti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine tu scis, qualiter melius est, fac hoc, vel illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit. Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum: gyra, & reversa me per circuitum. En ego servus tuus paratus ad omnia, quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi: utinam dignè, & perfectè.

Oratio pro beneplacito Deo perficiendo.

3. Concede mihi benignissime Jesu gratiam tuam, ut mecum sit, & mecum laboret, mecumque usque in finem perseveret. Da mihi semper desiderare, & velle, quod tibi magis acceptum, & charius placet. Tua voluntas mea sit: & mea voluntas tuam sequatur semper, & optimè ei concordet. Sit mihi unum velle, &

nolle tecum: nec aliud posse velle, aut nolle, nisi quod tu vis, & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni, & nesciri in hoc sæculo. Da mihi super omnia desiderata in te quiescere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis: tu sola requies: extra te omnia sunt dura, & inquieta. In hac pace, in id ipsum, hoc est, in te uno summo æterno Bono dormiam, & requiescam.

CAP. XVI. *Quod verum solatium in solo Deo quærendum est.*

1. QUICQUID desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non hîc expecto, sed in posterùm. Quòd si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus divitiis frui possem: certum est, quod diu durare non possent: Unde non poteris anima mea plenè consolari nec perfectè recreari, nisi in Deo consolatore pauperum, & susceptore humilium. Expecta modicum anima mea, expecta divinum promissum, & habebis abũdantiam omnium bonorum in cœlo. Si nimis inordinatè ista appetis præ-

sentia, perdes æterna, & cœlestia. Sint temporalia in usu, æterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Et si omnia bona creata haberes, non posses esse felix, & beata: sed in Deo, qui cuncta creavit, tua beatitudo, tua & felicitas consistit: non qualis videtur, & laudatur à stultis mundi amatoribus; sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales, ac mundi corde, quorum conversatio est in cœlis. Vanum est, & breve omne humanum solatium. Beatum, & verum solatium, quod intus à veritate percipitur. Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, & dicit ad eum: Adesto mihi Domine Jesu in omni loco & tempore. Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & justa probatio pro summo solatio. Non enim in perpetuum irascêris, neque in æternum comminaberis.

CAP. XVII. *Quòd omnis solicitudo in Deo statuenda est.*

1. FILI, sine me tecum agere, quod volo: ego scio, quid expediat tibi. Tu cogitas ut homo. Tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus. Domine verum est, quod dicis. Major est sollicitudo tua circa me, quàm omnis cura, quam ego gerere possum pro me. Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem solicitudinem suam in te. *Domine*, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quicquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quicquid de me feceris.

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare. Ita promptus esse debes ad patiendnm, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops, & pauper, sicut plenus & dives.

3. *Domine*, libenter patiar pro

te,

te, quicquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum, & malum;dulce & amarum; lætum & triste suscipere, & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum. Dummodo in æternum me non projicias, nec deleas me de Libro Vitæ, non mihi nocebit, quicquid venerit tribulationis super me.

CAP. XVIII. *Quòd temporales miseriæ exemplo Christi æquanimiter sunt ferendæ.*

1. FILI, ego descendi de cœlo pro tua salute;suscepi tuas miserias non necessitate, sed charitate trahēte; ut patientiam disceres; & temporales miserias non indignanter ferres. Nam ab hora ortûs mei, usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum hubui: multas querimonias de me frequenter audivi: confusiones,& opprobria benignè sustinui, pro beneficiis ingratitudinem recepi: pro miraculis blasphemias: pro doctrina reprehensiones.

2. De-

2. *Domine*, quia fuisti patiens in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui, dignum est, ut ego miserrimus peccator, secundùm voluntatem tuam patienter me sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem. Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valdè meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior, & clarior. Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cœli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci Regnum cœlorum quærere curabant. Sed neque qui tunc justi erant & salvandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cœleste regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere? Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret? Heu, quanti longe re-

troque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent! Ecce adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus?

CAP. XIX. *De tolerantia injuriarum: & quis verus patiens probetur.*

1. QUID est quod loqueris, fili? Cessa conqueri, considerata mea & aliorum Sanctorum passione. Nondum usque ad sanguinem restitisti. Parum est, quod tu pateris in comparatione eorum qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Sive tamen parva, sive magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2. Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientiùs agis, & amplius promereris: feres quoque leviùs animo & usu ad hoc non segniter

ter paratus. Nec dicas: Non valeo hoc ab homine tali pati, nec hujusce modi mihi patienda sunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram, sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro. Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit, sed magis personas, & offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit. Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrùm à Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum à bono, & sancto viro, vel à perverso, & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, & quotiescumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc gratanter de manu Dei accipit, & ingens lucrum reputat: quia nil apud Deum quantumcumque parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4. Esto igitur expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine non potes pervenire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recusas

recusas coronari. Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem, nec sine pugna pervenitur ad victoriam. * Fac mihi Domine possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quòd modicum possum pati, & quod citò deficio, levi exurgente adversitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis, & adversitatis, pro nomine tuo amabilis, & acceptabilis: nam pati, & vexari pro te, valde salubre est animæ meæ.

CAP. XX. *De confessione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miseriis.*

1. CONFITEBOR, adversum me injustitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpe parva res est, quæ me dejicit, & contristat. Propono me fortiter acturum, sed cùm modica tentatio advenerit, magna mihi angustia fit. Valde vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit. Et dum puto me aliquantulum tutum, cùm non sentio; invenio

venio me nonnuquam penè dejectum ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam. Miserere mei, & eripe de luto, ut non infigar, non permaneam dejectus usquequaque. Hoc est, quod frequentér me reverberat, & coram te confundit; quòd tam labilis sum, & infirmus ad resistendum passionibus. Et si non omnino ad consensionem trahor, tamen mihi etiam molesta, & gravis est earum insectatio, & tædet valde sic quotidie vivere in lite. Exhinc nota mihi fit infirmitas mea; quia multò faciliùs irruunt abominandæ semper phantasiæ, quàm discedant.

3. Utinam fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem, & dolorem; assistásque illi in omnibus ad quæcumque perrexerit. Robora me cœlesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro necdum spiritui subjecta, valeat dominari: adversus quam certare oportebit, quandiu spiratur in hac vita miserrima. Heu, qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulationes, & miseriæ? ubi plena laqueis, & hostibus sunt omnia? Nam

una

una tribulatione, seu tentatione recedente, alia accedit; sed & adhuc priore durante conflictu, aliæ plures superveniunt, & insperatè.

4. Et quomodo amari potest vita habens tantas amaritudines, tot subjecta calamitatibus, & miseriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & pestes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax sit, & vanus, nec tamen facilè relinquitur; quia concupiscentiæ carnis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis desiderium oculorum, & superbia vitę, sed pœnæ, & miseriæ sequentes ea, odium mundi pariunt, & tædium.

5. Sed vincit, proh dolor! delectatio prava mentem mundo deditam, & esse sub sentibus delicias reputat, quia Dei suavitates, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustavit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere sub sancta disciplina student, isti dulcedinem divinam, veris abrenunciatoribus promissam, non ignorant, &

quàm

quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, vident.

CAP. XXI. *Quòd in Deo super omnia bona, & dona requiescendum est.*

1. SUPER omnia, & in omnibus requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse est Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulcissime, & amantissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere, super omnem salutem, & pulchritudinem, super omnem gloriam, & honorem, super omnem potentiam, & dignitatem, super omnem scientiam, & subtilitatem, super omnes divitias, & artes, super omnem lætitiam, & exultationem, super omnem famam, & laudem, super omnem suavitatem, & consolationem, super omnem spem, & promissionem, super omne meritum, & desiderium; super omnia dona, & munera, quæ potes dare, & infundere, super omne gaudium, & jubilationem, quam potest mens capere, & sentire. Denique super Angelos, & Arcangelos, & super omnem exercitum cœli, super omnia visi-

visibilia, & invisibilia, & super omne, quod tu Deus meus, non es.

2. Quia tu Domine Deus meus, super omnia bonus es: tu solus altissimus, tu solus potentissimus; tu solus sufficientissimus, & plenissimus, tu solus suavissimus, & solatiosissimus, tu solus pulcherrimus, & amantissimus: tu solus nobilissimus, & gloriosissimus super omnia: in quo cuncta bona simul perfectè sunt, fuerunt & semper erunt: atque ideo minus est, & insufficiens quicquid præter teipsum mihi donas, aut de te ipso revelas, vel promittis, te non viso, nec plenè adepto? Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat; omniaque dona omnemque creaturam transcendat.

3. O mi dilectissime sponse Jesu Christe, amator purissime, dominator universæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum, & pausandum in te? O quando ad plenum dabitur vacare mihi, & videre, quàm suavis es Domine Deus meus! Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non sentiam me: sed te solum supra om-

nem

nem ſenſum, & modum, in modo non omnibus noto. Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpiùs conturbant, contriſtant, & obnubilant: ſæpius impediunt, & diſtrahunt; alliciunt, & implicant; ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, præſto beatis ſemper ſpiritibus. Moveat te ſuſpirium meum, & deſolatio multiplex in terra.

4. O Jeſu ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ: apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi. Uſquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam, & miſerum eripiat de omni anguſtia. Veni, veni, quia ſine te nulla erit læta dies, aut hora, quia tu lætitia mea: & ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus; donec luce præſentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonſtres.

5. Quærant alii pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim

nil

nil placet, nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. Non reticebo, nec deprecari cessabo, donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris: Ecce adsum: Ecce ego ad te, quia invocâsti me, lachrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis tui inclinaverunt me, & adduxerunt ad te. Et dixi: Domine, invocavi te, & desidero frui te, paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitâsti me, ut quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundùm multitudinem misericordiæ tuæ.

6. Quid habet ultra dicere Domine, servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriæ vilitatis, & iniquitatis; Non enim est similis tuî in cunctis mirabilibus cœli & terræ. Sunt opera tua bona valde, judicia vera, & providentiâ tuâ reguntur universa. Laus ergo tibi, & gloria, ò Patris sapientia: te laudet, & benedicat os meum anima mea, & cuncta creata simul.

CAP.

CAP. XXII. *De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.*

1. APERI Domine, cor meũ in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam: & cum magna reverentia, ac diligenti consideratione beneficia tua, tam in generali, quàm in speciali memorari: ut dignè tibi exhinc valeam gratias referre. Verùm scio, & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere. Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis: & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine illius spiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus, & corpore, & quæcumque exteriùs, vel interiùs, naturaliter, vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficum, pium ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Et si alius accipit plura, alius pauciora, omnia tamen tua sunt, & sine te, nec minimum haberi potest. Ille qui majora accepit, non potest suo merito gloriari,

neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille major, & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque devotior. Et qui omnibus ſe viliorem exiſtimat, & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipiendum majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere, ſed te potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluentèr, tam gratis, & libenter, ſine perſonarum acceptione tua munera largiaris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis, quid unicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum, ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Unde, Domine Deus, prò magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exteriùs, & ſecundùm homines, laus & gloria appareat; ita ut quis conſideratâ paupertate, & vilitate perſonæ ſuæ, non modò nullam gravitatem, aut triſtitiam, vel dejectionem inde concipiat, ſed potiùs conſolationem, & hila-

hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes, & humiles, atque huic mundo despectos tibi elegisti in familiares, & domesticos. Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos principes constituisti super omnem terram. Fuerunt tamen sine querela conversati in mundo, tam humiles, & simplices, sine omni malitia, & dolo, ut etiam pati contumelias pro nomine tuo gauderent: & quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuę: de qua tantum contentari debet, & consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus: & ita pacificus, & contentus in novissimó, sicut in loco primó: atque libenter ita despicabilis, & abjectus, nullius quoque nominis, & famæ, sicut cæteris honorabilior, & major in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui omnia excedere debet: & plus eum consolari magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data, vel danda.

CAP. XXIII. *De quatuor magnam importantibus pacem.*

1. FILI, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis. Fac Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire. Stude fili, alterius facere voluntatem, potiùs quàm tuam. Elige semper minus quàm plus habere. Quære semper inferiorem locum, & omnibus subesse. Opta semper, & ora ut voluntas Dei integrè in te, atque in omnibus fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis, & quietis.

2. Domine, sermo tuus iste brevis multum in se continet perfectionis. Parvus est dictu, sed plenus sensu & uber in fructu. Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quoties me impacatum sentio, & gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio. *Sed *tu*, qui omnia potes, & profectum animæ semper diligis, adauge majorem gratiam: ut possim tuum complere sermonem, & meam perficere salutem.

Ora-

Oratio contra malas cogitationes.

3. *Domine*, Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum respice: quoniam insurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni affligentes animam meam. Quomodo pertransibo illæsus? Quomodo perfringam eas? Ego, inquit, ante te ibo, & gloriosos terræ humiliabo. Aperiam januas carceris, & arcana secretorum revelabo tibi. Fac Domine, ut loqueris: Et fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc spes, & unica consolatio mea, ad te in omni tribulatione mea confugere: tibi confidere, te ex intimo affectu invocare, & patienter consolationē tuam expectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

4. *Clarifica* me, bone Jesu, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei tenebras universas. Cohibe evagationes malas, & elide vim faciētes tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas: ut fiat pax in virtute tua, &

abundantia laudis tuę resonet in aula sancta, hoc est in conscientia pura. Impera ventis, & tempestatibus: dic mari, quiesce; ac Aquiloni, ne flaveris, & erit tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuã, & veritatem tuam, ut luceant super terram: quia terra sum inanis,& vacua donec illumines me. Effunde gratiam tuam desuper: perfunde cor meum rore cœlesti: ministra devotionis aquas, ad irrigandum faciem terræ, ad producendum fructum bonum, & optimum. Eleva mentem pressam mole peccatorum,& ad cœlestia totum desiderium meum suspende: ut gustata suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me: & eripe me ab omni creaturarum indurabili consolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare, & consolari. Iunge me tibi inseparabili dilectionis vinculo: quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te frivola & vana sunt universa.

CAP.

CAP. XXIV. *De evitatione curiosæ inquisitionis super alterius vita.*

1. FILI, noli esse curiosus, nec vagas geras sollicitudines. Quid hoc, vel illud ad te? tu me sequere. Quid enim ad te, utrum ille sit talis, vel talis, aut iste sic, & sic agat, vel loquatur? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce ego omnes cognosco: & cuncta quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio. Mihi igitur committenda sunt omnia, tu verò serva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare quantum voluerit. Veniet super eum quicquid dixerit, vel fecerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominū dilectione. Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita revela-

rem, si adventum meum diligenter observares, & ostium cordis mihi aperires. Esto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAP. XXV. *In quibus vera pax cordis, & verus profectus consistit.*

1. FILI, ego locutus sum: Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus, & mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam? In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam dirige ad hoc, ut mihi soli placeas, & extra me nihil cupias, vel quæras. Sed & de aliorum dictis, vel factis nil temerè judices: nec cum rebus tibi non commissis te implices, & poterit fieri, ut parum, vel rarò turberis.

2. Nunquam autem sentire ali-

quam turbationem, nec aliquam pati cordis, vel corporis molestiam, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis. Non ergo æstimes te veram pecem invenisse, si nullam senseris gravitatem, nec tunc totum esse bonum, si neminem patiaris adversarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundùm tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum æstimes, si in magna fueris devotione, aut dulcedine: quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis: nec in istis consistit profectus, & perfectio hominis.

3. In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ, non quærendo quæ tua sunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate: ita ut una æquali facie in gratiarum actione permaneas inter prospera, & contraria, omnia æqua lance pensando. Si fueris tam fortis, & longanimis in spe, ut subtractâ interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, & sanctum laudaveris, tunc in vera, & recta via pacis ambulabis: & spes indubitata erit, quòd rursus in

jubilo faciem meam sis visurus. Quòd si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito, quòd tunc abundantiâ pacis perfrueris, secundùm possibilitatem tui incolatus.

CAP. XXVI. *De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur quàm frequens lectio.*

1. DOMINE hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cœlestium animum relaxare; & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. * *Obsecro te*, piissime Deus meus, preserva me à curis hujus vitæ: ne nimis implicer à multis necessitatibus corporis: ne voluptate capiar ab universis animæ obstaculis, ne molestiis fractus dejiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit mundus, sive mundana vanitas: sed ab his miseriis, quæ animam servi tui communi maledicto mortalitatis pœnaliter gravant, & retardant: ne in libertatem spiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3. Q

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem ab æternorum amore me abstrahentem: & ad se, intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis malè allicientem. Non me vincant, Deus meus, non me vincant caro & sanguis, non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me supplantet diabolus, & astutia illius. Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi. Da pro omnibus mundi consolationibus, suavissimam Spiritûs tui unctionem, & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa. Tribue talibus fomentis temperatè uti, non desiderio nimio implicari. Abjicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet: nam aliàs caro adversus spiritum insolesceret. Inter hæc, quæso, manus tua me regat, & doceat, ne quid nimium fiat.

CAP. XXVII. *Quòd privatus amor à summo Bono maximè retardat.*

1. FILI, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipsius esse. Scito quòd amor tui ipsius magis nocet tibi, quàm aliæ res mundi. Secundùm amorem, & affectum, quem geris, quælibet res plus, vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, simplex, & bene ordinatus, eris sine captivitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere. Noli habere, quod te impedire, & libertate interiori possit privare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committas cum omnibus, quæ desiderare potes, vel habere.

2. Quare vano mœrore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimẽtum. Si quæsieris hoc vel illud, & volueris esse ibi, vel ibi propter tuum commodum, & proprium beneplacitum tuum magis habendum, nunquam eris in quietudine, nec liber à sollicitudine: quia in omni re reperietur aliquis defectus: & in omni loco erit, qui adversetur.

3. Juvat

3. Juvat ergo non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: ſed pòtiùs contempta, & deciſa ex corde radicitus. Quod non tantùm de cenſu æris, & divitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio: quæ omnia tranſeunt cum mundo. Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus fervoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecùs, ſi vacat à vero fundamento ſtatus cordis; hoc eſt, niſi ſteteris in me: permutare potes, ſed te non meliorare. Nam occaſione ortâ, & acceptâ, invenies quod fugiſti, & ampliùs.

Oratio pro purgatione cordis.

4. * *Confirma* me Deus per gratiam ſancti Spiritus. Da virtute corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine, & angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuſcumque rei vilis, aut pretioſæ: ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum: quia nihil permanens ſub ſole, ubi omnia vanitas, & afflictio ſpiritûs. O quàm ſapiens, qui ita conſiderat!

5. Da mihi Domine cœleſtem ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia

re timet, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore oritur omnis inquietudo cordis, & distractio sensuum.

CAP. XXIX. *Qualiter instante tribulatione, Deus invocandus, & benedicendus est.*

1. SIT *nomen* tuum Domine, benedictum in sæcula: qui voluisti hanc tentationem, & tribulationem venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere, ut me adjuves, & ipsam in bonum mihi convertas. Domine modò sum in tribulatione, & non est cordi meo bene, sed multùm vexor à præsenti tribulatione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero valde humiliatus, & per te liberatus. Complaceat tibi Domine, ut eruas me: nam ego pauper, quid agere possum, & quò ibo sine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me Deus meus, & non timebo quantumcumque gravatus fuero.

2. Et

2. Et nunc inter hæc, quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & gravari. Oportet utique ut sustineam: & utinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat. Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitùs succumbam: quemadmodum & priùs sæpiùs egisti mecum, Deus meus misericordia mea. Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilior est hæc mutatio dexteræ Excelsi.

CAP. XXX. *De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.*

1. FILI, ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cùm tibi non fuerit bene. Hoc est, quod maximè impedit consolationem cœlestem, quia tardiùs te convertis ad orationem. Nam antequã me intentè roges, multa interim solatia quæris, ut recrees te in externis. Ideoque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas; quia ego sum, qui eruo sperantes in me: nec est extra me valens

con-

consilium, neque utile, sed neque durabile remedium? Sed jam resumpto spiritu, post tempestatem reconvalesce in luce miserationum mearum, quia propè sum (dicit Dominus) ut restaurem universa, non solùm integrè, sed & abundanter, & cumulatè.

2. Numquid mihi quicquam est difficile, aut ero similis dicenti, & non facienti? Ubi est fides tua? Sta firmiter & perseveranter. Esto longanimis, & fortis vir, veniet tibi consolatio in tempore suo. Expecta me, expecta: veniam, & curabo te. Tentatio est, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? Sufficiat diei malitia sua. Vanum est, & inutile, de futuris contingentibus conturbari, vel gratulari, quæ fortè nunquam evenient.

3. Sed humanum est hujusmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi à suggestione inimici. Ipse enim non curat, utrũ per verũ, an falsũ illudat, & decipiat: utrum præsentium amore, aut futurorum formidine prosternat.

nat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, sæpè sum propinquior. Quando tu æstimas penè totum perditum, tunc sæpè majus merendi instat lucrum. Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes judicare secundùm præsens sentire: nec sic gravitati alicui, undecumque venienti inhærere; & accipere, tanquam omnis spes sit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum cœlorum. Et hoc sine dubio magis expedit tibi, & omnibus servis meis, ut exercitemini adversis, quàm si cuncta ad libitum haberetis. Ego novi cogitationes absconditas: quia multùm expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris; nec fortè eleveris in bono successu, & tibi ipsi placere velis in eo quod non es. Quod dedi, auferre possum; & restituere, cùm mihi placuerit.

5. Cùm dedero, meum est; cùm sub-

traxero, tuum non tuli: quia meum est omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi dimisero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum; nam ego citò sublevare possum, & omne onus in gaudium transmutare. Verumtamen justus sum, & recommendabilis multùm, cùm sic facio tecum.

6. Si rectè sapis: & in veritate aspicis: nunquam debes propter adversa tam dejectè contristari, sed magis gaudere, & gratias agere; immò hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, & ego diligo vos, dixi dilectis meis Discipulis: quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina, non ad honores, sed ad despectiones, non ad otium, sed ad labores, non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAP.

CAP. XXXI. *De neglectu omnis creaturæ, ut Creator possit inveniri.*

1. DOMINE mi, adhuc benè indigeo majori gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura, impedire. Nam quamdiu res aliqua me retinet; non possum liber ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius, nil desiderante in terris? Oportet igitur omnem supertransire creaturam, & se ipsum perfectè deserere, ac in excessu mentis stare, & videre te omnium Conditorem, cum creaturis nil simile habere. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis. Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se à perituris, & creaturis ad plenum sequestrari.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, & supra seipsam rapiat. Et nisi homo sit in spiritu elevatus, & ab omnibus creaturis libe-

liberatus, ac Deo totus unitus; quicquid ſcit, quicquid etiam habet, non eſt magni ponderis. Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magni æſtimat, niſi ſolum unum immenſum æternum bonum. Nam quicquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet. Eſt quippè magna differentia, ſapientiâ illuminati, & devoti viri: & ſcientiâ literati, ac ſtudioſi Clerici. Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat; quàm quæ laborioſè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare, ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis, & in rebus ſenſibilibus ſtatur; & parum de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid pretendimus, qui ſpirituales dici videmur: quòd tantum laborem, & ampliorem ſollicitudinem pro tranſitoriis, & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix rarò, plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4. Proh dolor! ſtatim poſt modicam recollectionem, foras erumpimus: nec opera noſtra, diſtricta exa-

examinatione ruminamus. Ubi jacent affectus nostri, non attendemus: & quàm impura sint omnia nostra, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam suam, & ideo sequebatur diluvium magnum. Cùm ergo interior affectus noster multùm corruptus sit, necesse est, ut actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantùm quis fecerit, quæritur: sed ex quanta virtute agat, non tam studiosè pensatur. Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, vel cantor bonus, laborator bonus, investigatur: quàm pauper sit spiritu, quàm patiens, & mitis, quàm devotus, & internus à multis tacetur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit. Illa frequenter fallitur, ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

CAP. XXXII. *De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.*

1. FILI, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temetipsum.

pfum. Compediti funt omnes proprietarii, & fui ipfius amatores, cupidi curiofi, gyrovagi, quęrentes femper mollia, non quæ Jefu Chrifti; fed fæpè hoc fingentes, & componentes, quod non ftabit. Peribit enim totum, quod non eft ex Deo ortum. Tene breve, & confummatum verbum: Dimitte omnia, invenies omnia. Dimitte cupiditatem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & cùm impleveris, intelliges omnia.

2. Domine, hoc non eft opus unius diei, nec ludus parvulorum: immò in hoc brevi verbo includitur omnis perfectio religioforum. Fili non debes averti, nec ftatim dejici, auditâ via perfectorum: fed magis ad fublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex defiderio fufpirare. Utinam fic tecum effet, & ad hoc perveniffes, ut tui ipfius amator non effes, fed ad nutum meum purè ftares, & ejus, quem tibi præpofui Patris: tunç mihi valde placeres, & tota vita tua cum gaudio, & pace tranfiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nifi mihi ex integro refignaveris, non acquires, quod poftulas. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id eft, cœleftem fapientiam,

omnia

omnia infima conculcantem. Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam complacentiam, & propriam.

3. Dixi viliora tibi emenda pro pretiosis, & altis, in rebus humanis. Nam vilis & parva, ac penè oblivioni tradita, videtur vera cœlestis sapientia, non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant: sed vita longè dissentiunt: ipsa tamen est pretiosa margarita, à multis abscondita.

CAP. XXXIII. *De instabilitate cordis, & intentione finali ad Deum habenda.*

1. FILI, noli credere affectui tuo: qui nunc est, & citò mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati subjectus eris etiam nolens: ut modò lætus, modò tristis: modò pacatus, modò turbatus: nunc devotus, nunc indevotus, nunc studiosus, nunc acediosus, nunc gravis, nunc levis inveniaris. Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & bene doctus in spiritu, non atttendens, quid in se sentiat, vel qua parte stet ventus instabilitatis: sed ut tota intentio

mentis

mentis ejus, ad debitum, & optimum proficiat finem. Nam sic poterit unus, & idem, inconcussúsque permanere, & simplici intentionis oculo, per tot varios eventus ad me imprætermissè directo.

2. Quantò autem fuerit purior intentionis oculus, tantò constantiùs inter diversas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicit enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquisitionis. Sic Judæi olim venerant in Bethaniam ad Mariam, & Martham: non propter Jesum tantùm, sed & ut Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex, & rectus; atque ultra omnia varia media ad me dirigendus

CAP. XXXIV. *Quòd amanti sapit Deus super omnia, & in omnibus.*

1. ECCE Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum, & dulce verbum! Sed amanti verbum non mundum, nec

ea quæ in mundo sunt. Deus meus, & omnia! Intelligenti satis dictum est: & sępe repetere, jucundum est amanti. Te siquidem præsente, jucunda sunt omnia, te autem absentę, fastidiunt omnia. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque festivam. Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare; nec potest aliquid diu sine te placere; sed si debet gratum esse, & bene sapere, oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei rectè non sapiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad jucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in tua sapientia mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hîc mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur, quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferunt. Istis sapit Deus, & quicquid invenitur in creaturis, totum referunt ad laudem sui Creatoris. Dissimilis tamen, & multùm dissimilis sapor Creatoris, & creaturæ; æternitatis, & temporis;

lucis

lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi, penetrantem omnia intima cordis mei! Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica spiritum meum, cum suis potentiis ad inhærendum tibi jubilosis excessibus. O quando veniet hæc beata, & desiderabilis hora, ut tua me saties præsentia, & sis mihi omnia in omnibus! Quandiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor! vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter adversus spiritum, bella movet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

4. Sed tu, qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me. Dissipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: ostende, quæso, magnalia tua, & glorificetur dextera tua, quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

CAP. XXXV. *Quòd non est securitas a tentatione in hac vita.*

1. FILI, nunquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris, & à dextris, & à sinistris impugnaris. Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere. Insuper si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris istum ardorem sustinere, nec ad palmam pertingere Beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversus objecta. Nam vincenti datur manna, sed & torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quære veram pacem non in terris, sed in cœlis, non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore Dei, debes omnia libenter subire, labores scilicet, & dolores, tentationes, vexatio-

nes,

nes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones. Hęc juvant ad virtutem: hęc probant Chriſti tyronem: hæc fabricant cæleſtem coronam. Ego reddam ei æternam mercedem pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas, quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes. Sed patienter ſuſtinuerunt in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi: ſcientes, quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt lachrymas, & magnos labores vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere; ſed corpus, & animam expone conſtanter pro gloria Dei. Ego reddam pleniſſimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAP. XXXVI. *Contra vana hominum judicia.*

1. FILI, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanū nè metuas judicium, ubi te conscientia pium reddit, & insontem. Bonum est, & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis, quàm sibi ipsi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parva fides ei est adhibenda. Sed & omnibus satis esse, non est possibile. Et si Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuerit.

2. Egit satis pro aliorum ædificatione, & salute quantum in se erat, & poterat: sed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel despiceretur, cohibere non potuit. Ideò totum Deo commisit, qui totum noverat: & patientia, ac humilitate contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana, ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque jactantium, se defendit. Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. Quis

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expaveſces. Quid poteſt aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis. Quòd ſi ad præſens tu videris ſuccumbere, & confuſionem pati, quam non meruiſti: nè indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam: ſed potiùs ad me reſpice in cœlum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione, & injuria, & unicuique reddere ſecundùm opera ſua.

CAP. XXXVII. *De pura, & integra reſignatione ſuî, ad obtinendam cordis libertatem.*

1. FILI, relinque te, & invenies me. Sta ſine electione, & omni proprietate, & ſemper lucraberis. Nam & adjicietur tibi amplior gratia ſtatim ut te reſignaveris, nec reſumpſeris. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam? Semper & omni hora, ſicut

in parvo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum invenire volo. Alioquin quomodo poteris esse meus, & ego tuus, nisi fueris ab omni propria voluntate, intus, & foris spoliatus? Quantò celeriùs hoc ages, tantò melius habebis: & quantò pleniùs, & synceriùs, tantò mihi plus placebis, & ampliùs lucraberis.

2. Quidam se resignant, sed cum aliquali exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideo sibi providere satagunt. Quidam etiam primò totos se offerunt, sed postea, tentatione pulsante, ad propria redeunt; ideò in virtute minimè proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent: nisi integra resignatione, & quotidiana suî immolatione prius facta; sine qua non stat, nec stabit unio fruitiva.

3. Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterum dico. Relinque te, signa te, & frueris magna interna pace. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: sta purè, & inhæsitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc stude desi-

de-

desiderare, ut ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Jesum sequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAP. XXXVIII. *De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.*

1. FILI, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco, & actione, seu occupatione externa sis intus liber, & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis: ut sis Dominus actionum tuarum, & rector, non servus, nec emptitius: sed magis exemptus, verusque Hebræus, in sortem, ac libertatem transiens filiorum Dei: qui stant super præsentia, & speculantur æterna: qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cœlestia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi ea magis ad bene serviẽdum: prout ordinata sunt à Deo, & instituta à summo opifice: qui nil inordinatum reliquit in sua creatura.

omnia infima conculcantem. Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam complacentiam, & propriam.

3. Dixi viliora tibi emenda pro pretiosis, & altis, in rebus humanis. Nam vilis & parva, ac penè oblivioni tradita, videtur vera cœlestis sapientia, non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant: sed vita longè dissentiunt: ipsa tamen est pretiosa margarita, à multis abscondita.

CAP. XXXIII. *De instabilitate cordis, & intentione finali ad Deum habenda.*

1. FILI, noli credere affectui tuo: qui nunc est, & citò mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati subjectus eris etiam nolens: ut modò lætus, modò tristis: modò pacatus, modò turbatus: nunc devotus, nunc indevotus, nunc studiosus, nunc acediosus, nunc gravis, nunc levis inveniaris. Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & bene doctus in spiritu, non atttendens, quid in se sentiat, vel qua parte stet ventus instabilitatis: sed ut tota intentio

mentis

mentis ejus, ad debitum, & optimum proficiat finem. Nam sic poterit unus, & idem, inconcussúsque permanere, & simplici intentionis oculo, per tot varios eventus ad me imprætermissè directo.

2. Quantò autem fuerit purior intentionis oculus, tantò constantiùs inter diversas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicit enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquisitionis. Sic Judæi olim venerant in Bethaniam ad Mariam, & Martham: non propter Jesum tantùm, sed & ut Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex, & rectus; atque ultra omnia varia media ad me dirigendus

CAP. XXXIV. *Quòd amanti sapit Deus super omnia, & in omnibus.*

1. ECCE Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum, & dulce verbum! Sed amanti verbum non mundum, nec

ea quæ in mundo sunt. Deus meus, & omnia! Intelligenti satis dictum est: & sepe repetere, jucundum est amanti. Te siquidem præsente, jucunda sunt omnia, te autem absente, fastidiunt omnia. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque festivam. Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare; nec potest aliquid diu sine te placere; sed si debet gratum esse, & bene sapere, oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei rectè non sapiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad jucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in tua sapientia mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hîc mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur, quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferunt. Istis sapit Deus, & quicquid invenitur in creaturis, totum referunt ad laudem sui Creatoris. Dissimilis tamen, & multùm dissimilis sapor Creatoris, & creaturæ; æternitatis, & temporis;

lucis

lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi, penetrantem omnia intima cordis mei! Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica spiritum meum, cum suis potentiis ad inhærendum tibi jubilosis excessibus. O quando veniet hæc beata, & desiderabilis hora, ut tua me saties præsentia, & sis mihi omnia in omnibus! Quandiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor! vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter adversus spiritum, bella movet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

4. Sed tu, qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me. Dissipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: ostende, quæso, magnalia tua, & glorificetur dextera tua, quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

CAP. XXXV. *Quòd non est securitas a tentatione in hac vita.*

1. FILI, nunquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris, & à dextris, & à sinistris impugnaris. Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere. Insuper si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris istum ardorem sustinere, nec ad palmam pertingere Beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversus objecta. Nam vincenti datur manna, sed & torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quære veram pacem non in terris, sed in cœlis, non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore Dei, debes omnia libenter subire, labores scilicet, & dolores, tentationes, vexationes,

nes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones, & despectiones. Hęc juvant ad virtutem: hęc probant Christi tyronem: hæc fabricant cælestem coronam. Ego reddam ei æternam mercedem pro brevi labore, & infinitam gloriam pro transitoria confusione.

3. Putas, quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales? Sancti mei non habuerunt tales, sed multas gravitates, & tentationes varias, magnasque desolationes. Sed patienter sustinuerunt in omnibus, & magis confisi sunt Deo, quàm sibi: scientes, quia non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu statim habere, quod multi post lachrymas, & magnos labores vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli discedere; sed corpus, & animam expone constanter pro gloria Dei. Ego reddam plenissimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAP. XXXVI. *Contra vana hominum judicia.*

1. FILI, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanũ nè metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit, & inſontem. Bonum eſt, & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis, quàm ſibi ipſi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parva fides ei eſt adhibenda. Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile. Et ſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuerit.

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione, & ſalute quantum in ſe erat, & poterat: ſed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel deſpiceretur, cohibere non potuit. Ideò totum Deo commiſit, qui totum noverat: & patientia, ac humilitate contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana, ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expavesces. Quid potest aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque est ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis. Quòd si ad præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quam non meruisti: nè indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam: sed potiùs ad me respice in cœlum, qui potens sum eripere ab omni confusione, & injuria, & unicuique reddere secundùm opera sua.

CAP. XXXVII. *De pura, & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem.*

1. FILI, relinque te, & invenies me. Sta sine electione, & omni proprietate, & semper lucraberis. Nam & adjicietur tibi amplior gratia statim ut te resignaveris, nec resumpseris. Domine, quoties me resignabo, & in quibus me relinquam? Semper & omni hora, sicut in

desiderare, ut ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Jesum sequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAP. XXXVIII. *De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.*

1. FILI, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco, & actione, seu occupatione externa sis intus liber, & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis: ut sis Dominus actionum tuarum, & rector, non servus, nec emptitius: sed magis exemptus, verusque Hebræus, in sortem, ac libertatem transiens filiorum Dei: qui stant super præsentia, & speculantur æterna: qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cœlestia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi ea magis ad bene serviẽdum: prout ordinata sunt à Deo, & instituta à summo opifice: qui nil inordinatum reliquit in sua creatura.

 2. Si

2. Si etiam in omni eventu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa, vel audita: sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum, ad consulendum Dominum: audies nonnunquam divinum responsum, & redies instructus de multis presentibus, & futuris. Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum, pro dubiis, & quæstionibus solvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis, & improbitatibus hominum sublevandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui secretarium, divinum intentiùs implorando suffragium. Propterea namque Josue, & filii Israel, à Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini priùs non interrogaverunt, sed nimiùm creduli dulcibus sermonibus falsâ pietate delusi sunt.

CAP. XXXIX. *Quòd homo non sit importunus in negotiis.*

1. FILI, committe mihi semper causam tuam, ego bene disponam in tempore suo. Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum. * *Domine*, satis

libenter omnes res tibi committo, quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Utinam non multùm adhærerem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offèrrem.

2. Fili mi, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cùm ad eam pervenerit, aliter incipit ſentire; quia affectiones circa idem non ſunt durabiles: ſed mags de uno ad aliud impellunt. Non ergo minimum eſt, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

3. Verus profectus hominis eſt abnegatio ſui ipſius; & homo abnegatus, valde liber eſt, & ſecurus. Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentationibus non ceſſat: ſed die, noctuque graves molitur inſidias, ſi fortè in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate, & orate, dicit Dominus, ut non intretis in tentationem.

CAP. XL. *Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.*

1. DOMINE, quid est homo, quòd memor es ejus, aut filius hominis, quia visitas eum? Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si deseris me, aut quid justè obtendere possum, si quod peto non feceris? Certê hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil boni ex me habeo: sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo. Et nisi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

2. Tu autem Domine, semper idem ipse es, & permanens in æternum: semper bonus, justus, & sanctus: benè, justè, ac sanctè agens omnia, & disponens in sapientia. Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quàm ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans: quia septem tempora mutantur super me. Verumtamen citò meliùs fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu solus sine humano

ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus ampliùs in diverſa non mutetur: ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3. Unde, ſi bene ſcirem omnem humanam conſolationem abiicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur, tunc meritò poſſem de gratia tua ſperare; & de dono gratiæ novæ exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotieſcumque mihi benè ſuccedit. Ego autem vanitas, & nihilum ante te, inconſtans homo, & infirmus. Unde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt. Verè inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima, quia à vera retrahit gloria, & cœleſti ſpoliat gratia. Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi, dum inhiat laudibus humanis, privatus veris virtutibus.

5. Eſt autem vera gloria, & exultatio ſancta, gloriari in te, & non in ſe: gaudere in nomine tuo, non in virtute propria: nec in aliqua creatura gloriari, & delectari, niſi prop-

ter te. Laudetur nomen tuum, non meum, magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei: in te gloriabor, & exultabo tota die, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est, & stultitia. O veritas mea & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata! tibi soli laus, virtus, honor, & gloria, per infinita sæcula sæculorum.

CAP. XLI. *De contemptu omnis temporalis honoris.*

1. FILI, noli tristari, si videas alios honorari, & elevari, te autem despici, & humiliari. Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contristabit te contemptus hominis in terris. Domine, in cæcitate sumus, & in cæcitate citò se-

duci-

ducimur. Si rectè me inspicio, nunquam facta est mihi injuria ab aliqua creatura, unde nec justè habeo conqueri adversum te.

2. Quia autem frequenter, & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur justè debetur confusio, & contemptus: tibi autem laus, honor, & gloria. Et nisi me ad hoc præparavero, quòd velim libenter ab omni creatura despici, & relinqui, atque penitus nihil videri: non possum interius pacificari, & stabiliri; nec spiritualiter illuminari, neque tibi plenè uniri.

CAP. XLII. *Quòd pax non est ponenda sive petenda in hominibus.*

1. FILI, si ponis pacem tuam in aliqua persona propter tuum sentire, vel convivere, instabilis eris, & implicatus. Sed si recursum habes ad semper viventem, & manentem veritatem, non contristabit te amicus recedens, & moriens. In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multum

tùm charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est munda, & vera dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni solatio terreno longiùs recedit. Tantò etiam altiùs ascendit ad Deum, quantò profundiùs in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2. Qui autem aliquid boni sibi attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit. Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris. Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum sit, si inordinatè diligitur, & respicitur, retardat à summo bono, & vitiat.

CAP.

CAP. XLIII. *Contra vanam, & sæcularem scientiam.*

1. FILI, non moveant te pulchra, & ſubtilia hominum dicta. Non enim eſt Regnũ Dei in ſermone, ſed in virtute. Attende verba mea, quę corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem. Nunquam ad hoc legas verbum meũ, ut doctior, aut ſapientior poſſis videri, ſed ſtude mortificationi vitiorum: quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæſtionum.

2. Cùm multa legeris, & cognoveris, ad unum ſemper oportet redire principium. Ego ſum, qui doceo hominem ſcientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine poſſit doceri. Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multùm in ſpiritu proficiet. Væ eis, qui multà curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum, Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingu-

gulorum examinaturus conſcientias. Et tunc ſcrutabitur Hieruſalem in lucernis, & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego ſum, qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quam ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine impugnatione argumentorum. Ego ſum, qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, ac ſapere; honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia ardenter me amare.

4. Nam quidam amando me intimè, didicit divina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in ſtudendo difficilia. Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis, & figuris dulciter appareo, quibuſdam verò in multo lumine revelo myſteria. Una vox librorum, ſed non æquè omnes informat, quia intus ſum doctor veritatis, cordis ſcrutator, cogitationum intellector, actionum pro-

promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero.

CAP. XLIV. *De non attrahendo ſibi res exteriores.*

1. FILI, in multis oportet te eſſe inſcium, & ęſtimare te tanquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet ſurda aure petranſire, & quę pacis ſunt magis cogitare. Utilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſervire. Si bene ſteteris cum Deo & ejus judicium aſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2. O Domine quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur, & curritur: & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſerò reditur. Quod parum, vel nihil prodeſt, attenditur; & quod ſummè neceſſarium eſt, negligenter prætéritur: quia totus homo ad externa profluit, & niſi citò reſipiſcat, libens in exterioribus jacet.

CAP.

CAP. XLV. *Quòd omnibus non est credendum, & de facili lapsu verborum.*

1. DA mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana salus hominis. Quã sæpe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi? Quoties etiam ibi reperi, ubi minùs præsumpsi? Vana ergo spes in hominibus; salus autem justorum in te Deus. Benedictus sis, Domine Deus, in omnibus, quæ nobis accidunt. Infirmi sumus, & instabiles, citò fallimur, & permutamur.

2. Quis est homo, qui ita cautè, & circumspectè in omnibus se custodire valeat, ut aliquãdo in aliquam deceptionem, vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te, Dñe, confidit, ac simplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo etiam fuerit implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem usque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris. Tu Domine, tu solus es fidelissi-

mus

mus in omnibus, & præter te non est talis alter.

3. O quàm benè sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata! Si ita mecum foret, non tam facilè timor mundanus, sive humanus me sollicitaret, nec verborum jacula moverent. Quis omnia prævidere, quis præcavere mala futura sufficit? Si prævisa etiam lædunt sæpè, quid improvisa, nisi graviter feriunt? Sed quare mihi misero non meliùs providi? Cur etiam tam facile aliis credidi? Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi Angeli à multis æstimamur, & dicimur. Cui credam, Domine? Cui nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum. Omnis homo mendax, infirmus, & instabilis, labilis maximè in verbis: ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quàm prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus: & quia inimici hominis domestici ejus: nec credendum, si quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad insipientiam mihi.

Cau-

Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me, & se, & abiit. Ab hujusmodi fabulis, & incautis hominibus, protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam. Verbum verum, & stabile da in os meum, & linguam callidam longe fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

5. O quàm bonum, & pacificum de aliis tacere, nec indiferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari: paucis se ipsum revelare, te semper inspectorem cordis quærere; nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima, & externa, secundùm tuæ beneplacitum voluntatis optare perfici. Quàm tutum, pro conservatione cœlestis gratiæ, humanam fugere aparentiam, nec appetere, quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant, & fervorem.

6. Quàm multis nocuit virtus scita, ac præproperè laudata! Quàm sæpè profuit gratia silentio servata in

in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur, & militia?

CAP. XLVI. *De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula.*

1. FILI, sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aerem volant, sed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita, quòd libenter te velis emendare. Si nihil tibi conscius es, pensa, quod velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parùm satis est, ut vel verba interdùm sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet, attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum quæris umbracula.

2. Sed inspice te meliùs, & agnosces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cùm enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constas utique, quòd nec verus humilis sis, nec verè mundo mortuus, nec tibi mundus crucifixus. Sed audi verbum meum,

meum, & non curabis decem hominum verba. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissimè possent, quid tibi nocerent, si omninò transire permitteres, nec plus quàm festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum extrahere possent?

3. Sed qui cor intùs non habet, nec Deum præ oculis, faciliter movetur verbo vituperationis: qui autem in me confidit, nec proprio judicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum judex, & Dominus omnium secretorum: ego scio, qualiter res acta est, ego injuriantem novi, & sustinentem. A me exiit verbum istud, me permittente, hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum, & invocantem judicabo, sed occulto judicio utrumque antè probare volui.

4. Testimonium hominum sæpè fallit. meum judicium verum est, stabit, & non subvertetur. Latet plerumque, & paucis ad singula patet: nunquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo recurrendum est in omni judicio, nec proprio innitendum arbi-

rio.

trio. Justus enim non conturbabitur, quicquid ei à Deo acciderit. Etiamsi injustè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multùm curabit. Sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusetur. Pensat nãque; quia ego sum scrutans corda, & renes: qui non judico secundùm faciem, & humanam apparentiam. Nam sæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. * *Domine* Deus, judex juste, fortis, & patiens, qui hominum nôsti fragilitatem, & pravitatem, esto robur meum & tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea. Tu nôsti, quod ego non novi: & ideò in omni reprehensione humiliare me debui, & mansuetè sustinere. Ignosce ergo mihi propitius; quoties sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ. Melior est mihi tua copiosa misericordia ad consecutionem indulgentiæ, quàm mea opinata justitia pro defensione latentis conscientiæ. Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc justificare me non possum: quia remotâ misericordiâ tuâ, non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

CAP. XLVII. *Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.*

1. FILI, non frangant te labores, quos aſsūpſiſti propter me: nec tribulationes te dejiciant uſquequaque: ſed mea promiſſio in omni eventu te roboret, & conſoletur. Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum, & menſuram. Non hîc diu laborabis, nec ſemper gravaberis doloribus. Expecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quando ceſſabit omnis labor, & tumultus. Modicum eſt, & breve omne, quod tranſit cum tempore.

2. Age ergo, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria; digna eſt his omnibus æterna vita, & majoribus præliis. Veniet pax in die una, quæ nota eſt Domino: non enim erit nox, vel dies, hujus ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura. Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Nec clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus pro-

longatus est; quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, societas dulcis, & decora.

3. O si vidisses in cœlo Sanctorum coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, (qui huic mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur) profecto te statim humiliares usque ad terram, & affectares potiùs omnibus subesse, quàm præesse uni: nec hujus vitæ lætos concupisceres dies, sed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi hæc saperent, & profundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita æterna cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est parvum quid, lucrari, aut perdere Regnum Dei. Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuère certamen, modò gaudent, modò consolantur, modò securi sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in Regno Patris mei permanebunt.

CAP. XLVIII. *De die æternitatis, & hujus vitæ angustiis.*

1. O *Supernæ* civitatis mansio beatissima! O dies æternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat, dies semper læta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria! O utinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent. Lucet quidem Sanctis perpetuâ claritate splendida, sed non nisi à longè, & per speculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt cœli cives, quàm gaudiosa sit illa, gemunt exules filii Evę, quòd amara, & tediosa sit ista. Dies hujus temporis parvi, & mali, pleni doloribus, & angustiis: ubi homo peccatis multis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum

tum! quando liberabor à misera servitute vitiorum? quando memorabor, Domine, tuî solius? Quando ad plenum lætabor in te? Quando ero sine omni impedimento, in vera libertate, sine omni gravamine mentis, & corporis? Quando erit pax solida, pax imperturbabilis, & secura, pax intùs, & foris, pax ex omni parte firma? Jesu bone, quando stabo ad videndum te? Quando contemplabor gloriam Regni tui? Quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in Regno tuo, quod preparâsti dilectis tuis ab æterno! Relictus sum pauper, & exul in terra hostili: ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus totum mihi est, quicquid mundus hic offert ad solatium. Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhærere cœlestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passiones. Mente omnibus rebus superesse volo, carni autem invitè subesse cogor. Sic ego infelix homo mecum pugno, & factus sum mihimetipsi gravis, dum spiri-

tus sursum, & caro quærit esse deorsum.

5. O quid intùs patior, dum mente cœlestia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti. Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à servo tuo. Fulgura coruscationem tuam, & dissipa eas: Emitte sagittas tuas, & conturbentur omnes phantasiæ inimici. Recollige sensus meos ad te: fac me oblivisci omnium mundanorum: da citò abjicere, & contemnere phantasmata vitiorum. Succurre mihi, æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas. Adveni, cœlestis suavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo. Confiteor etenim verè, quia valde distractè me habere consuevi. Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto, aut sedeo: sed ibi magis sum, quò cogitationibus feror. Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est, quod amo. Hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex usu placet.

6. Unde tu, Veritas, apertè dixisti: Ubi enim est thesaurus tuus, ibi

ibi est, & cor tuum. Si cœlum diligo, libenter de cælestibus penso. Si mundum amo, de felicitatibus mundi congaudeo, & de adversitatibus ejus tristor. Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpe imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis fervore spiritus crucifigit, ut serenatâ conscientiâ, puram tibi orationem offerat, dignusque sit Angelicis interesse choris, omnibus terrenis, foris, & intùs exclusis.

CAP. XLIX. *De desiderio æternæ vitæ, & quanta sint certantibus promissa.*

1. FILI mi, cùm tibi desiderium ęternę beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis, dilata cor tuum, & omni desiderio hanc

ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quę tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ, & divini reſpectûs: quatenus in virtutibus, & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire.

2. Fili, ſæpè ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit. Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectûs liberi non ſunt. Iccircò nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt, & tuum ſæpè deſiderium, quod inſinuâſti forè tam importunum. Non enim eſt hoc purum, & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3. Pete, non quod tibi eſt delectabile, & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile, atque honorificum: quia ſi rectè judicas, meam ordinationem tuo deſiderio, & omni deſi-

derato præferre debes, ac sequi. Novi desiderium tuum, & frequentes gemitus audivi. Jam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus æterna, & cœlestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista, sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris, & probationis. Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modò. Ego sum: expecta me (dicit Dominus) donec veniat Regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur. Confortare igitur, & esto robustus, tam in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria. Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te sæpè agere, quod non vis: & quod vis oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit; quod tibi placet, ultrà non proficiet. Quod alii dicunt, audietur; quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient: tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis

hoc, vel illud committetur; tu autem ad nihil utilis judicaberis. Propter hoc natura aliquando contristabitur; & magnum, si silens portaveris. In his, & similibus multis probari solet fidelis Domini servus: qualiter se abnegare,& in omnibus frangere queat. Vix enim est aliquid tale, in quo tantumdem mori indigeas,sicut videre, & pati, quæ voluntati tuæ adversa sunt: maximè autem cùm disconvenientia, & quæ minùs utilia tibi apparent, fieri jubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: ideò durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare, ac omne proprium sentire omittere.

6. Sed pensa fili,horum fructum laborum,finem celerem,atq; præmium nimis magnum: & non habebis indè gravamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc spontè deseris, habebis semper voluntatem tuam in cœlis. Ibi quippe invenies omne, quod volueris: omne, quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi. Ibi voluntas tua una semper mecum, nil cupiet extraneum, vel pri-

privatum. Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: sed cuncta desiderata simul erunt præsentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt usq; ad summum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa; pallium laudis pro mærore: pro loco novissimo sedem Regni in sæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis subjectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit, vel jusserit. Sed hoc magnopere curato, ut sive prælatus, sive junior, aut æqualis, aliquid à te exposcerit, vel innuerit, pro bono totum accipias, & syncera voluntate studeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito, ac honore. Hoc optandum tibi, ut sive per vitam, sive per mortem Deus semper in te glorificetur.

CAP. L. *Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.*

1. DOMINE Deus; sancte Pater, sis nunc, & in æternum benedictus, quia sicut vis, factum est; & quod facis bonũ est. Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea, & corona mea, tu gaudium meum, & honor meus, Domine. Quid habet servus tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti, & quæ fecisti. Pauper sum, & in laboribus meis à juventute mea: & contristatur anima mea, nonnunquam usque ad lachrymas: quandoque etiam conturbatur ad se propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, & devota in laude tua. Sed si te subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: sed magis ad tundendum pectus genua incurvantur,

quia

quia non est illi sicut heri, & nudiustertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus, & sub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juste, & semper laudande, venit hora, ut probetur servus tuus. Pater amande, dignum est, ut hora hac patiatur aliquid pro te servus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam, ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat verò semper apud te intùs. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus: passionibus conteratur, & languoribus: ut iterùm tecum in aurora novæ lucis resurgat, & in cœlestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinâsti, & sic voluisti: & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4. Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in hoc mundo pro amore tuo, quotiescumque & à quocumque id permiseris fieri. Sine consilio, & providentia tua, & sine causa nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quod humiliasti me, ut discam justificationes tuas: & omnes elationes cordis, atque

præ-

præsumptiones abjiciam. Utile mihi, quòd confusio cooperuerit faciem meam, ut te potiùs, quàm homines ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc inscrutabile judicium tuum expavescere: qui affligis justum cum impio, sed non sine æquitate, & Justitia.

5. Gratias tibi, qui non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias intùs, & foris. Non est qui me consoletur ex omnibus, quæ sub cœlo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cœlestis medicus animarum; qui percutis, & sanas; deducis ad inferos, & reducis. Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit.

6 Ecce Pater dilecte, in manibus tuis ego sum, sub virga correptionis tuæ me inclino: percute dorsum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam. Fac me pium, & humilem discipulum, sicut benè facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea ad corrigendum committo: melius est hîc corripi quàm in futuro: Tu scis omnia, & singula, & nil te latet

in

in humana conſcientia. Antequam fiant, nôſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his, quæ geruntur in terra. Tu ſcis, quid expediat ad profectum meum, & quantum deſerviat tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli meliùs, nec clariùs, quàm tibi ſoli notam.

7. Da mihi Domine ſcire, quod ſciendum eſt: hoc & amare, quod amandum eſt: hoc laudare, quod tibi ſummè placet: hoc reputare, quod tibi pretioſum eſt, vel apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundùm viſionem oculorum exteriorum judicare, neque ſecundùm auditum aurium hominum imperitorum ſententiare: ſed in judicio vero de ſpiritualibus, & viſibilibus diſcernere, atque ſuper omnia beneplacitum voluntatis tuæ ſemper inquirere.

8. Falluntur ſæpè hominum ſenſus in judicando, falluntur & amatores ſæculi, viſibilia tantùmodò amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine major? Fallax

fal-

fallacē, vanus vanum, cęcus cęcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum unusquisque est in oculis tuis tantum est, & non ampliùs, ait humilis sanctus Franciscus.

CAP. LI. *Quòd humilibus insistendum est operibus, cùm deficitur à summis.*

1. FILI, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum ob originalē corruptelam, ad inferiora descendere; & onus corruptibilis vitæ etiam invitè, & cum tædio portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties, & gravamen cordis. Oportet ergo sæpe in carne de carnis onere gemere: eo quòd non vales spiritualibus studiis, & divinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia, & exteriora opera confugere, & in bonis te actibus recreare: adventum meum, & supernam visitationem firma confidentia expectare; exilium tuum,

tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum oblivisci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum, & dilatato corde currere incipies viam mandatorum meorum. Et dices: Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.

CAP. LII. *Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis dignum verberibus.*

1. DOMINE, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spirituali visitatione, & ideò justè mecum agis, quando me inopem, & desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lachrymas effundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem, & ideò justè mecum agis. Unde nihil dignus sum, quàm flagellari, & puniri: quia graviter, & sæpè te offendi, & in multis valdè deliqui. Ergò vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione. Sed tu clemens, & misericors, qui non vis perire opera tua,

tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris consolari servum tuum supra humanum modum. Tuæ enim consolationes non sunt sicut humanæ consolationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem? Ego nihil boni egisse me recolo, sed semper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, & non esset qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum, & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio, & contemptu, nec decet me inter devotos tuos commorari. Et licèt hoc ægrè audiam, tamen adversùm me, pro veritate peccata mea arguam, ut faciliùs misericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, & omni confusione dignus, seu plenus? Non habeo os loquendi nisi tantùm hoc verbum: peccavi Domine, peccavi: miserere mei, ignosce mihi. Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tene-

bro-

brosam, & opertam mortis caligine. Quid tam maximè à reo, & misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, & humiliet se pro delictis suis? in vera contritione, & cordis humiliatione nascitur spes veniæ, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura irâ, & occurrunt sibi mutuò in osculo sancto Deus, & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi est, Domine, sacrificium, longè suaviùs odorans in conspecto tuo, quàm thuris incensum. Hoc est gratum etiam unguentum, quod pedibus tuis infundi voluisti, quia cor contritum, & humiliatum nunquam despexisti. Ibi est locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur, & abluitur, quicquid aliundè contractum est, & inquinatum.

CAP. LIII. *Quòd gratia Dei non miscetur sapientibus terrena.*

1. FILI, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis. Abjicere ergo opor-

oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas ejus infusionem suscipere. Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem: sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conscientiam. Totum mundum nihil æstima: Deo vacare omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari. A notis, & à charis oportet elongari, & ab omni temporali solatio mentem tenere privatam. Sic obsecrat Beatus Apostolus Petrus, ut tanquam advenas, & peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles à carnalibus desideriis, quæ militant adversùs animam.

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo! Sed sic segregatum cor habere ab omnibns, æger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem. Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renunciare tam remotis, quàm propinquis: & à nemine magis cavere, quam à seipso. Si temetipsum perfectè viceris, cætera faciliùs subjugabis. Perfecta victoria

est de semetipso triumphare. Qui enim seipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor est suî, & Dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, ut evellas, & destruas occultam & inordinatam inclinationẽ ad teipsum, & ad omne privatũ, & materiale bonum. Ex hoc vitio, quòd homo sempetipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quicquid radicaliter vincendum est. Quo devicto, & subacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci sibi ipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, ut omnes pravas, & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ privato amore concupiscenter inhæreat.

CAP. LIV. *De diversis motibus naturæ, & gratiæ.*

1. FILI, diligenter adverte motus naturæ, & gratiæ, quia valde contrariè, ac subtiliter moventur: & vix nisi à spirituali, & intimè illuminato homine discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in suis dictis, vel factis prætendunt: ideò sub specie boni multi falluntur. Natura callida est, & multos trahit: illaqueat, & decipit: & se semper pro fine habet. Sed gratia simpliciter ambulat, & ab omni specie mala declinat, fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit.

2. Natura invitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subjugari. Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quęrit subjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: sed sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari: sed sub Deo semper vivere, stare, & esse: atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari. Natu-

ra

ra pro suo commodo laborat, & quid lucri sibi ex alio proveniat, attendit. Gratia autem non quid sibi utile, & commodum sit: sed quod multis proficiat magis considerat. Natura libenter honorem, & reverentiam accipit: Gratia verò omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

3. Natura confusionem timet, & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Jesu contumeliam pati. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura quærit curiosa habere, & pulchra, & fugit vilia, & grossa: Gratia verò simplicibus delectatur, & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levis injuriæ verbo: sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia thesaurum suum, & gaudium in cœlo, ubi nil perit, constituit.

4. Natura cupida est, & libentiùs accipit, quàm donat: amat propria, & privata: Gratia autem pia

est,

est, & communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatius dare judicat, quã acciperet. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitatem, & discursus; sed gratia trahit ad Deum, & ad virtutes, renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum; sed gratia in solo Deo quærit consolari, & in summo Bono delectari super omnia visibilia.

5. Natura totum agit propter lucrum, & commodum proprium, nil gratis facere potest, sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis consequi sperat: & multùm ponderari sua gesta, & dona concupiscit. Gratia verò, nil temporale quærit, nec aliud prçmium quàm Deum solum, pro mercede postulat: nec ampliùs de necessariis temporalibus desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deservire.

6. Natura gaudet de amicis multis, & propinquis: gloriatur de nobili loco, et ortu generis: arridet poten-

tentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus: Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtûs ibi major fuerit: favet magis pauperi, quàm diviti, compatitur plus innocenti, quàm potenti, congaudet veraci, non falláci, exhortatur semper bonos, meliora charismata æmulari, & Filio Dei per virtutes assimilari. Natura de defectu, & molestia citò conqueritur: Gratia constanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat, & arguit: Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant: nil boni sibi adscribit, nec arroganter præsumit; non contendit, nec suam sententiam aliis præfert: sed in omni sensu, & intellectu æternæ sapientiæ ac divino examini se submittit. Natura appetit scire secreta, & nova audire, vult exteriùs apparere, & multa per sensus experiri: desiderat agnosci, & agere, unde laus, & admiratio procedit. Sed gratia non curat nova, nec curiosa percipere: quia totum hoc de corruptionis vetustate est ortum, cùm nihil novum, & durabile sit super

terram. Docet itaque sensus restringere, vanam complacẽtiam, & ostentationem devitare, laudanda, & dignè miranda humiliter abscondere; ac de omni re, & in omni scientia utilitatis fructum, atque Dei laudem, ac honorem quærere. Non vult se nec sua prædicari; sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum, & pignus salutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœlestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem facit. Quantò igitur natura ampliùs premitur, & vincitur, tantò major gratia infunditur: & quotidie novis visitationibus interior homo secundùm imaginem Dei reformatur.

CAP. LV. *De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.*

1. DOMINE Deus meus, qui me creâsti ad imaginem, & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam, & necessariã

ad ſalutem: ut vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis: nec poſſum reſiſtere poſſionibus ejus, niſi aſſiſtat ſanctiſſima gratia tua, cordi meo ardenter infuſa.

2. Opus eſt gratia tua, & magna gratia, ut vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam eâ per primum hominem Adám lapsâ, & vitiatâ per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ deſcendit: ut ipſa natura, quæ bona, & recta à te condita fuit; pro vitio jam, & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quòd motus ejus ſibi relictus, ad malum, & inferiora trahit. Nam modica vis, quæ remanſit, eſt tanquam ſcintilla quædam latens in cinere. Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circumfuſa magna caligine, adhuc judicium habens boni, & mali, veri, falſique diſtantiam: licèt impotens ſit adimplere omne, quod approbat: nec pleno jam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

 3. Hinc

3. Hinc eſt, Deus meus, quòd delector legi tuæ ſecundùm interiorem hominem, ſciens mandatum tuum fore bonum, juſtum, & ſanctũ; arguens etiam omne malum & peccatum fugiendum. Carne autem ſervio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quàm rationi. Hinc eſt, quòd velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio. Hinc ſæpe multa bona propono, ſed quia gratia deeſt ad adjuvandam infirmitatem meam, ex levi reſiſtentia reſilio, & deficio. Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clarè ſatis video: ſed propriæ corruptionis pondere preſſus ad perfectionem non aſſurgo.

4. O quàm maximè eſt mihi neceſſaria, Domine, gratia tua ad inchoandum bonum, ad proficiendum & perficiendum! Nam ſine ea non poſſum facere aliquid: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia tua. O verè cœleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda! Nihil artes, nihil pulchritudo, nihil divitiæ, nihil fortitudo, nihil ingenium, nihil eloquentia valent apud te, Domine, ſine gratia tua. Nàm dona naturæ

bonis,

bonis, & malis sunt communia, electorum autem proprium donum est gratia, sive dilectio, qua insigniti, digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetię, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid æstimetur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes tibi acceptæ sunt sine charitate, & gratia.

5. O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis humilem corde reddis. Veni, descende ad me, reple me manè tua consolatione; ne deficiat præ lassitudine, & ariditate mentis anima mea. * *Obsecro*, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ desiderat natura. Si fuero tentatus, & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum fuerit mecum gratia tua. Ipsa fortitudo mea est, ipsa consilium confert, & auxilium. Cunctis hostibus potentior est, & sapientior universis sapientibus.

6. Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timo-

timoris, nutrix devotionis, productrix lachrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtipes inutilis ad ejiciendum? Tua ergo me, Domine, gratia ſemper præveniat, & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet eſſe intentum.

CAP. LVI. *Quòd nos ipſos abnegare debemus, & Chriſtum per crucem imitari.*

1. FILI, quantum vales à te exire, tantũ poteris in me trãſire. Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit; ſic ſe interiùs relinquere, Deo conjungit. Volo te addiſcere perfectam abnegationem tuî in voluntate mea, ſine contradictione, & querela. Sequere me: Ego ſum via, veritas, & vita. Sine via, non itur; ſine veritate non cognoſcitur; ſine vita non vivitur. Ego ſum via, quam ſequi debes, veritas cui credere debes, vita quam ſperare debes. Ego via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego ſum rectiſſima via, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & ve-

ritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Si vis veritatem agnoscere, crede mihi. Si vis perfectus esse, vende omnia. Si vis esse discipulus meus: abnega temetipsum. Si vis beatam vitam possidere, præsentem vitam contemne. Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

3. * *Domine* Jesu Christe, quia arcta est vita tua, & mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari. Non enim major est servus domino suo, nec discipulus super magistrum. Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea, & sanctitas vera. Quicquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plenè. *

4. Fili, quia hæc scis, & legisti omnia, beatus eris, si feceris. Qui habet mandata mea, & servat ea, ipse est, qui diligit me: & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum: & faciam eum consedere mecum in Regno Patris mei. Domine igitur,

ſicut dixiſti, & promiſiſti, ſic utique mihi promereri contingat. Suſcepi, ſuſcepi de manu tuâ crucem, portabo eam uſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni Monachi crux eſt, ſed dux paradiſi. Incœptum eſt, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.

5. Eja fratres, pergamus ſimul, Jeſus erit nobiſcum: propter Jeſum ſuſcepimus hanc crucem; propter Jeſū perſeveremus in cruce. Erit adjutor noſter, qui eſt dux noſter & præceſſor. En Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, ut fugiamus à cruce.

CAP. LVII. *Quòd homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.*

1. FILI, magis placent mihi patientia, & humilitas in adverſis; quàm multa conſolatio, & devotio in proſperis. Ut quid te cōtriſtat parvum factum contra te aut dictum? Si amplius fuiſſet, moveri non debuiſſes. Sed nunc dimitte

tran-

transire: non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es, quandiu nil obviat mali, aut adversi. Benè etiam consulis, & alios nôsti roborare verbis: sed cùm ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio, & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpe experiris in modicis objectis; tamen pro salute tua ista fiunt, cùm hæc, & similia contingunt.

2. Pone, ut melius nosti, ex corde: & si te tetigi, non tamen dejiciat, nec diu implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiamsi minùs libenter audis, & indignationem sentis, reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur. Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus, revertente gratia, dulcorabitur. Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus, & solito ampliùs consolari, si confisus fueris mihi, & me devotè invocaveris.

3. Animæ quior esto, & ad majorem sustinentiam accingere. Non est totum frustratum, si sæpiùs percipis te tribulatum, vel graviter tentatum. Homo es, & non Deus, caro es, & non

non Angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in paradiso, qui non diu steterunt? Ego sum, qui mœrentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4. * *Domine*, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel, & favum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus, & meis angustiis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus? Dummodo ad portum salutis tandem perveniam: quid curæ est, quæ & quanta passus fuero? Da finem bonum; da felicem ex hoc mundo transitum. Memento meî Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAP. LVIII. *De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei non scrutandis.*

1. FILI, caveas disputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur. Cur etiam iste tantùm affligitur, & ille tam eximiè exaltatur.

Ista

Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad investigandum divinum judicium ulla ratio prævalet, vel disputatio. Quando ergo hæc suggerit inimicus, vel quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, justificata in semetipsa. Judicia mea metuenda sunt, non discutienda, quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in Regno cœlorum. Talia generant sæpe lites, & contentiones inutiles; nutriunt quoque superbiam, & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ, & dissensiones, dum iste istum Sanctum, & alius alium conatur superbè præferre. Talia autem velle scire, & investigare, nullum fructum affert, sed magis Sanctis displicet: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis, quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo devotionis trahuntur ad hos, vel ad illos ampliori affectu, sed humano potiùs, quàm di-

vino. Ego ſum, qui cunctos condidi Sanctos, ego donavi gratiam, ego præſtiti gloriam. Ego novi ſingulorum merita, ego preveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præſcivi dilectos ante ſæcula, ego eos elegi de mundo, non ipſi præelegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam, ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infundi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum, & noviſſimum agnoſco, ego omnes ineſtimabili dilectione amplector. Ego laudādus ſum in omnibus Sanctis meis, ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificavi, & prædeſtinavi ſine ullis præcedentibus meritis propriis. Qui ergo unum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat, quia puſillum, & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in Regno cœlorum. Omnes enim unum ſunt per charitatis vinculum, idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius.

altius est) plus me, quàm se, & sua merita diligunt. Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem meum pergunt, in quo & fruitivè quiescunt. Nihil est, quod eos avertere possit, aut deprimere, quippe qui æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales, & animales homines de Sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt, & addunt pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maximè qui parum illuminati, rarò aliquem perfectâ dilectione spirituali diligere norunt. Multùm adhuc naturali affectu, & humana amicitia ad hos vel ad illos trahuntur, & sicut in inferioribus se habent, ita de cœlestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quam imperfecti non cogitant, & quam illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

7. Cave ergo fili, de istis curiosis tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage, & intende, ut vel minimus in Regno Dei queas

queas inveniri. Et si quispiam sciret, quis sanctior alio esset, vel major haberetur in Regno cœlorum, quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cogitatione coram me humiliaret, & in majorem mei nominis exurgeret laudem? Multò acceptiùs Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum parvitate cogitat, & quàm longè à Sanctorum perfectione distat, quàm is, qui de eorum majoritate, vel paucitate disputat. Melius est Sanctos devotis precibus, & lachrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare, quàm eorum secreta vana inquisitione perscrutari.

8. Illi benè, & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua compescere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nil bonitatis adscribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donavi. Tanto amore divinitatis, & gaudio supereffluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ, nihilque deesse possit felicitatis. Omnes sancti quantò altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis, & mihi viciniores, & dilectio-

res

res existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno; & adoraverunt Viventem in sæcula sæculorum. Amen.

9. Multi quærunt, quis major sit in Regno cœlorum, qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est, vel minimum esse in cœlo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur, & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cùm enim quærerent Discipuli: Quis major esset in Regno cœlorum? Tale audierunt responsum: Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in Regnum cœlorum. Quicumque ergo se humiliaverit sicut parvulus iste, hic major est in Regno cœlorum.

10. Væ eis, qui cum parvulis humiliare se sponte dedignantur: quoniam humilis janua cœlestis Regni, eos non admittet intrare, Væ etiam divitibus, qui habent hîc consolationes suas: quia pauperibus intrantibus in Regnum cælorum, ipsi stabunt foris ejulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia vestrum est Re-

Regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

CAP. LIX. *Quòd omnis spes, & fiducia in solo Deo figenda est.*

1. DOMINE, quæ est fiducia mea, quã in hac vita habeo? Aut quod majus solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cœlo? Nonne tu, Domine Deus meus, cujus misericordiæ non est numerus? Ubi mihi bene fuit, sine te? Aut quando malè esse potuit, præsente te? Malo pauper esse propter te, quàm dives sine te. Eligo potiùs in terra tecum peregrinari, quàm sine te cœlum possidere. Ubi tu, ibi cœlum; atque ibi mors, & infernus, ubi tu non es. Tu mihi in desiderio es: & ideò post te gemere, & clamare, & exorare necesse est. In nullo denique possum confidere plenè, qui in necessitatibus auxilietur opportunis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, & fiducia mea: tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus adjutor.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam, & profectum meum solummodo prætendis, & omnia

nia in bonum mihi convertis. Etiam si variis tentationibus, & adversitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti. In qua probatione non minus diligi debes, & laudari, quàm si cœlestibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus meus, pono totam spem meam, & refugium: omnem tribulationem, & angustiam meam constituo, quia totum infirmum, & instabile invenio, quicquid extra te conspicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, neque prudentes consiliarii responsum utile dare, neque libri Doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus contutari: si tu ipse non assistas, juves, confortes, consoleris, instruas, & custodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur esse, & felicitatem habendam, te absente, nihil sunt, nihilque felicitatis conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitę, & profunditas eloquiorum tu es: & in te super omnia sperare fortissimum est solatium servorum Dei. Ad te

te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus, misericordiarum Pater. Benedic, & sanctifica animam meam benedictione cœlesti: ut fiat habitatio tua sancta, & sedes æternæ gloriæ tuæ, nihilique in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majestatis offendat. Secundùm magnitudinem bonitatis tuę, & multitudinem miserationum tuarum respice in me, & exaudi orationem pauperis servi tui, longè exultantis in regione umbræ mortis. Protege, & conserva animam servuli tui inter tot discrimina vitæ corruptibilis, ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

Explicit liber tertius.

JOAN-

JOANNIS GERSEN

Abbatis Ordinis S. Benedicti,

DE IMITATIONE CHRISTI, LIBER QUARTUS.

De Sacramento Corporis Christi.

PROOEMIUM.

ENITE ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis, quem ego dabo, caro mea eit pro mundi vita. Accipite & comedite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinē, in me manet, et ego in illo.

Ver-

Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus, & vita sunt.

CAP. I. *Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.*

1. HÆC sũt verba tua, Christe, veritas ęterna, quãvis non uno tẽpore prolata, nec uno in loco conscripta. Quia ergo tua sunt verba, gratanter mihi, & fideliter cuncta sunt accipienda. Tua sunt, & tu ea protulisti: & mea quoque sunt, quia pro salute mea edidisti. Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut aptiùs inserantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis, & dilectionis. Sed terrent me delicta propria: & ad capienda tánta mysteria me reverberat impura conscientia. Provocat me dulcedo vérborum tuorum, sed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2. Jubes, ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem: ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam, & gloriam. Venite, inquit, ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. O dulce, & amicabile verbum in aure peccatoris,

toris, quòd tu, Domine Deus meus, egenum, & pauperem invitas ad communionem tui sanctissimi corporis. Sed quis ego sum, Domine, ut ad te præsumam accedere? Ecce cæli cælorum te non capiunt, & tu dicis: Venite ad me omnes.

3. Quid sibi vult ista piissima dignatio, & tam amicabilis invitatio? Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim præsumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpiùs offendi benignissimam faciem tuam? Reverentur Angeli, & Archangeli, metuunt Sancti, & Justi, & tu dicis: Venite ad me omnes? Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet? Et nisi tu juberes, quis accedere attentaret? Ecce, Noe, vir justus, in arcæ fabrica, centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur: & ego quomodo me potero una hora preparare, ut mundi Fabricatorem cum reverentia sumam?

4. Moyses famulus tuus, magnus & specialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundissimo vestivit auro, ut tabulas Legis in ea reponeret: & ego putrida creatura audebo te Conditorem

Legis,

Legis, ac vitæ datorem, tam facilè suscipere? Salomon, sapientissimus Regum Israel, magnificum templum septem annis in laudem nominis tui ædificavit: & octo diebus festum dedicationis ejus celebravit: mille hostias pacificas obtulit: & arcam fœderis clangore buccinæ, & jubilo, in locum sibi præparatum solenniter collocavit. Et ego infelix, & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam? Et utinam vel semel dignè ferè mediam.

5. O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi agere studuerunt, heu, quàm pusillum est, quod ago: quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum dispono! Rarò totus collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus. Et certè in tuę salutari deitatis præsentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, sed Angelorum Dominum suscepturus sum hospitio.

6. Est tamen magna distantia inter arcam fœderis cum suis reliquiis, & mundissimum corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter le-

galia

galia illa Sacrificia futurorum præfigurativa,& veram tui corporis Hostiam, omnium antiquorum Sacrificiorum completivam. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco præsentiam? Cur non majori me præparo solicitudine ad tua Sancta sumenda, quando illi antiqui sancti Patriarchæ, & Prophetæ, Reges quoque & Principes cum universo populo, tantum devotionis demonstrarunt affectum, erga cultum divinum.

7. Saltavit Rex devotissimus David coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diversi generis organa, psalmos edidit, & cantari instituit cum lætitia, cecinit & ipse frequenter in cithara. Spiritus sancti afflatus gratia, docuit populum Israel toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere, & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis extitit recordatio coram arca testamenti, quanta nunc mihi, omni populo Christiano habenda est reverentia,& devotio, in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi corporis Christi?

8. Cur-

8. Currunt multi ad diversa loca pro visitandis reliquiis Sanctorum, & mirantur, auditis gestis eorum, alta ædificia templorum inspiciunt, & osculantur sericis & auro involuta sacra ossa ipsorum. Et ecce tu præsens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus Sanctorum, creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpe in talibus videndis est curiositas hominum, & novitas invisorum: & modicus reportatur emendationis fructus, maximè ubi est tam levis sine vera contritione discursus. Hîc autem in Sacramento altaris totus præsens es, Deus meus, homo Christus Jesus: ubi & copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris dignè, ac devotè susceptus. Ad istud autem, non trahit levitas aliqua, nec curiositas, aut sensualitas: sed firma fides, devota spes, & syncera charitas.

9. O invisibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiscum: quàm suaviter, & graviter, & gratiosè cum electis tuis disponis, quibus temetipsum in Sacramento sumendum proponis? Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter devotorum corda trahit, &

ac-

accendit affectum. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem frequenter recipiunt.

10. O admirabilis, & abscondita gratia Sacramenti, quam nôrunt tantùm Christi fideles: infideles autem, & peccatis servientes experiri non possunt. In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amissa: & per peccatum deformata redit pulchritudo. Tanta est aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis non tantùm mens, sed & debile corpus vires sibi præstitas sentiat ampliores.

11. Dolendum tamen valde est, & miserandum super tepiditate, & negligentia nostra, quòd non majori affectu trahimur ad Christum sumẽdum: in quo tota spes salvandorum consistit, & meritum. Ipse enim est sanctificatio nostra, & redemptio: ipse consolatio Viatorum, & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valde, quòd multi tam parum hoc salûtare mysterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum

conservat universum. Heu cæcitas. & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere!

12. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantùm celebraretur loco, & ab uno tantùm consecraretur Sacerdote in mundo; quanto putas desiderio ad illum locum, & ad talem Dei Sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari audirent? Nunc autem multi facti sunt Sacerdotes, & in multis locis offertur Christus: ut tantò major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem; quantò latiùs est sacra Communio diffusa per orbem. Gratias tibi Jesu bone, pastor æterne, qui nos pauperes, & exules dignatus es pretioso corpore, & sanguine tuo reficere; & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare dicendo: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.

CAP.

CAP. II. *Quòd magna bonitas, & charitas Dei in hoc Sacramento exhibetur homini.*

1. SUper bonitate tua, & magna misericordia tua, Domine, confisus accedo ego miser et æger ad Salvatorem, esuriens, & sitiens ad fontem vitæ, pauper et egenus ad Regem cœli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium Consolatorem. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego sum, ut præstes mihi te ipsum? Quomodo audet peccator coram te apparere? Et qnomodo tu dignaris ad peccatorem venire? Tu nôsti servnm tuum, & scis, quia nil boni in se habet, unde hoc ipsi præstes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem; laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipsum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commẽdetur. Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri jussisti, placet & mihi dignatio tua.

& utinam iniquitas mea non obsistat.

2. O dulcissime, & benignissime Jesu, quanta tibi reverentia, & gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri corporis tui debetur: cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur! Sed quid cogitabo in hac Communione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè suscipere desidero? Quid cogitabo meliùs, & salubriùs, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subjicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

3. Ecce tu Sanctus Sanctorum & ego sordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere. Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu me invitas ad convivium tuum. Tu mihi dare vis cælestem cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium sanè, quàm te ipsum, panem vivum, qui de cœlo descendisti, & das vitam mundo.

4. Ecce, unde dilectio procedit,

qualis dignatio illucescit. O quã magnæ gratiarum actiones, & laudes tibi pro his debentur. O quàm salutare, & utile consilium tuum, cùm istud instituisti! Quàm suave, & jucundum convivium, cùm te ipsum in cibum donâsti! O quàm admirabilis operatio tua, Domine, quàm potens virtus, quàm ineffabilis veritas tua! Dixisti enim, & facta sunt omnia: & hoc factum est, quod ipse jussisti.

5. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum, quòd tu Domine Deus meus, verus Deus & homo, sub modica specie panis & vini integer contineris, & sine consumptione à sumente manducaris. Tu Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conserva cor meum & corpus immaculatum: ut læta, & pura conscientia sæpiùs valeam tua celebrare mysteria, & ad meam perpetuam accipere salutem, quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne sanxisti, & instituisti.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere, & solatio singulari, in hac lachrymarum

valle tibi relicto. Nam quoties hoc mysterium recolis, & Christi corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Christi efficeris. Charitas etenim Christi nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur. Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes, & magnæ salutis mysterium attenta consideratione pensare. Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cùm celebras, aut Missam audis, ac si eodem die Christus primùm in uterum Virginis descendens, homo factus esset: aut in Cruce pendens, pro salute hominum pateretur, & moreretur.

CAP. III. *Quòd utile sit sæpè communicare.*

1. ECCE, ego venio ad te, Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo, & lætificer in convivio sancto tuo, quod parâsti in dulcedine tua pauperi Deus. Ecce, in te est totum, quod desiderare possum, & debeo; tu salus mea, & redemptio, spes & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animam servi tui,

tui, quoniam ad te, Domine Jesu, animam meam levavi. Desidero te nunc devotè ac reverenter suscipere, cupio te in domum meam introducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiscit, cor meum tecum uniri desiderat.

2. Trade te mihi, & sufficit. Nam præter te, nulla consolatio valet: sine te esse nequeo, & sine visitatione tua vivere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis meæ recipere; ne forte deficiam in via, si fuero cœlesti fraudatus alimonia. Sic enim tu misericordissime Jesu, prædicans populis, & varios curans languores aliquando dixisti: Nolo eos jejunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via. Age igitur hoc modo mecum, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti. Tu es enim suavis refectio animæ; & qui te dignè manducaverit, particeps, & hæres erit æternæ gloriæ. Necessarium mihi quidem est, qui tam sæpè laboro, & pecco; tam citò torpesco, & deficio; ut per frequentes orationes, & confessio-

nes, ac sacram tui corporis perceptionem, me renovem, mundem, & accendam; ne fortè diutiùs abstinendo, à sancto proposito defluam.

3. Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua, & nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora. Retrahit ergo sancta Communio à malo, & confortat in bono. Si enim modò tam sæpe negligens sum, & tepidus, quando communico, aut celebro, quid fieret, si medelam non sumerem, & tam grande juvamen non quærerem? Et licèt omni die non sim aptus, aut ad celebrandum bene dispositus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me exhibere, vel præbere. Nam hæc est una principalis fidelis animę consolatio, quamdiu peregrinatur à te in mortali corpore: ut sit sæpius memor Dei sui, & dilectum suum devota suscipiat mente.

4. O mira circa nos, tuæ pietatis dignatio, qnòd tu Domine Deus, creator, & vivificator omnium spirituum, ad pauperculam digneris venire animam: & cum tota divinitate tua, ac humanitate, ejus impinguare

guare esuriem. O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur devotè suscipere, & in tua susceptione, spirituali gaudio repleri! O quàm magnum suscipit Dominum; quàm dilectum inducit hospitem! Quàm jucundum recipit socium! Quàm fidelem acceptat amicum! Quàm speciosum, & nobilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilia amandum! Sileant à facie tua, dulcissime dilecte mi, cœlum & terra, & omnis ornatus eorum, quoniam quicquid laudis habent, ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis: nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus sapientiæ non est numerus.

CAP. IV. *Quòd multa bona præstantur devotè communicantibus.*

1. DOMINE Deus meus, preveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè, ac devotè merear accedere. Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu tuam suavitatem, quæ in hoc

Sacramento, tanquam in fonte, plenariè latet. Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora. Est enim operatio tua, non humana potentia, tua sacra institutio, non hominis adinventio. Non enim ad hæc capienda, & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra, & cinis, de tam alto Sacramento potero investigare, & capere?

2. Domine, in simplicitate cordis, in bona firma fide, & in tua jussione, ad te cum spe, ac reverentia accedo & verè credo, quia tu præsens es hîc in Sacramento, Deus, & homo. Vis ergo, ut te suscipiam, & me ipsum tibi in charitate uniam. Unde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liquefiam, & amore perefluam, atque de nulla aliena consolatione ampliùs me intromittam. Est enim hoc altissimum, & dignissimum Sacramentum salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris in quo vitia mea curantur, passiones frænantur, tenta-

tatio-

tationes vincuntur, & minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas ignescit, & dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc sæpiùs largiris in hoc Sacramento dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis æternæ. Nam multã ipsis consolationem, adversus variam tribulationem infundis: & de imo dejectionis propriæ, ad spem tuæ protectionis erigis: atque nova quadam gratia eos intùs recreas, & illustras: ut qui anxii primùm, & sine affectione se ante Communionem senserant, postea refecti cibo, potuque cælesti in melius se mutatos inveniant. Quod iccircò cum electis tuis ita dispensanter agis: ut veraciter agnoscant, & patenter experiantur, quàm nihil ex semetipsis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur. Quia ex semetipsis frigidi, duri, ac indevoti, ex te autem ferventes, alacres, & devoti esse merentur. Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedẽs, non modicum suavitatis inde nõ

reportat? aut quis juxta ignem copiosum stans, non parum caloris inde non percipit? Et tu fons es semper plenus, & superabundans, ignis jugiter ardens, & nunquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœlestis fistulæ: ut saltem inde guttulam modicam capiam ad refocillandam sitim meam, ut non penitus exarescam. Et si necdum totus cœlestis, & tam ignitus (ut Cherubim, & Seraphim) esse possum: conabor tamen devotioni insistere, & cor meum præparare: ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili sumptione vivifici Sacramenti conquiram. Quicquid autem mihi deest, bone Jesu, Salvator sanctissime, tu pro me supple benignè, ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor, & premor: & non est qui adjuvet, non est qui liberet, & salvum

vum faciat, nisi tu Domine Deus, Salvator meus: cui committo me, & omnia mea, ut me custodias & perducas in vitam æternam. Suscipe me in laudē, & gloriam nominis tui, qui corpus tuum, & sanguinem, in cibum, & potum mihi parâsti. Præsta Domine Deus salutaris meus, ut cum frequentatione mysterii tui, crescat meæ salutis, & devotionis affectus.

CAP. V. *De dignitate Sacramenti, & statu Sacerdotali.*

1. SI haberes Angelicam puritatem, & Sancti Joannis Baptistæ sanctitatem; non esses dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc debetur meritis hominum, quòd homo consecret & tractet Christi Sacramentum: ut sumat in cibum panem Angelorum. Grande mysterium, & magna dignitas Sacerdotum, quibus datum est, quod Angelis non est concessum. Soli namque Sacerdotes in Ecclesia ritè ordinati, potestatem habent celebrandi, & corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei per jussionem & institutionem Dei; Deus

Deus autem ibi principalis est auctor & invisibilis operator; cui subest omne, quod voluerit, & paret omne, quod jusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo Sacramento, quàm proprio sensui, aut alicui signo visibili. Ideoque cum timore, & reverentia ad hoc opus est accedendum. Attende igitur, & vide cujus ministerium tibi traditum est per impositionem manûs Episcopi. Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum consecratus: vide nunc ut fideliter, & devotè in suo tempore, Deo Sacrificium offeras, & te ipsum irreprehensibilem exhibeas. Non alleviasti onus tuum, sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinę, & ad majorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus conversatio non cum popularibus, & communibus hominum viis, sed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit; ut Deum pro se, & pro omni populo, suppliciter, & humiliter roget. Habet ante se, &

retrò

retrò Dominicæ Crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem. Ante se crucem in Casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi fruenter studeat. Post se cruce signatus est, ut adversa qualibet illata ab aliis, clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat: Post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum, & peccatorem, constitutum esse sciat. Nec ab oratione, nec ab oblatione sancta torpescat, donec gratiam, & misericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Ecclesiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præstat, & sese omnium bonorum participem efficit.

CAP. VI. *Interrogatio de exercitio ante Communionem.*

1. CUM tuam dignitatẽ, Domine; & meam vilitatem penso, valde contremisco, & in me ipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio; & si indignè me ingessero, offensam incurro. Quid

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam, propone breve aliquod exercitium, sacræ Communioni congruum. Utile est enim scire, qualiter, scilicet devotè, ac reverenter, tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum, & divinum Sacrificium.

CAP. VII. *De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito.*

1. SUPER omnia, cum summa humilitate cordis, & supplici reverentia, cùm plena fide, & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum, oportet accedere Dei Sacerdotem. Diligenter examina conscientiam tuam, & pro posse tuo, vera contritione, & humili confessione eam munda, & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat. Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum

rum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas, & gemas. Et, si tempus patitur, Deo, in secreto cordis, cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce, & dole, quòd adhuc ita carnalis sis, & mundanus: tam immortificatus à passionibus, tam plenus concupiscentiarum motibus, tam incustoditus in sensibus exterioribus, tam sæpè multis vanis phantasiis implicatus, tam multùm inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora, tam levis ad risum, & dissolutionem, tam durus ad fletum, & compunctionem, tam promptus ad laxiora, & carnis commoda, tam segnis ad rigorem, & fervorem, tam curiosus ad nova audienda, & pulchra intuenda, tam remissus ad humilia, & vilia amplectenda, tam cupidus ad multa habenda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum, tam inconsideratus in loquendo, tam incontinens ad tacendum, tam incompositus in moribus, tam importunus in actibus, tam effusus super cibum, tam surdus ad Dei verbum, tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem, tam vigilans ad fabulas, tam somnolentus ad vigilias

sacras,

ſacras, tam feſtinus ad finem, tam vagus ad attendendum, tam negligens in Horis perſolvendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando; tam citò diſtractus: tam raró tibi bene collectus; tam ſubitò commotus ad iram; tam facilis ad alterius diſplicentiam; tam pronus ad judicandum; tam rigidus ad arguendum; tam lætus ad proſpera, tam debilis in adverſis, tam ſępè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His, & aliis defectibus tuis, cum dolore, & magna diſplicientia propriæ infirmitatis, confeſſis, & deploratis, firmum ſtatue propoſitum emendandi vitam tuam, & ſemper in melius proficiendi. Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocauſtum perpetuum, corpus tuum ſcilicet, & animam mihi fideliter committendo, quatenus ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4. Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio major pro peccatis diluendis, quàm ſe ipſum purè, & integrè,

tegrè, cum oblatione corporis Christi in Missa, & in Communione Deo offerre. Si homo fecerit, quod in se est, & verè pœnituerit, quotiescumque pro venia, & gratia ad me accesserit, vivo ego, dicit Dominus (qui nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vivat) quoniam peccatorum suorum non recordabor ampliùs, sed cuncta ipsi indulta erunt.

CAP. VIII. *De oblatione Christi in Cruce, & propria resignatione.*

1. SICUT ego meipsum, expansis in Cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri spontè obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinæ placationis transierit: ita debes & tu temetipsum mihi voluntariè in oblationem puram, & sanctam, quotidie in Missa, cum omnibus viribus, & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre. Quid magis à te requiro, quàm ut te studeas mihi ex integro resignare? Quidquid præter temetipsum das, nihil curo, quia non quæro datum tuum, sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, præter me, ita nec mihi placere poterit, quicquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obtuli Patri pro te, dedi etiam totum corpus meum in cibum, & sanguinem in potũ, ut totus tuus essẽ, & tu meus permaneres. Si autem in teipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio. Ideo omnia opera tua pręcedere debet spontanea tuî ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis, & gratiam. Ideò enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia se ipsos ex toto abnegare nesciunt. Est firma sententia mea: Nisi quis renunciaverit omnibus, non potest meus esse discipulus. Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

CAP.

CAP. IX. *Quòd nos, & omnia nostra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.*

1. DOMINE, omnia tua ſunt, quę in cęlo ſunt, & in terra: Deſidero me ipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei offero meipſum tibi hodie in ſervum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ. Suſcipe me cum hac ſancta oblatione tui pretioſi corporis, quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inviſibiliter aſſiſtentium, offero: ut ſit pro me, & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata, & delicta mea, quæ commiſi coram te, & ſanctis Angelis tuis, à die, quo primùm peccare potui uſque ad diem hanc, ſuper placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas, & comburas igne charitatis tuæ, & deleas univerſas maculas peccatorum meorum & conſcientiam meam ab omni delicto emundes, & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi, omnia mihi plenè indul-

dulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo, & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, ubi asto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea unquam ampliùs perpetrare: sed pro eis doleo, & dolebo, quamdiu vixero, paratus pœnitentiā agere, & pro posse satisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum: salva animam meam, quam pretioso sanguine tuo redemisti. Ecce committo me misericordiæ tuæ, resigno me manibus tuis. Age mecum secundùm bonitatem tuam, non secundùm meam malitiam, & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca, & imperfecta; ut tu ea emendes, & sanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & semper ad meliora trahas; necnon ad beatum, ac laudabilem finem me pigrum, & inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desi-

deſideria devotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniûmque charorum meorum, & eorum qui mihi, vel aliis propter amorem tuum benefecerunt: & qui orationes, & Miſſas pro ſe, ſuiſque omnibus, dici à me deſideraverunt, & petierunt, ſive in carne adhuc vivant, ſive jam ſæculo defuncti ſint: ut omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis advenire ſentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſolvant.

6. Offero etiam tibi preces, & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum, vel gravamen intulerunt, pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter, vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra, & mutuas offenſiones. Aufer, Domine, à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram, & diſceptationem: & quicquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miſe-

Miſerere Domine, miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus: & fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAP. X. *Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.*

1. FREQUENTER recurrendum eſt ad fontem gratiæ, & divinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis, & totius puritatis: quatenus à paſſionibus tuis, & vitiis curari valeas, & contra univerſas tentationes, & fallacias diaboli fortior, atque vigilantior effici merearis. Inimicus ſciens fructum & remedium maximum in ſacra Communione poſitum, omni modo, & occaſione nititur fideles, & devotos, quantùm prævalet, retrahere, & impedire.

2. Cùm enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores Satanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe nequam ſpiritus (ut in Job ſcribitur) venit inter filios Dei: ut ſolita eos nequitia perturbet, aut timidos nimium reddat, & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel

vel fidem impugnando auferat: si fortè, aut omninò Communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non est quicquam curandum de versutiis, & phantasiis illius, quantumlibet turpibus, & horridis, sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda. Contemnendus est miser, & deridendus, nec propter insultus ejus, & commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda Communio.

3. Sæpè etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda. Age secundùm consilium Sapientum, & depone anxietatem, & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis destruit. Propter aliquam parvam tribulationem, vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem; sed vade citiùs confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge. Si verò tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diù tardare Confessionem, aut sacram differre Communionem? Expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina ac-

accipere remedium, & senties meliùs quàm si diù distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet: & sic diu posses à Cōmunione impediri, & magis ineptus fieri. Quantò citiùs vales, à præsenti gravitate, & inertia te ipsū excutias: quia diù nihil prodest anxiari, diu cū turbatione transire, & ob quotidiana obstacula se à divinis sequestrare. Immo plurimùm nocet diù Communionem protelare: nam & gravem torporem consuevit inducere. Proh dolor! quidam tepidi, & dissoluti, moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem sacram icircò differri cupiunt, ne ad majorem suî custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui sacram Cōmunionem tam faciliter postponunt! Quàm felix ille, & Deo acceptus habetur, qui sic vivit, & tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus, & bene affectus esset si ei liceret, & sine nota id agere posset. Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediente causa, laudandus est de reverentia. Si autem torpor obrepserit,

rit, se ipsum excitare debet, & facere quod in se est, & Dominus aderit desiderio suo pro voluntate, quam specialiter respicit.

6. Cùm verò legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & sic non carebit fructu Sacramenti. Potest enim quilibet devotus omni die, & omni hora, ad spiritalem Christi Communionem salubriter, & sine prohibitione accedere, & tamen certis diebus, & statuto tempore, corpus sui Redemptoris, cum affectuosa reverentia sacramentaliter debet suscipere, & magis laudem Dei, & honorem prætendere, quàm suam consolationem quærere. Nam toties mysticè communicat, & invisibiliter reficitur, quoties Incarnationis Christi mysterium, passionemque devotè recolit, & in amorem ejus accenditur.

7. Qui aliter se non præparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, sæpius imparatus erit. Beatus, qui se Domino in holocaustũ offert, quoties celebrat, aut communicat. Non sis in celebrando nimis prolixus, aut festinus, sed serva bonum & communem modum eorum, cum

quibus vivis. Non debes aliis generare molestiam, & tædium, sed communem servare viam, secundùm Majorum institutionem: & potius aliorum servire utilitati, quàm propriæ devotioni, vel affectui.

CAP. XI. *Quòd corpus Christi, & sacra Scriptura maximè sunt animæ fideli necessaria.*

1. O DULCISSIME Domine Jesu, quanta est dulcedo devotæ animæ tecum epulantis in convivio tuo: ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus ejus, super omnia desideria cordis ejus desiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua, & intimo affectu lachrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lachrymis irrigare. Sed ubi est hæc devotio? Ubi lachrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo, & sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in Sacramento, verè præsentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria, & divina clari-

claritate te conſpicere oculi mei ferre non poſſunt, ſed neque totus mundus in fulgore majeſtatis tuæ ſubſiſteret. In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis. Habeo verè, & adoro, quem Angeli adorant in cœlo, ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie, & ſine velamine. Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur. Cùm autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum, quia Beati in gloria cœleſti non egent medicamine ſacramentali, gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes: & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei carnem factum, ſicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3. Memor cùm ſim horũ mirabiliũ, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium, quia quamdiu Dominum meum apertè in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conſpicio, & audio. Teſtis es tu mihi Deus, quia nulla res poteſt me conſolari; nulla

creatura quietare, nisi tu Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & me ipsum in omni desiderio tibi submittam. Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum jam in Regno cœlorum exultant, in fide, & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi speraverunt, ego spero; quò illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum. Habebo etiam libros sanctos pro solatio, & vitæ speculo, atque super hæc omnia sanctissimum Corpus tuū pro singulari remedio, & refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus importabilis mihi foret ista miserabilis vita. In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo scilicet, & lumine. Dedisti itaque mihi infirmo, sacrum corpus tuum ad refectionem mentis, & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus benè vivere non possem: nam

ver-

verbum Dei lux animæ eſt: & Sacramentum tuum panis vitæ. Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc, & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſię poſitæ. Una menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, corpus Chriſti pretioſum: altera eſt divinæ legis continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam; & firmiter uſque ad interiora velaminis, ubi ſunt ſancta ſanctorum, perducens. * *Gratias* tibi Domine Jeſu, lux lucis ęternę, pro doctrinæ ſacrę menſa, quam nobis per ſervos tuos Prophetas, & Apoſtolos, alioſque Doctores miniſtrâſti.

5. * *Gratias* tibi Creator, ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuã, cœnam parâſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſſimum corpus, & ſanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles convivio ſacro, & calice inebrians ſalutari; in quo ſunt omnes deliciæ Paradiſi, & epulantur nobiſcum Angeli ſancti, ſed ſuavitate feliciori.

6. O quàm magnum, & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt Dominum majeſtatis

verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & cæteris ministrare! O quàm mundæ debent esse manus illæ, quàm purum os, quàm sanctum corpus, quàm immaculatum cor Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis. Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, & utile procedere debet verbum, qui tam sæpe Christi accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus simplices, & pudici, qui Christi corpus solent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli, & terræ solent contrectare. Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, Dominus Deus vester.

8. * *Adjuvet* nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale suscepimus, dignè, ac devotè in omni puritate, & conscientia bona tibi famulari valeamus. Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conversari, ut debemus; concede nobis tamen dignè flere mala, quæ gessimus, & in humilitatis ac bonæ voluntatis proposito, tibi ferventiùs de cætero deservire.

CAP. XII. *Quòd magna negligentia se debeat comunicaturus Christo, præparare.*

1. EGO ſum puritatis amator, & dator ſanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande ſtratum, & faciam apud te paſcha cum Diſcipulis meis. Si vis veniam ad te, & apud te maneam; expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tanquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans, ſuo dilecto amatori optimum, & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate, & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere, ac ſi mendicus ac prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum

beneficiis ejus, nisi se humiliando, & regratiando. Fac, quod in te est, & diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reverentia, & affectu; accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego sum qui te vocavi, ego jussi fieri; ego supplebo quòd tibi deest: veni, & suscipe me.

3. Cùm gratiã devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, sed quia tuî misertus sum. Si non habes fervorem, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce, & pulsa: ne desistas donec merearis micam, aut guttam gratiæ salutaris accipere. Tu meî indiges, non ego tuî indigeo. Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare, & meliorare venio. Tu venis, ut ex me sanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam; semper præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non solùm præpares te ad devotionem ante Cõmunionem, sed ut etiam te sollicitè conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia pòst

exi-

exigitur, quàm devota præparatio ante. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima interdum eſt præparatio, ad majorem gratiam conſequendam. Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia. Cave à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo. Ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum, cui te totum dare debes, ita ut jam ultra non in te, ſed in me abſque omni ſollicitudine vivas.

CAP. XIII. *Quòd toto corde anima devota, Christi unionem in Sacramento affectare debet.*

1. QUIS mihi det, Domine ut inveniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te ſicut deſiderat anima mea: & jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat, vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari? Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus ab-

ſtraham, magiſque per ſacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cœleſtia, & æterna ſperare diſcam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meîque totaliter oblitus: Tu in me, & ego in te? & ſic nos pariter in unum manere concede.

2. Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma, & requies vera, extra quem labor, & dolor, & infinita miſeria. Verè tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus, & ſimplicibus ſermo tuus. O quàm ſuavis eſt ſpiritus tuus, Domine, qui ut dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuaviſſimo, de cœlo deſcendente, illos reficere dignaris! Verè non eſt alia natio tam grandis quę habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis: quibus ad quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum, & fruendum.

3. Quæ eſt enim alia Gens tam inclyta, ſicut plebs Chriſtiana? Aut

quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, ut anima devota ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus! Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia? Non eſt aliud, quod gratiùs donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum. Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

CAP. XIV. *De quorumdam devotorum ardenti deſiderio ad corpus Chriſti.*

1. O *Quàm* magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum Domine cum maxima devotione,

tione, & affectu accedentium; tunc sæpiùs in me ipso confundor, & erubesco, quòd ad altare tuum, & sacræ Cōmunionis mensam, tam tepidè, & frigidè accedo: quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo: quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt abstinere: sed ore cordis, & corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter tēperare, nec satiare, nisi corpus tuum cum omni jucunditate, & spiritali aviditate, accepissent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentię tuæ. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis, de Jesu ambulante cum eis. Longè est à me sæpè talis affectus, & devotio, tam vehemens amor, & ardor: *Esto mihi* propitius, Jesu bone, dulcis, & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra Communione

ne ſentire; ut fides mea magis convaleſcat; ſpes in bonitate tua proficiat: & charitas ſemel perfectè accenſa, & cœleſte manna experta nunquam deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui advenerit, me clementiſſimè viſitare. Etenim licèt tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magis inflammati deſiderii deſiderium habeo; orans, & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

CAP. XV. *Quòd gratia devotionis, humilitate, & ſui ipſius abnegatione acquiritur.*

1. OPORTET te devotionis gratiam inſtanter quęrere, deſiderãter petere, patienter, & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudiosè cum ea operari, ac Deo tempus, & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere.

Humi-

Humiliare precipuè te debes, cùm parum, aut nihil devotionis interius sẽtis; sed non nimiùm dejici, nec inordinatè cõtristari. Dat sępè Deus in uno brevi memento, quod longo negavit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper citò gratia daretur & pro voto adesset, non esset infirmò homini bene portabile. Propterea in bona spe & humili patientia expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit, & abscondit: si tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum grande, vel modicùm amoveris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc, vel illud pro tuo libito, seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita bene sapiet, & placebit, sicut beneplacitum divinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit; seque ab omni inordinato

amore seu displicentia cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit. Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiaverit, & magis sibiipsi per contemptum sui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copiosiùs intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipso; quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in vanum accipiendo sacram Eucharistiam, magnā promeretur divinę unionis gratiam; quia non respicit ad propriam devotionem, & consolationem, sed ad Dei gloriam, & honorem.

CAP. XVI. *Quòd necessitates nostras Christo aperire, & ejus gratiam postulare debemus.*

1. O *Dulcissime*, atque amantissime Domine, quem nunc devotè desidero suscipere,

cipere, tu scis infirmitatem meam & necessitatem meam, quam patior; in quantis malis,& vitiis jaceo;quàm sæpè sum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione, & levamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adjuvare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2. Ecce, sto ante te pauper, & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans. Refice esurientem, mendicum tuum; accende frigiditatem meam igne amoris tui; illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem,omnia gravia, & contraria in patientiam,omnia infirma & creata in contemptum, & oblivionem. Erige cor meum ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas usque in sæculum, quia tu solus cibus, & potus meus, & gaudium meum, dulcedo mea, & totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua

præ-

præſentia accendas, comburas, & in te transmutes, ut unus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me jejunum, & aridum à te recedere: ſed operare mecum misericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in me ipſo deficerem; cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens amor corda purificans, & intellectum illuminans?

CAP. XVII. *De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Christum.*

1. CUM ſumma devotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti, & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis! cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reverentia,

tia, quàm aliquis Sanctorum unquam habuit, & sentire potuit.

2. Et licèt indignus sim omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissimè inflammata desideria solus haberem. Sed & quæcumque potest pia mens concipere, & desiderare, hæc omnia tibi cum summa veneratione, & intimo fervore præbeo, & offero. Nihil opto mihi reservare, sed me & omnia mea, tibi spontè, & libentissimè immolare. Domine Deus meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate & amore; cum tali fide, spe, & puritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit, & desideravit Sanctissima Mater tua gloriosa virgo Maria, quando Angelo evangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter, ac devotè respondit: Ecce ancilla Domini fiat mihi secundûm verbum tuum.

3. Et sicut beatus Præcursor tuus excellentissimus Sanctorum, Joannes Baptista, in præsentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus: Et postmodum cernens

inter homines Jesum ambulantem, valdè se humilians, devoto cum affe-ctu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: Sic & ego magnis, & sacris desideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipsum præsentare. Unde & omnium devotorum cordium jubilatione, ardentes affe-ctus, mentales excessus, ac supernales illuminationes, & cœlicas visiones tibi offero, & exhibeo cum omnibus virtutibus, & laudibus ab omni creatura in cœlo, & in terra celebratis, & celebrandis, pro me, & omnibus mihi in oratione commendatis, quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea, Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, & immensæ benedictionis: quæ tibi, secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies, & momenta temporum, atque ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cœlestes Spiritus, & cunctos fideles tuos, precibus, & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te universi populi,

tribus

tribus & linguæ, & sanctum, ac mellifluum nomen tuum, cum summa jubilatione, & ardenti devotione magnificent. Et quicumque reverenter, ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam, & misericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent. Cùmque optata devotione, ac fruitiva unione potiti fuerint, & benè consolati ac mirificè refecti, de sacra mensa cœlesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

CAP. XVIII. *Quòd homo non sit curiosus scrutator Sacramenti sed humilis* imitator Christi *subdendo sensum sacræ fidei.*

1. CAVENDUM est à curiosa, & inutili perscrutatione hujus profūdissimi Sacramenti: si non vis in dubitationis profundum submergi. Qui scrutator est Majestatis, opprimetur à gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere possit. Tolerabilis, pia & humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2. Beata

2. Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plena, ac firma pergit semita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt. Fides à te exigitur, & sincera vita, non altitudo intellectûs, neque profunditas mysteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis, quæ infra te sunt, quomodo comprehendes quæ supra te sunt? Subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile, ac necessarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide, & Sacramento, sed non est hoc ipsis imputandum, sed inimico. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas à diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus, & prophetis, & fugiet à te nequã inimicus. Sæpe multũ prodest, quòd talia sustinet Dei servus. Nam infideles, & peccatores non tentat, quos securè jam possidet: fideles autem devotos variis modis tentat, & vexat.

4. Perge ergo cum simplici, & indubitata fide, & cum simplici reverentia ad Sacramentum accede. Et quicquid intelligere non vales, Deo om-

omnipotenti ſecurè committe. Non fallit te Deus, fallitur qui ſibi nimiùm credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, revelat ſe humilibus, dat intellectum parvulis; aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt; & falli poteſt, fides autem vera falli non poteſt.

4. Omnis ratio, & naturalis inveſtigatio fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides, & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo, & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur. Deus æternus, immenſus, infinitæque potentiæ facit magna, & inſcrutabilia in cœlo, & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus. Si talia eſſent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur, nec eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

Explicit liber IV. & ultimus Joannis Gerſen Abatis, de Sacramento Altaris.

